

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Politisk-Teoretisk tidsskrift
for Kommunistisk Arbejderparti

Nr. 1
1977

LEDER:

STRATEGI OG TAKTIK

FORMANDSINITIATIVETS

HISTORIE

**DISKUSSION: KVINDEKAM-
PENS ORGANISERING**

KAm-I's BOG OM KAP

NU 6 GANGE OM ÅRET

DETTE NUMMERS INDHOLD:

Dette nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT indeholder følgende artikler:

Lederen: »Om udviklingen af partiets strategi og taktik« diskuterer, som et led i opgøret med »venstre« opportunisten i partiets arbejde, nogle grundlæggende spørgsmål i KAP's metode til udvikling af politikken: Strategi og taktik, styrkeforholdet imellem borgerskabet og arbejderklassen og partiets størrelse, styrke og indflydelse i forhold hertil. Som konkret eksempel kritiseres bl.a. 35 timers kravet som taktisk overenskomstkraft.

Artiklen: »Formandsinitiativets Historie« gennemgår Formandsinitiativets historie og analyserer dets strategi og klasseindhold. Ved sin gennemgang af Formandsinitiativets handlinger gennemhuller den »venstrefløjens« ønske om, at det kan »presses« til at kæmpe for arbejderklassens interesser. Og dermed begrundes den KAP's principielle linie og taktik over for Formandsinitiativet.

»Om kvindekampen« er et led i diskussionen om den kvindepolitiske linie. De to indlæg behandler grundlaget for kvindeundertrykkelsen og spørgsmålet om hvordan kvindekampen skal føres, herunder dens organisering. Indlæggene fremlægger bl.a. forskellige syn på kvindekampens organisering.

Artiklen: »KAM-l's kritik af KAP« er en anmeldelse af Kommunistisk Arbejderforbund marxister-leninister's bog: »KFML/KAP — de moderne »radikalister««. Anmeldelsen beskæftiger sig med KAM-l's metode og viser, hvorledes KAM-l's dogmatisme og citatplukkeri bruges som begrundelse for højreopportuniste.

I *Teorirubrikken* bringes artiklen: »Om demokratisk centralisme og masselinien«. Den opridser den demokratiske centralismes organisationsprincip, dets virkeliggørelse i det kommunistiske parti, samt forholdet mellem partiets demokratiske centralisme og dets sympatisører og nærtstående.

I *Debatrubrikken* diskuteres »de cykliske økonomiske kriser«s forløb, specielt med henblik på spørgsmålet om profitteratens faldende tendens indvirker på dette.

Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv

FORLAG

3260882790

Pris 15,- kr.

ISSN: 0105-1903

Arbejderbevægelsens
Bibliotek & Arkiv

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Politisk-Teoretisk tidsskrift
for Kommunistisk Arbejderparti

Nr. 1
1977

Arbejderbevægelsens
Bibliotek & Arkiv

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT

Politisk-Teoretisk tidsskrift
for Kommunistisk Arbejderparti

Redigeres af et udvalg. Ansv. redaktør: Frederik Dehlholm.

Redaktionen afsluttet 23. januar 1977

Abonnement: kr. 75,- for 6 numre. Løssalg kr. 15,- pr. stk.

Pengene indsættes på giro 9 21 41 27.

Forlaget OKTOBER, Studiestræde 24, 1455 Kbh. K.

ISSN 0105-1903

DETTE NUMMERS INDHOLD:

Dette nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT indeholder følgende artikler:

Lederen: »Om udviklingen af partiets strategi og taktik« diskuterer, som et led i opgøret med »venstre«opportunismen i partiets arbejde, nogle grundlæggende spørgsmål i KAP's metode til udvikling af politikken: Strategi og taktik, styrkeforholdet imellem borgerskabet og arbejderklassen og partiets størrelse, styrke og indflydelse i forhold hertil. Som konkret eksempel kritiseres bl.a. 35 timers kravet som taktisk overenskomstkrav.

Artiklen: *»Formandsinitiativets Historie«* gennemgår Formandsinitiativets historie og analyserer dets strategi og klasseindhold. Ved sin gennemgang af Formandsinitiativets handlinger gennemhuller den »venstrefløjens« ønskedrømme om, at det kan »presses« til at kæmpe for arbejderklassens interesser. Og dermed begrundes den KAPs principielle linie og taktik over for Formandsinitiativet.

»Om kvindekampen« er et led i diskussionen om den kvindepolitiske linie. De to indlæg behandler grundlaget for kvindeundertrykkelsen og spørgsmålet om hvordan kvindekampen skal føres, herunder dens organisering. Indlæggene fremlægger bl.a. forskellige syn på kvindekampens organisering.

Artiklen: *»KAM-l's kritik af KAP«* er en anmeldelse af Kommunistisk Arbejderforbund marxister-leninister's bog: »KFML/KAP — de moderne »radikalister««. Anmeldelsen beskæftiger sig med KAM-l's metode og viser, hvorledes KAM-l's dogmatisme og citatplukkeri bruges som begrundelse for højreopportunisme.

I *Teorirubrikken* bringes artiklen: *»Om demokratisk centralisme og masselinien«*. Den opridser den demokratiske centralismes organisationsprincip, dets virkeliggørelse i det kommunistiske parti, samt forholdet mellem partiets demokratiske centralisme og dets sympatisører og nærtstående.

I *Debatrubrikken* diskuteres »de cykliske økonomiske kriser«s forløb, specielt med henblik på spørgsmålet om profitratens faldende tendens indvirker på dette.

PEKING REVIEW

1

January 1, 1977

北

京

周

報

MAO TSETUNG: OM DE TI VIGTIGE RELATIONER. 15.4.1956. Kinas Kommunistiske Parti (KKP) har i PEKING REVIEW nr. 1 1977 offentliggjort en vigtig tale af Mao Tsetung.

Talen, der ikke tidligere har været offentliggjort i sin helhed, *udkommer om kort tid på dansk* i form af en pjece fra den kinesiske ambassade i Danmark.

Mao Tsetungs artikel behandler 10 overordnede modsigelser i forbindelse med socialismens opbygning i Kina. Artiklen diskuterer løsningen af disse modsigelser på baggrund af erfaringerne fra Kina, samt ud fra de positive som negative erfaringer, der kan drages fra udviklingen i Sovjetunionen. Herunder tages også en del fejl begået under Stalin op.

Blandt de behandlede problemstillinger kan nævnes: Forholdet mellem sværindustrien på den ene side og landbruget og den lette industri på den anden side. Forholdet mellem central og lokal styring. Forholdet mellem revolution og kontra-revolution. Og forholdet mellem Kina og andre lande.

Mao Tsetungs artikel er et fremragende eksempel på dialektikken anvendt i praksis, og er desuden velegnet til indførelse i selve den teoretiske forståelse af den dialektiske materialisme. Desuden indeholder artiklen gode eksempler på KKP's selvstændige vurdering af strategien for opbygningen af Socialismen — uafhængigt af SUKP. Og artiklen giver på flere områder nye væsentlige oplysninger om forholdet mellem Kina og Sovjetunionen *før* 1956.

Vi anbefaler KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT's læsere at læse artiklen.

Red.

INDHOLDSFORTEGNELSE

Leder: Om udviklingen af partiets strategi og taktik	side 9
Formandsinitiativets historie	side 30
Om kvindekampen	side 49
Om kvindekampen og dens organisering	side 50
Kvindekampens karakter nødvendiggør en kvindeorganisation	side 60
KAm-I's kritik af KAP	side 72
Teori: Om demokratisk centralisme og masselinien	side 87
Debat: De cykliske økonomiske kriser	side 94

Til vores læsere:

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT udkommer nu fremover med 6 numre om året med ca. 100 sider pr. gang. Dette giver mulighed for at tidsskriftet kan blive mere aktuelt, i højere grad kan gribe ind i væsentlige debatter, bedre kan fungere som et organ for KAP og stå i en bedre vekselvirkning med ARBEJDERAVISEN. Fremover vil prisen være 15 kr. pr. nummer og 75 kr. for et årsabonnement på 6 numre.

Den nye form, vi foreløbig har diskuteret os frem til og vil arbejde hen imod, er tidsskriftsnumre med en leder, ca. 2 længere artikler og forskellige kortere rubrikker: Internationalt, Teori, Anmeldelser, Debat, Læserbreve og evt. andre.

Vi har modtaget en del forslag til — og kritik af tidsskriftets udformning og vil stadig gerne have det. Den mest gennemgående kritik har været, at der manglede billeder i KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT. Vi er ikke helt enige i denne kritik. Et teoretisk-politisk tidsskrift har en anden karakter end en avis, som gør det umiddelbar vanskeligere at illustrere. Det er ikke på samme måde aktuelt som en avis, der som nyhedsstof f.eks. beretter, at nu har der været en demonstration for det og det og viser et billede af den. Samtidig er teoretiske artikler vanskeligere at bringe billeder til, da de er mindre konkrete end nyhedsstof. Vi har lagt den linie, at vi vil arbejde på at gøre tidsskriftet mere levende, men ikke vil bringe billeder blot for at bringe billeder. Det skal være noget, der har en funktion i forhold til teksten, skema'er, fotografier, tegninger, satire og kunst, der illustrerer teksten og om muligt uddyber den. Det vil dog tage nogen tid at arbejde os frem til dette, da redaktionen ikke har arbejdet med det før, og da vores kræfter er begrænsede.

Vi er glade for, at vi har fået flere breve fra vores læsere. Nogle af dem kan vi dog først bringe i næste nummer. Dels fordi vi endnu ikke har nået at diskutere dem alle, dels fordi enkelte af dem omhandler emner, der vil blive taget op i næste nummer.

Vi opfordrer stadig kraftigt læserne af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT til at indsende diskussionsindlæg. Vi mener ikke at et diskussionsindlæg nødvendigvis skal være langt, teoretisk fuldendt og velargumenteret, lad være med at lade dig holde tilbage af sådanne forestillinger.

Debatindlæg er vigtige da det er igennem diskussioner, gennem afprøvning af synspunkterne, gennem kritik af artiklerne og uddybning af dem, at den marxistisk-leninistiske politik udvikles.

Vi gør opmærksom på, at tidsskriftet ikke er et organ for vedtagne og gennemtyggede resolutioner eller programmer. Redaktionen bringer artikler, som ud fra KAPs grundlag analyserer klassekampen internationalt og i Danmark, og i artiklerne rejses også spørgsmål, som ikke i detaljer er blevet gennemdrøftet i partiet.

Kom med indlæg — også gerne med indlæg, som tager et andet udgangspunkt end KAPs.

Vi beklager, at der var mange thykfejl i sidste nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT som er forbigået vores opmærksomhed under korrekturlæsningen. Da nogle af disse fejl kan være meningsforstyrrende, har vi bragt en rettellesliste for disse i ARBEJDERAVISEN nr. 20/1976 side 22. Hvis du ikke har dette kan en rettellesliste om nødvendigt fås i vores bogbutikker eller rekvireres fra forlaget.

Sølg KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT og læg speciel vægt på at skaffe nye abonnenter.

Red.

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...
...the ... of ...

Leder:

Om udviklingen af partiets strategi og taktik

Vi vil i det følgende - efter en kort generel indledning om begreberne strategi og taktik - tage nogle af de grundlæggende spørgsmål op, som Kommunistisk Arbejderparti diskuterer for tiden i forbindelse med partiets metode til udvikling af politikken. Lederen diskuterer styrkeforholdet mellem arbejderklassen og borgerskabet; den sætter partiets styrke i forhold hertil, og den diskuterer de strategiske og taktiske problemer, der findes for partiet i forhold til klassekampsudviklingen. Lederen beskæftiger sig specifikt med problemerne omkring udviklingen af en dagskravspolitik og af enhedspolitikken. I den forbindelse bruges diskussionen omkring 35-timers-overenskomstkrauet som eksempel. Endelig sættes partiets strategiske og taktiske problemer i forhold til partiets fortsatte opgør med »venstre«opportunismen i partiets arbejde.

Dette er et diskussionsoplæg, der fortsætter en debat, der blev ført på Centralkomiteéns møde i januar.

1. Strategi og taktik

For at et revolutionært parti skal kunne nå det mål, partiet har sat sig, må det have en strategi og taktik.

Begreberne strategi og taktik er lånt fra det militære sprogbrug. I enhver krig er målet at besejre fjenden. Men

for at besejre fjenden er det nødvendigt at have en langsigtet, omfattende helhedsplan for kampen, en *strategi*.

Imidlertid er det ikke nok, at man har en langsigtet, omfattende helhedsplan. Forudsætningen for, at den strategiske plan skal lykkes, er, at

man under gennemførelsen af denne plan formår at tilpasse sine aktioner til de enkelte, konkrete forhold og bestandigt formår at tage højde for de skiftende betingelser og forhold. Taktikken er således den konkrete udførelse af de enkelte fremstød.

Taktikken er underordnet strategien og skal tjene denne.

2. Strategi, taktik og målet: Socialismen

Som allerede nævnt er strategien bestemt af det mål, der skal nås. Målet for arbejderklassens samlede kamp imod borgerskabet er den socialistiske revolution og dennes videreførelse i kampen for kommunismen. I det kapitalistiske samfund er arbejderklassens mål således socialismen, og strategien bliver derfor helhedsplanen for kampen for socialismen. Denne plan eksisterer imidlertid ikke spontant i arbejderklassen. Planen udmøntes af det kommunistiske parti, som ud fra den videnskabelige socialismes analyse af kapitalismen og klassekampen under kapitalismen udarbejder strategien og leder arbejderklassen hen imod målet, den socialistiske revolution.

Set i forhold til det strategiske mål, socialismen, er partiets konkrete politik og ledelse af konkrete kampe under skiftende klassekampsbetingelser partiets taktik til gennemførelsen af strategien.

Dette betyder, at i partiets strategiske overvejelser indgår problemer som f.eks.: Klasseanalysen og på denne baggrund: Hovedkraften i kampen for socialismen (arbejderklassen); arbejderklassens mulige allierede; modsætningerne inden for arbejderklassen og deres overvindelse; kampen mod reformismen og revisionismen i arbejderklassen; masseorganisationernes rolle i kampen for socialismen

(f.eks. fagbevægelsens).

I partiets taktiske overvejelser indgår f.eks.: Den dagsaktuelle politik, aktionsenheden omkring konkrete kampopgaver, legalt eller illegalt arbejde, forholdet mellem lokale og »centrale« kampe, forholdet mellem forskellige kampområder osv.

De taktiske initiativer vil være bestemt af udviklingen af styrkeforholdet mellem klasserne, af partiets styrke, af ebbe og flod i klassekampen og af de specifikke forhold på forskellige kampfelter (f.eks. boligkamp, uddannelseskamp, kamp for demokratiske rettigheder mv.).

3. Strategi og taktik - i specifikke sammenhænge

I forrige afsnit beskæftigede vi os generelt med strategien og taktikken i forhold til den socialistiske målsætning.

Men strategiske og taktiske overvejelser indgår i alle kampe, som stræber efter et bestemt mål.

Lad os tage en strejkekamp: Strejkens mål er at føre strejkekravene til sejr. Strategien er helhedsplanen for de strejkendes kamp for at opnå målet; taktikken er de enkelte fremstød for at gennemføre helhedsplanen, f.eks. oprettelse af strejkestøttekomitéer, udgivelse af strejkeavis, eventuelle midtvejsforhandlinger mv.

Lad os som et andet eksempel tage en frontpolitisk kamp: I kampen mod EF eksisterer en front, hvis mål er: Danmark ud af EF. Strategien er helhedsplanen for at opnå dette mål; taktikken er de enkelte fremstød for at gennemføre planen, f.eks. demonstrationer, koncentrerede fremstød imod Europaparlamentet, imod Europahær mv.

Som det ses, kan man altså også

operere med strategi og taktik for afgrænsede kampe. Det kommer an på målet, der skal nås, hvilken strategi og taktik, der skal anvendes.

Men naturligvis er der et forhold mellem f.eks. en frontens strategi og den overordnede socialistiske strategi. Frontens strategi er i forhold til den socialistiske strategi kun en taktik. I forhold til arbejderklassens revolutionære opgør med kapitalismen er f.eks. kampen for at få Danmark ud af EF et taktisk spørgsmål; fronten er set ud fra den socialistiske helhedsplan, en taktisk front, men det ændrer intet ved, at for fronten selv er målet Danmark ud af EF og strategien den helhedsplan, fronten har for at nå dette mål.

4. Kommunistisk Arbejderpartis strategi

Eftersom det kommunistiske partis opgave er at lede arbejderklassen frem til den socialistiske revolution, er partiets strategiske mål identisk med arbejderklassens. Uanset hvor lille partiet er, og uanset om det ikke i øjeblikket står med den faktiske ledelse af arbejderklassens kamp, er målet for partiets virke socialismen.

Det bestemmer den strategiske linie for partiet. Partiets strategi er at vinde ledelsen for arbejderklassens kamp og gå i spidsen for arbejderklassens tilintetgørelse af kapitalismen. Ud fra sin analyse af det kapitalistiske samfunds udvikling i Danmark og ud fra en analyse af Danmarks placering i det imperialistiske system konstaterer partiet i sit program, at kampen for socialismen er betinget af, at den kapitalistiske produktionsmåde er totalt dominerende i Danmark, at Danmark er et statsmonopolkapitalistisk samfund, at arbejderklassen er langt den største klasse, at monopol-

borgerskabet er rustet til tænderne med en stadigt mere udbygget statsmagt, og at den danske monopolkapital forsvare sin eksistens ved at støtte sig til store imperialistiske magter, først og fremmest USA. Desuden konstaterer partiet, at reformismen og revisionismen er rodfæstet i arbejderklassen og arbejderbevægelsen.

Således er betingelserne for arbejderklassens kamp for socialismen.

Hvilken betydning får det for den socialistiske strategi?

Det får den betydning, at partiet strategisk må kæmpe for at forene arbejderklassen imod borgerskabet, dets stat og for socialismen i stadig kamp mod reformismen og revisionismen; at det må kæmpe for Danmarks frigørelse fra imperialistisk omklamring, således at den danske arbejderklasse kan vinde og udbygge socialismen i Danmark, støttende sig på egen indsats og solidarisk støttende sig til de socialistiske lande og antiimperialistiske kræfter verden over.

Således er partiets strategiske plan for at nå målet, socialismen.

Sammenholder man denne strategiske helhedsplan med styrkeforholdet mellem klasserne i Danmark i dag, skurrer det unægteligt i øjnene. Socialismen synes ikke at ligge lige om hjørnet. Tværtimod synes vejen særdeles lang og træl.

Netop dette forhold har fået mange til at vælge »nemme« løsninger. Selv ærlige socialister er faldet for reformismens og revisionismens »nu - og - her« politik med dens antimonopolistiske demokrati og »konkrete socialistiske løsninger«. Kapitalismen synes særdeles rodfæstet, den revolutionære bevægelse svag, det socialistiske perspektiv for fjernt, kort sagt: mange ærlige socialister har kapituleret over for borgerskabets tilsyneladende uovervindelige styrke.

KAP ved meget vel, at socialismen

ikke ligger lige om hjørnet, men vi ved samtidigt, at kapitalismen ikke kan løse sine egne indre modsætninger, og at den er ramt af en verdensomspændende permanent krise, for tiden endog uddybet gennem en cyklisk økonomisk krise.

I vores strategiske vurdering tager vi vort udgangspunkt i Mao Tsetungs sammenfatning af den marxistisk-leninistiske teori om arbejderklassens strategi og taktik i kampen mod borgerskabet:

»Alle reaktionære er papirtigre. I ydre fremtræden er de reaktionære frygtindgydende, men i virkeligheden er de ikke så mægtige. Fra et langfristet synspunkt er det ikke de reaktionære, men folket, der er virkelig mægtigt.«

Og:

»Over en lang periode har vi udviklet denne grundsætning for kampen mod fjenden. Strategisk bør vi foragte alle vore fjender, men taktisk bør vi tage dem allesammen alvorligt. Dette betyder også, at vi må foragte fjenden med hensyn til helheden, men at vi må tage ham alvorligt med hensyn til hvert enkelt konkret spørgsmål.« (Citeret fra: Citater fra formand Mao Tsetung (Futura 1972), s. 72, 79 - 80)

Her sammenfatter Mao Tsetung forudsætningerne for det kommunistiske partis strategi og taktik. Den socialistiske strategi går netop ud fra, at kapitalismen trods tilsyneladende øjeblikkelig styrke er en kolos på lerbædder.

Men samtidigt understreger Mao Tsetung, at modstanderen i hvert enkelt konkret spørgsmål rent faktisk er en »tiger«, og at man må tage tigreren alvorligt i hvert enkelt spørgsmål.

5. Styrkeforholdet mellem klasserne

I vurderingen af de betingelser, der findes for kampen for det socialistiske mål, slog vi i forrige afsnit fast, at socialismen ikke ligger lige om hjørnet, men at borgerskabets styrke, set ud fra helheden: den grundlæggende kamp mellem kapitalismen og socialismen, er at ligne med en kolos på lerbædder. Kapitalismen er ikke i stand til i al evighed at løse sine egne indre modsigelser.

Ud fra denne overordnede forståelse af kapitalismens grundlæggende svaghed arbejder kommunister selv under de sværeste betingelser for arbejderklassens mål: Kapitalismens omstyrtelse og indførelse af socialismen på vej til kommunismen. De fastholder den socialistiske målsætning og den socialistiske strategi.

På ethvert givet tidspunkt i denne kamp for socialismen må det kommunistiske parti imidlertid vurdere den konkrete situation. Det må vurdere styrkeforholdet mellem klasserne. Uanset om vejen er lang eller kort til socialismen, så er ét ihvertfald givet: Vejen er bugtet. I perioder er arbejderklassen i offensiven, i andre perioder er den i defensiven. Eller sagt på en anden måde: Der er ebbe og flod i kampen for socialismen.

I revolutionære situationer kan styrkeforholdet mellem klasserne ændre sig fra dag til dag. I sådanne situationer kræves der af det kommunistiske parti, at det er i stand til hurtigt at skifte taktik.

I ikke-revolutionære situationer er der en tendens til, at styrkeforholdet mellem klasserne »konsolideres« over kortere eller længere perioder. I sådanne situationer må det kommunistiske parti indrette sin taktik

efter styrkeforholdet på lidt længere sigt.

En sådan situation findes i Danmark i dag.

Hvorledes er styrkeforholdet mellem klasserne?

Ser man alment på perioden efter Anden Verdenskrig har borgerskabet - bortset fra perioden umiddelbart efter krigens afslutning - været i offensiven. Imidlertid har det haft forskellige betingelser for sin offensiv, og det har præget offensiven.

I perioden fra slutningen af fyrrerne til midten af halvtredserne var det danske borgerskabs offensiv indordnet under den amerikanske imperialismes verdensoffensiv mod de socialistiske kræfter. Fra midten af halvtredserne og til begyndelsen af halvfjerdserne udnyttede monopolborgerskabet den økonomiske højkonjunktur til at smadre dele af småborgerskabet, til at skærpe udbytningen gennem rationaliseringer og andre former for tempoopskrugging, til at integrere Danmark i de europæiske monopolders selskab, til at befæste klassesamarbejdet ved hjælp af socialdemokratiet og til at cementere sit herredømme gennem et stadigt mere opsvulmet statsapparat. Ved at udnytte udbredelsen af en række forbrugsgoder fæstnede borgerskabet desuden sin ideologiske magt gennem myten om det stabile kapitalistiske velfærdssamfund.

I begge perioder lykkedes borgerskabets offensiv, fordi det kunne bygge på det etablerede klassesamarbejde, som først og fremmest socialdemokratiet og de faglige topledere havde indarbejdet igennem årtier. Og dette reformistiske klassesamarbejde styrkedes yderligere af Danmarks indlemmelse i den vestimperialistiske lejr og af de manøvremligheder, højkonjunktoren gav. Endelig var det af betydning, at den stærke reformisme i arbejderbevægelsen kunne lamme eller

direkte opsuge revolutionære kræfter. Allerede før krigen var der i DKP skabt et klima og en politisk linie, som betød knæfald for reformismen, og SFs stiftelse i 1958 var et åbent forsøg på at fungere som venstresocialdemokratisk støtteparti til socialdemokratiet.

Da krisen satte ind i midten af halvfjerdserne åbnedes op for borgerskabets tredje offensiv efter Anden Verdenskrig. Og det er denne offensiv, Kommunistisk Arbejderparti skal forholde sig til.

Hvorledes er da styrkeforholdet mellem klasserne i dag?

Trods den kendsgerning, at dansk kapitalisme er ramt af en cyklisk krise, er det tydeligt, at borgerskabet er i offensiven og arbejderklassen i defensiven.

Lad os se på styrkeforholdet mellem arbejderklassen og borgerskabet, således som det fremtræder ved en vurdering af kriseårenes udvikling:

Arbejderklassen har været udsat for en række økonomiske og politiske overgreb. Der har været gennemført en række forlig, som alle har betydet angreb på levevilkårene, nedskæringer i den sociale sektor, massearbejdsløshed, forringelse af uddannelserne og fordyrelse af boligudgifterne. Disse økonomiske overgreb har været fulgt op af politiske overgreb, som skulle sikre krisepolitikken. Vinteren 1975 gennemførte den socialdemokratiske regering et statsindgreb i overenskomsterne, og siden har man været vidne til indgreb i den sidste rest af strejkeretten, indgreb over for blokader, en skærpelse af kontrollen med undervisningssektoren og direkte politiovergreb på strejkende og aktionerende arbejdere.

Over for denne offensiv fra borgerskabets side har arbejderklassen været i defensiven. Der har ganske vist været tale om forbigående opsving i arbejderklassens kamp mod den samlede

statslige politik. Majstrejkerne 1974 var kulminationen. Ellers har kampene først og fremmest været lokale. Der har været tale om en række strejkekampe, som i flere tilfælde viste perspektiver, der rakte ud over den snævraste lønkamp (UNIPRINT, Klub 4-strejken (B&W)); og der har været en voksende tendens til, at strejkevåbnet er blevet anvendt af andre end de traditionelle »strejkende lag« af arbejderklassen (pædagogstrejkerne mv.).

Men det kan ikke skjules, at mange af strejkerne har lidt nederlag, at mange strejker har været isolerede, og at strejkerne trods deres relativt store antal ikke har rystet krisepolitikken.

Endvidere har udviklingen været præget af nye aktionsformer, vendt imod kriseovergrebene: Der har været et stadigt voksende antal huslejeboycotter, der var RUCs og de øvrige studenter kamp mod truslen om at nedlægge RUC, der var den forbavsende store modvilje i befolkningen mod rydningen af Christiania, og der er forældreboycotten af daginstitutionerne som protest mod den sociale nedskæringspolitik.

Ligesom for strejkernes vedkommende har der været tale om delsejre, men heller ikke mere; krisepolitikken er ikke blevet afgørende rystet.

På det partipolitiske plan viser udviklingen reelt den samme tendens: Nok har man set tendenser til en styrkelse af SF, DKP og VS ved valgene, hvilket - disse partiers fejlagtige politik ufortalt - objektivt repræsenterer et ønske om et brud med kriseindgrebspolitikken, men det dominerende træk har været en stadig fremgang for reaktionen og en konsolidering af classesamarbejdspolitikken. Glistrup er et af de store partier, og Socialdemokratiet har konsolideret sig efter det store nederlag i 73.

Udgangspunktet for arbejderklassens

antikapitalistiske kamp er således svagt og i den udstrækning, der er tendenser til et opsving i kampen, fungerer først og fremmest DKP og SF som en hæmsko for kampens udvikling, fordi disse partier og de fleste af deres fagforeningsfolk drejer ethvert opsving ind i et »pres« på Socialdemokratiet og LO-toppen i overensstemmelse med disse partiers strategi: at gennemføre statsmonopolistiske løsninger (angiveligt på den fredelige vej til socialismen) sammen med Socialdemokratiet.

Og udgangspunktet for den antikapitalistiske kamp svækkes yderligere af den klistren sig til DKP og SF, som »venstrefløjen« omkring VS manifesterer bl.a. omkring Formandsinitiativet, og som er udtryk for »venstrefløjens« bristede håb om den selvorganiserede militante arbejderklassens kamp mod borgerskabet.

Alle kendsgerninger viser således, at arbejderklassen er i defensiven og borgerskabet i offensiven. Men til vurderingen hører også, at det er et svækket borgerskab, der er i offensiven. Derfor har offensiven en anden karakter end den havde det i højkonjunktursens tid.

Offensiven i forbindelse med krisepolitikken er en åben reaktionær offensiv, der fra tid til anden virker desperat. Overgrebene på de demokratiske rettigheder, indgrebene i overenskomstene, overfaldet på RUC og den reaktionære meningsterror, der er ved at brede sig, genspejler dels modsætninger inden for borgerskabet selv i en situation, hvor krisen spænder ben for en traditionel økonomisk politik, og dels bestræbelser på at komme arbejderklassen i forkøbet.

Denne ofte slingrende, men aggressive krisepolitik hænger igen sammen med kapitalismens statsmonopolistiske udvikling. Skærpes de indre kapitalistiske modsætninger, rammes

samfundet som helhed; stat og kapital er så sammenfiltret, og staten selv har så vældige økonomiske interesser, at modsætningerne dels skærpes mellem borgerskabet indenfor privatkapitalen og indenfor staten, og imellem privat- og statsborgerskab og arbejderklassen, blot arbejderklassen går til modstand på et enkelt, afgrænset, men sårbart område.

Derfor kunne benzinchaufførernes strejke, trods dens svaghed og elendige resultat, i øjeblikket få det borgerlige politiske system til at sprække i fugerne.

Det er naturligvis et godt tegn, men det bør ikke føre til, at borgerskabets samlede styrke undervurderes. Ser man på borgerskabet som helhed over for arbejderklassen som helhed, er borgerskabets »resultater« krystallklare i forhold til de resultater, arbejderklassen har opnået og opnår i klassekampen.

6. Kommunistisk Arbejderpartis styrke

KOMMUNISTISK ARBEJDERPARTI's beskedne størrelse og indflydelse må for partiet indgå i vurderingen af styrkeforholdet mellem klasserne. Det kommunistiske partis svaghed er en følge af mange faktorer, men først og fremmest er den en følge af arbejderklassens defensive situation, samtidigt med, at partiets svaghed medfører, at arbejderklassen ikke er i stand til at føre en målrettet kamp mod borgerskabets offensiv.

Denne modsigelse er en objektiv modsigelse. Hvordan den løses, vil vi se på senere i lederen.

I første omgang vil vi se på modsigelsen selv.

Vi har ovenfor ridset op, hvorledes borgerskabet har været i offensiven siden Anden Verdenskrig, hvorledes

klassem Samarbejdet er groet fast i arbejderbevægelsen, og hvorledes SF og DKP - delvis under indtryk af reformismens store styrke - ikke har været eller er revolutionære alternativer, men tværtimod selv repræsenterer en reformistisk praksis.

Grundlæggende set betyder dette, at borgerskabet har kunnet gennemføre sin offensive politik uden nævneværdig modstand. Og konjunkturen og årtiers reformisme, der igen som grundlag har haft borgerskabets udnyttelse af modsætningerne inden for arbejderklassen. (Hvorfor det lykkedes borgerskabet at få succes i dette splittelsesarbejde ligger uden for denne leders emne).

Kendsgerningen er således den, at revolutionær politik har haft dårlige vilkår, efterhånden som reformismen har strammet grebet om arbejderbevægelsen og de partier, der angiveligt skal repræsentere arbejderne.

På den anden side er den væsentligste forudsætning for, at reformismens indflydelse kan formindskes og arbejderklassen kan modstå borgerskabets stadige offensiv, at den revolutionære politik, at det kommunistiske partis politik vinder udbredelse og bliver ledetråden i stadig flere kampe.

Hvorledes løses denne modsætning: At der på den ene side findes objektive historiske årsager til, at den revolutionære linie er uhyre svag, og at det på den anden side er nødvendigt, at den kommunistiske politik slår igennem, hvis borgerskabets offensiv, der støtter sig på reformismens udbredelse, for alvor skal slås tilbage?

7 -8. Kommunistisk Arbejderpartis strategi og taktik. Specifikt.

Det er denne modsætning, som er bestemmende for det kommunistiske partis strategi og taktik. Partiet må tage sit udgangspunkt i den kendsgerning, at i styrkeforholdet mellem borgerskabet og arbejderklassen er arbejderklassen i defensiven, og at denne situation bl.a. skyldes reformismens store udbredelse i arbejderklassen og den kommunistiske politikks ringe indflydelse.

Hvilken betydning har det for det kommunistiske partis strategi, at borgerskabet alment er i offensiven, mens arbejderklassen alment er i defensiven?

Partiets mål er naturligvis uændret, for indholdet i kampen mellem borgerskabet og arbejderklassen er uændret kampen for socialismen; strategien er ligeledes uændret på det generelle plan, jvf. ovenfor afsnittet: Strategi og taktik i specifikke sammenhænge. Det er de samme klassekræfter, der er opmarcheret over for hinanden, uanset om den ene eller den anden part befinder sig i offensiven.

Men det er ikke ligegyldigt for virkeliggørelsen af strategien, at borgerskabet er i offensiven og arbejderklassen i defensiven, ligeså lidt som det under en krig er ligegyldigt for strategien, om fjenden er i offensiven eller i defensiven.

Og for at blive ved sammenligningen med en krig: Når fjenden er i offensiven, drejer det sig naturligvis fortsat om at nå det strategiske mål: at besejre fjenden. Men den helhedsplan, den strategi, man har, kan ikke gennemføres, som om sejren stod for døren; ens strategi bliver nødvendigvis defensiv.

Hvad menes med, at strategien er defensiv?

Dermed menes, at man gennem langvarig kamp søger at føre planen ud i livet, dvs. at man gennem sin forsvars- og afværgestrategi prøver at dæmme op for, at standse fjenden. Sagt på den danske klassekamps forhold i dag: Over for borgerskabets offensive strategi for at konsolidere kapitalismen og stække arbejderklassen stiller det kommunistiske parti den defensive strategi dvs. en helhedsplan, der tager sigte på at forhindre borgerskabet i at forværre arbejderklassens samlede udgangspunkt i klassens objektive kamp for socialismen.

Hvorfor er det vigtigt for partiet at forstå, at arbejderklassen og dermed partiet befinder sig i en strategisk defensiv?

Fordi denne forståelse forhindrer, at partiet kaster sig ud i eventyrpolitikken, i en »venstre«-opportunistisk politik og praksis. »Venstre«-opportunismen på det strategiske område består netop i, at man overvurderer den strategiske plans muligheder.

Inden for »venstrefløjen« har vi adskillige eksempler på »venstre«-opportunisme på det strategiske område. Man kan blot nævne forestillingerne om, at den kapitalistiske krise ville føre til, at arbejderklassen spontant rejste sig og kastede kapitalismen på møddingen. Sådanne forestillinger har især været knyttet til situationen i Sydeuropa, men tilsvarende forestillinger har også i Danmark givet sig udslag i udarbejdelse af utopiske drømmeprogrammer for arbejderklassens offensive nærtstående overgang til socialismen (rådsforestillingerne i VS, KFs mange programmer for overgangen til socialismen mv.)

Også den trotskistiske opstilling af såkaldte overgangskrav er et eksempel

på »venstre« opportuniste. Tankegangen bag »overgangskraven« er, at disse krav ikke kan realiseres under kapitalismen, men genspejler arbejderklassens behov; går arbejderklassen så til kamp for disse krav, så vil den under kampen erkende, at kraven er uigennemførlige under kapitalismen, og ifølge trotskisterne vil arbejderklassen så gennemføre omstyrtelsen af kapitalismen i bestræbelserne for at føre kraven igennem.

Hvorfor er disse »overgangskrav« »venstre« opportunistiske? Det er de, fordi de tager deres udgangspunkt i en offensiv strategi. I en revolutionær situation kan selv beskedne krav - som f.eks. brød, jord og fred ved oktoberrevolutionen i 1917 - betyde klassefjendens sammenbrud, hvis der kæmpes for kraven; i en revolutionær situation kan selv beskedne krav - som f.eks. brød, jord og fred ved oktoberrevolutionen i 1917 - betyde klassefjendens sammenbrud, hvis der kæmpes for kraven; i en revolutionær situation er overgangskrav korrekte. Men i en strategisk defensiv situation er krav, der i sig selv betyder en kamp om magten i samfundet, reaktionære, fordi arbejderklassen ikke har styrke til livtaget med borgerskabet. I en sådan situation bliver »overgangskrav« eventyrpolitiske overbudskrav.

Men Kommunistisk Arbejderparti går ikke ram forbi, når det drejer sig om »venstre« opportuniste på det strategiske område. Partiet - men især KFML - har gang på gang undladt at forbinde strategien med styrkeforholdet mellem klasserne. Et eksempel er, at KFML i en periode fremstillede det, som om kampen for at gøre fagforeningerne til kamporganisationer kunne virkeliggøres under de nuværende klassekampsomstændigheder. Vi fremstillede parolen som en offensiv parole,

som et svar på classesamarbejdet her og nu.

Men netop fordi borgerskabet alment er i offensiven, mens proletariatet alment er i defensiven, og fordi strategien derfor må være defensiv, så bliver parolen om at gøre fagforeningerne til kamporganisationer »venstre« opportunistisk, hvis den sættes som et nærliggende mål for kampen. Det betyder ikke, at parolen er gal, men dens virkeliggørelse som et led i den socialistiske strategi er først mulig efter en langvarig kamp, der ændrer styrkeforholdet mellem klasserne; det er i løbet af denne langvarige kamp, at arbejderklassens vigtigste masseorganisation skridt for skridt fravristes borgerskabet.

Vi har her nævnt nogle uheldige konsekvenser af, at man undlader en analyse af strategiens betingelser, dvs. undlader en analyse af styrkeforholdet mellem arbejderklassen og borgerskabet.

Hvad er da de korrekte konsekvenser for det kommunistiske parti, når det vurderer, at arbejderklassen (og partiet) befinder sig i en defensiv strategisk situation? Hvad betyder det konkret, når vi samtidigt siger, at målet, socialismen, er uændret, og at strategiens generelle indhold, helhedsplanen, også er uændret?

Bliver vi på det strategiske plan, står følgende klart:

Partiet må indrette sig på at føre langvarig kamp og det må lægge en politisk linie, som indeholder kampkrav, som arbejderklassen kan kæmpe igennem til sejr indenfor det bestående samfunds rammer, men som samtidigt er krav, der betyder reelle sejre over borgerskabet; det må i sin politik og i sin propaganda bekæmpe og afsløre borgerskabets forsøg på at udnytte offensiven til at så splid i arbejderklassen, og endelig må det forstærke kampen mod venstre-refor-

mismen og revisionismen, fordi disse strømninger cementerer den udbredte reformisme i arbejderklassen. Venstre-reformisterne og revisionisterne skaber blandt arbejdere, der er kritiske over for reformismen, illusioner om, at en »bedre« form for reformisme, en »ny politik i arbejderklassens interesse« på parlamentarisk plan i samvirke med socialdemokratiet kan føre til socialismen. Når borgerskabet er i offensiven, fungerer venstre-reformisterne og revisionisterne således som af- og vildledende inden for den forreste frontlinie på arbejderklassens »side«.

Dette er en opridsning af hovedangrebets retning i en situation, hvor borgerskabet alment er i offensiven og arbejderklassen alment er i defensiven. Det er en defensiv strategi, hvor kampens hovedindhold er en afværgelse af borgerskabets angreb, et forsvar imod borgerskabets splittelsesvirksomhed og en plan for at »samle tropperne« til senere offensiv.

Disse overvejelser får imidlertid først kød og blod, når man ser på konsekvenserne af dem for taktikken.

Hvilken betydning for taktikken har det, at partiets strategi er defensiv?

I denne forbindelse er det nødvendigt at se på arbejderklassens situation og partiets situation adskilt. Ganske vist kan en sådan adskillelse ikke gennemføres i praksis, men for analysens skyld er det nødvendigt at se specifikt på partiets styrke og indflydelse på arbejderklassens kampe, for partiets styrke er ikke mekanisk afledt af arbejderklassens styrke; partiets styrke er også betinget af partiets egen politik, af dets eget arbejde, dets egen praksis.

Det afgørende for partiets virke er imidlertid, at det tager sit udgangspunkt i klassekampen. Partiet må have en politik, som er vejledende for arbejderklassens kamp, men

samtidigt kan det ikke isolere udarbejdelsen af politikken fra en vurdering af partiets styrke, størrelse og indflydelse.

Bestemmende for den konkrete politik er således dels de kampopgaver, arbejderklassen står overfor i klassekampen, og dels partiets muligheder for at politikken rent faktisk kan vinde indpas.

I udarbejdelsen af taktikken står partiet således over for følgende tre dele af et samlet problemkompleks: En arbejderklasse i defensiven strategisk, de konkrete klassekampsspørgsmål og partiets styrke, størrelse og indflydelse.

Den første del er bestemmende for taktikken, den anden del er bestemmende for taktikkens indhold, den tredje del er bestemmende for taktikkens muligheder.

Lad os tage et eksempel:

9. 35-timerskravet

I kampen mod kapitalens kriseovergrebspolitik er 35-timerskravet et taktisk krav. Lad os prøve at vurdere dette krav i forhold til de ovennævnte tre elementer, der er bestemmende for taktikken, dens indhold og dens muligheder.

35-timerskravet blev sidste år opstillet som et konkret krav til overenskomsten foråret 1977. Kravet indbærer en reallønsfremgang på 12½%, hvis det gennemføres uden lønreduktion og tempoopskruning. Kravet er desuden, hvad man i overenskomstsammenhæng kalder et »generelt« krav, som skal gennemføres for alle, der er under overenskomsten, og som står i modsætning til LOs fastholdelse af 40-timers ugen i forhandlingerne med Dansk Arbejdsgiverforening. Desuden står det i modsætning til den lønramme, regeringen og forligspartierne har udstukket med Augustforliget 1976.

Sætter vi kravet i forhold til arbejderklassens defensive situation i forhold til borgerskabet, så indgår det som et taktisk offensivt krav i en defensiv strategi.

At det er offensivt er klart nok. Det er et krav, der - hvis det gennemførtes - ville betyde et markant samlet nederlag for borgerskabets samlede indkomstpolitik. Det er et krav, der retter stødet mod borgerskabets samlede offensive politik.

Nu kan en offensiv taktik godt være anvendelig i en strategisk defensiv situation. Men spørgsmålet er, om den satser på at vinde et slag over borgerskabet, hvor borgerskabet er stærkt eller hvor der findes et svagt led i kæden. 35-timerskravet er et offensivt taktisk krav, som retter sig imod borgerskabets samlede politik og dermed sætter man ind på et frontafsnit, hvor borgerskabet er stærkest og netop er i offensiven. Som vi har påvist i afsnit 4 har borgerskabet været i stand til - trods indre modsætninger - at gennemføre en stadigt skrappe indkomstpolitisk kriseovergrebspolitik, uden at arbejderklassen har været i stand til at afværge det, og resultaterne fra folketingsvalgene viser også, at borgerskabet er i offensiven.

35-timerskravet retter som sagt hovedstødet mod denne kriseløsningspolitik; forudsætningen for at gennemføre kravet er, at borgerskabet lider et voldsomt nederlag.

Med andre ord: Sætter man 35-timerskravet, der er blevet formuleret som et konkret, kortsigtet krav til gennemførelse i foråret 1977, i forhold til styrkeforholdet mellem klasserne, og ser man videre på, at det sigter på at få den samlede kriseovergrebspolitik til at ramle, så må man karakterisere 35-timerskravet som et demobiliserende nederlagskrav.

KAP har også fremsat 35-

timerskravet som et konkret overenskomstkrav. Dermed har partiet medvirket til at udbrede illusioner om et andet styrkeforhold mellem klasserne end der rent faktisk eksisterer. Partiet har ikke sat kravet i forhold til den defensive strategi, der udspringer af arbejderklassens svaghed i forhold til borgerskabet. (Hvorfor DKP og Formandsinitiativet går ind for 35-timersoverenskomstkravet skal vi vende tilbage til).

Vi kan således konstatere, at taktikken: at rette et stød mod borgerskabet, hvor det er stærkest, når arbejderklassen befinder sig i en defensiv situation, er fejlagtig.

Og vi kan videre konstatere, at 35-timerskravet er et demobiliserende overbudskrav i forbindelse med overenskomsten 1977, fordi arbejderklassens defensive situation forstærkes af, at det revolutionære parti er svagt, og at en eventuel spontan kamp for kravet ud over at støde på borgerskabets styrke også vil blive afsporet af de dominerende reformistiske, venstrereformistiske og revisionistiske strømninger i arbejderbevægelsens organisationer, først og fremmest i fagbevægelsen.

Men hvorfor har da f.eks. DKP og Formandsinitiativet opstillet 35-timerskravet? Ud fra DKPs OG F-fagforeningsledernes praksis kan vi se, at 35-timerskravet var et paradekrav. Dette blev med al tydelighed afsløret, da tillidsmændene på B&W gik imod en fortsættelse af B&W-arbejdernes strejke for 35-timersugen, da revisionisterne udnyttede den manglende opbakning omkring og tillid til kravets muligheder for at blive gennemført i bredere dele af arbejderklassen til at forhindre kampen i at brede sig, og da revisionisterne endelig kaldte den fortsatte kamp på B&W for reaktionær.

Devisen er klar: Man opstiller et pa-

radekrav, man tilskynder op til Formandsinitiativets konference til strejke for kravet, hvorefter man forhindrer strejken i at brede sig og ender med at kalde B&W-arbejdernes vilje til at kæmpe for kravet for reaktionær!

Hvorfor dette dobbeltspil?

Fordi de overbudskrav, DKP opstiller, skal ses i sammenhæng med DKPs strategi. DKPs erklærede strategi er at forene sig med Socialdemokratiet til en parlamentarisk kriseløsningspolitik i arbejderklassens interesse. Dets taktik er underordnet denne strategi, og denne taktik går ud på at »presse« Socialdemokratiet og LO. Går man ud fra, at Socialdemokratiet i virkeligheden fører en politik, der ikke har tilslutning i arbejderklassen, og går man videre ud fra, at Socialdemokratiet blot er behersket af nogle folk, der svigter valglofter, men som egentlig kunne føre en arbejderpolitik til løsning af krisen inden for kapitalismens rammer sammen med DKP og SF, ja, så er der jo faktisk ikke de krav, der ikke kan indfries! 35-timerskravets »radikalitet« skal ses i denne sammenhæng og sættes i forhold til alle de antimonopolistiske forslag, som DKP samlet opererer med, såsom kontrol med kapitalen, vidtgående nationaliseringer mv.

35-timerskravet indgår således for DKP i et samlet illusionsnummer, der hedder »en ny politik« gennemført af en »arbejderregering« i Folketinget. Det er således ikke meningen, at det skal gennemføres ved overenskomsten, selv om det stilles som et overenskomstkrav. Det skal mobilisere til det revisionistiske antimonopolistiske drømmeland - og intet andet.

Som sagt har KAP også bakket kraftigt op om 35-timerskravet som overenskomstkrav. Men eftersom KAP opfatter de krav, der opstilles, som krav, der skal kæmpes igennem til sejr af arbejderklassen selv, så har KAP

støttet, at B&W-strejken forvandlede til en tidsubestemt aktion, der bredte sig til alle arbejdspladser.

I KAP-sammenhæng er kravet, som ikke er fremlagt efter en grundig analyse af arbejderklassens styrke eller endside af partiets styrke, blevet et »venstre« opportunistisk krav.

Hvorfor?

Når kravet ikke opfattes som et paradennummer i en revisionistisk samlet strategi, men tværtimod opfattes som et gennemførligt overenskomstkrav, som man skal tage alvorligt og kæmpe for, så fungerer kravet som et overbudskrav, til hvis gennemførelse man opfordrer til en kamp der på forhånd er dødsdømt. Rent faktisk overvurderer man arbejderklassens styrke, og man opfordrer til et taktisk fremstød mod borgerskabet, hvor borgerskabet er stærkest. Det er »venstre« opportunistisk eventyrpolitik.

Skal dette nu forstås således, at kampen for 35-timersugen er grundlæggende forkert?

Nej, det, der er forkert, er, at partiet har støttet, at kravet blev fremsat som et konkret »generelt« krav til overenskomsten marts 1977. Det er rigtigt at opstille 35-timerskravet som et længeresigtet krav, der kræver langvarig kamp, men det havde været partiets pligt, da diskussionen om overenskomstkravene rejstes sidste forår at fremlægge et tidskrav, der var baseret på en selvstændig analyse. I stedet »overtog« vi 35-timerskravet og forsvarede det bestandig med, at det var kommet fra »klassen selv«.

Vi skal ikke i elvte time formulere et tidskrav, der under de nuværende klassekampsbetingelser ville have været et krav, der på én og samme tid kunne have mobiliseret store dele af arbejderklassen og samtidigt have sat borgerskabet stolen for døren.

Vi har ikke i partiet diskuteret, hvad

der havde været et mere korrekt kampkrav på arbejdstidsområdet. Men spørgsmålet omkring 35-timerskravet som et konkret overenskomstsoverbudskrav har ført til fornyede diskussioner omkring udarbejdelsen af partiets strategi og taktik - og denne leder er et led i denne debat.

Før vi gik ind på at diskutere 35-timerskravet, beskæftigede vi os kort med de problemer, partiet står over for i udarbejdelsen af taktikken - se ovenfor afsnit 8)

Lad os trække disse problemer op:

1) For det første må partiet tage sit udgangspunkt i *den defensive strategi* som er betinget af det for tiden herskende almene styrkeforhold mellem mellem klasserne, hvor borgerskabet er i offensiven og arbejderklassen i defensiven. Denne vurdering har betydning for spørgsmålet: **Hvor sætter partiet ind taktisk?**

2) For det andet må partiet - når det har bestemt, hvor det sætter ind taktisk - udforme den taktiske politik i forhold til de klassekampsspørgsmål, det i den konkrete sammenhæng drejer sig om; partiet må vurdere nøje, hvilken del af arbejderklassen, der befinder sig i skærpet kamp med borgerskabet, om den konkrete kamp er let at isolere, eller om den kan involvere større dele af arbejderklassen eller eventuelt størstedelen af arbejderklassen; partiet må vurdere bevidstheden hos den del af arbejderklassen, der befinder sig i skærpet kamp mod borgerskabet, hvilke traditioner for kamp, den pågældende del besidder, og endelig må partiet vurdere, hvilke politiske kræfter, der har indflydelse på den pågældende del af arbejderklassen. Hele denne konkrete analyse er bestemmende for, hvilket *indhold* partiets taktiske politik skal have for den pågældende kamp.

3) For det tredje må partiet udforme

taktikken i forhold til partiets *egen* styrke, størrelse og indflydelse. En sådan vurdering får betydning for spørgsmålet: **Hvilke muligheder har partiets taktik?**

Lad os forsøge at sætte disse taktiske overvejelser i forhold til nogle politiske kampe og kampspørgsmål, som findes i dagens klassekamp.

Først punkt 1: **Hvor sætter partiet ind taktisk?**

Borgerskabets offensive og arbejderklassens defensive situation medfører, at en taktik, der først og fremmest retter slag mod borgerskabets hovedstyrke, er dømt til at mislykkes. Derfor har paroler som: Væk med indkomstpolitikken! Væk med arbejdsretten! Gør fagforeningerne til kamporganisationer! Danmark ud af Nato! - og den i forrige afsnit nævnte parole: For 35-timersuge med fuld lønkomensation og uden tempoopskruling - først og fremmest **propagandistisk** værdi som vejledning for den retning kampen må tage i bestræbelserne for at vende den defensive strategi til en offensiv strategi.

Når borgerskabet befinder sig i offensiven må den konkrete taktik i stedet rette sig imod at vinde lokale slag på områder, hvor der findes svage led i borgerskabets offensiv.

Som allerede omtalt i afsnit 5, har det været muligt at vinde visse delsejre over borgerskabet i konkrete delkampe (Klub 4-strejken, visse andre strejker, RUC-kampen mv.)

Sådanne lokale kampe har to aspekter: På den ene side tager de ofte deres udgangspunkt i konkrete kampspørgsmål, i en akut skærpelse af klassekampen på et afgrænset område, der gør det muligt at mobilisere mange flere end der kan mobiliseres i større kampspørgsmål, der omfatter bredere politiske spektre. På den anden side er borgerskabet ofte akut svækket på det

pågældende delområde; der er tale om et svagt led i borgerskabets samlede offensive kæde.

Betyder dette nu, at taktikken ensidigt skal rette sig imod udfoldelsen af lokale kampe? Naturligvis ikke. Det ville være at fornægte sammenhængen mellem lokale og samlede kampe mod borgerskabet. Men det betyder, at taktikken i hovedsagen skal tage sit udgangspunkt i lokale delkampe, fordi borgerskabet, når det i almindelighed er stærkt og i offensiven, behersker det »centrale kampfelt«.

Lad os tage et eksempel: Forholdet mellem en lokal strejkekamp og kampen mod arbejdsretten. Lægger man sin taktik an på et samlet angreb for at få arbejdsretten fjernet, så begår man en eventyrpolitisk fejl, fordi man sætter ind, hvor borgerskabet er konsolideret. Omvendt: Glemmer man i forbindelse med en lokal strejkekamp at forbinde denne med kampen mod arbejdsretten, så begår man en højreopportunistisk fejl. Man isolerer den enkelte kamp fra helheden og er ikke opmærksom på, at borgerskabet for at forsvare det svage led i kæden, strejken repræsenterer, vil sætte hele undertrykkelsesapparatet ind, herunder arbejdsretten. Derfor må der i taktikken indgå en kamp, der retter sig imod arbejdsretten (mere herom nedenfor), og partiet må i forbindelse med kampen fremholde perspektivet: Væk med arbejdsretten! fordi dette perspektiv udtrykker en del af den lokale kamps retning; dermed peger den lokale kamp ud over sig selv, frem mod en ændring af styrkeforholdet mellem arbejderklassen og borgerskabet.

Dette eksempel tager sit udgangspunkt i, at taktikken i hovedsagen består i, at man sætter ind på og koncentrerer sig om lokale delkampe, som tager fat om svage led i borgerskabets samlede offensive kæde.

Men kunne man ikke tænke sig situationer, hvor man taktisk satte direkte ind omkring »centrale« kampe? Er det udelukket at gå til kamp på områder, der omfatter hele arbejderklassen i perioder, hvor arbejderklassen alment er i defensiven?

Nej, det er naturligvis ikke udelukket, men sådanne taktiske fremstød vil være sekundære i forhold til de lokale. Imidlertid findes der situationer, hvor borgerskabet er blottet på områder, som muliggør konkrete samlede fremstød fra arbejderklassen på et specifikt område.

Et eksempel herpå var EF-kampen op til folkeafstemningen i oktober 1972. Her drejede det sig om at udnytte den brede modvilje mod EF-medlemsskabet, og midlet hertil var en bred samling i et frontarbejde med henblik på at forhindre Danmarks tilslutning til EF.

Men lad os specifikt i forbindelse med de lokale delkampe gå videre og se på punkt 2: Hvilket politisk indhold bør partiets taktik have på disse områder?

Naturligvis vil politikken indhold være forskelligt, alt efter hvilke kampe det drejer sig om. Her skal vi blot se på nogle almene taktiske problemer i forbindelse med sådanne kampe.

Vi har ovenfor slået fast, at taktikken er underordnet en defensiv strategi, og at dette er bestemmende for, hvor partiet først og fremmest sætter ind, nemlig dér, hvor borgerskabets offensive kæde er svagest, og det vil primært være i forbindelse med lokale delkampe og sekundært i forbindelse med specifikke blottelser på »centrale« kampfelter.

Betyder det så, at taktikken, når den er underordnet en defensiv strategi, også må være defensiv?

Nej, tværtimod. Det er en væsentlig erfaring fra arbejderklassens kampe, at det er muligt at anvende en offensiv

taktik i situationer, hvor aktionerende står med initiativet, hvor de aktionerende er kampvillige, og hvor det samtidigt lykkes at skabe den ene eller anden form for solidarisk opbakning fra større dele af arbejderklassen. I sådanne situationer er det ofte rigtigt med offensive krav; starter man med at fire på kravene, med at gå i defensiven, vil det fungere som en invitation til borgerskabet.

Det vil således være rigtigt at stille offensive taktiske krav, når styrkeforholdet er til fordel for de kæmpende i en konkret kampsituation.

Netop den offensive taktik på delområder er en uadskillelig del i udviklingen af stadigt flere og stadigt mere effektive aktioner mod borgerskabet; det er sådanne aktioner, som vil føre til en fremadskridende ændring af styrkeforholdet mellem klasserne, selv om kampen undervejs vil lide mange nederlag.

Lad os tage et eksempel:

Der udbryder en lokal strejke for at bryde borgerskabets almene offensiv. Det er en strejke på et lavtlønsområde, som forholdsvis let kan vinde bredere dele af arbejderklassens sympati og aktive solidaritet.

En sådan strejke rammer ind på et område, hvor borgerskabet er taktisk svækket. I en sådan situation er det korrekt at gå offensivt til værks, både ved opstillingen af lønkravet, i agitationen og i bestræbelserne på at gøre strejken langvarig.

Der er således tale om en taktisk offensiv.

Strejken vil imidlertid straks støde på et samlet modstød fra borgerskabets side; det vil mobilisere arbejdsretten presse, forsøge sig med splittelse via de faglige organisationer mv. Derfor må den lokale taktiske offensiv forbindes med en taktisk defensiv i forhold til sådanne centrale kampfelter som kampen mod arbejdsretten osv. I den

konkrete kamp vil det være muligt at slå borgerskabet tilbage, men det vil ikke være muligt at få arbejdsretten fjernet. I kampen mod arbejdsretten kan måske opnås en boykot af den eller en bodsbetalingsnægtelse. Det er udtryk for en defensiv taktik på et område, hvor borgerskabet står stærkt, fordi borgerskabet i almenhed er i offensiven og arbejderklassen i almenhed i defensiven.

Og vi kan yderligere forbinde dette eksempel med overenskomstkampen, bl.a. fordi lønstrejker ofte - og mere og mere - direkte rammer ind i overenskomstkampen. En offensiv taktisk kamp på et delområde kan bidrage til at sprænge den ramme, borgerskabet på forhånd har lagt for, hvad der »bør« opnås ved overenskomstfornyelsen. Delkampen kan på den måde styrke hele klassens position i forhold til borgerskabet.

En sådan offensiv taktik på et delområde står i klar modsætning til den fejlagtige offensive taktik, som et generelt overenskomstkrav på 35-timer er udtryk for. Tværtimod må lokale taktiske offensiver være nøgleleddene, mens de »generelle« krav, der skal opstilles i modsætning til LOs klassesamarbejds»krav«, må tage deres udgangspunkt i den almene defensive situation, arbejderklassen befinder sig i på det »centrale« kampfelt. Derfor må de lokale offensive kampe for at bryde overenskomstrammen ledsages - ikke af offensive krav, der på det centrale kampfelt er dømt til nederlag - men af defensive krav på tids- og timelønsområdet; hvormed menes, at i forbindelse med de »generelle« overenskomstkrav må man opstille krav, der afværger LOs totale »kapitulation«, som er defensive, f.eks. et beskednere tidskrav end 35-timersugen.

Betyder nu dette, at taktikken altid vil være offensiv i lokale delkampe og altid defensiv i samlede kampe mod

borgerskabet?

Nej, en sådan opfattelse vil være skematisme. Det, vi her trækker op, er kun de almene retningslinier for taktikken i en situation, hvor arbejderklassens taktiske kampe er underordnet en defensiv strategi. I en sådan situation vil der være basis for offensiv taktik på de lokale delkamps område og for en defensiv på de centrale kampfelters område.

Naturligvis vil der gang på gang opstå situationer, hvor borgerskabets offensiv fremtvinger en kampsituation, der opfordrer til en defensiv taktik. Det kan dreje sig om en lokal kamp, f.eks. kampen mod adgangsbegrænsning, hvor man slås for at bevare de eksisterende betingelser.

Omvendt kan man også tænke sig situationer, hvor det på det centrale kampfelts område er muligt at opstille en offensiv taktik. Ser man imidlertid på klassekampens udvikling gennem de senere år, er det umuligt at finde et eksempel, der viser, at arbejderklassen samlet har kunnet gå i taktisk offensiv over for borgerskabet!

Med andre ord: I en situation, hvor arbejderklassen er i defensiven, og hvor der er tale om en defensiv strategi, vil det være sjældent, at arbejderklassen kan indlede en taktisk offensiv, der retter sig mod borgerskabets centrale »kampstyrke«; derimod er det muligt at rette en taktisk offensiv mod borgerskabet på delområder, især i lokale kampe, hvor borgerskabet er svækket. Endelig må det understreges, at ikke alle lokale delkampe vil være taktiske offensiver, men at vejen frem er at udvikle flere og flere lokale delkampe som taktiske offensiver, der på længere sigt kan ændre på styrkeforholdet mellem klasserne.

Lad os endelig slutte med at se på, hvorledes disse taktiske overvejelser

hænger sammen med partiets styrke, størrelse og rodfæste. (Punkt 3 i opstillingen først i dette afsnit).

Det er klart, at partiets svage indflydelse har betydning for de forskellige kampes udfald. Partiets svage indflydelse svækker kampene. Ledelsen af kampene vil i alt for mange tilfælde komme i hænderne på reformister eller revisionister.

Hvilken betydning har dette for partiets taktiske muligheder?

På den ene side er det klart, at mulighederne for, at partiets taktik slår igennem, er begrænsede; partiet må ofte erstatte den direkte deltagelse i kampen med agitation og propaganda og med aktiv indsats i eventuel solidaritetsarbejde. Og desuden indgår det naturligvis i partiets overvejelser, når det vurderer kampen og dens muligheder, om kampen har en stærk ledelse osv.

På den anden side eksisterer der en fare for, at partiet ikke er opmærksom på en kamp, som partiet ikke direkte er involveret i, eller på forhånd afviser den, fordi der findes ting, der tyder på, at kampen har en gal retning og en gal ledelse. Denne holdning til kampe, som partiet ingen indflydelse har på, må bekæmpes. Tværtimod må partiet gå ind i kampen også udefra, og det er partiets pligt tværs igennem al mulig hetz om, at partiet »blander sig«, at fremlægge den taktiske linie, partiet mener bør føres; partiet må afsløre og kritisere en gal ledelse eller en gal linie for kampen.

Kommunistisk Arbejderpartis enhedstaktik

Hvilken betydning har det for partiets enhedstaktik, at partiets taktik er underordnet en defensiv strategi?

Vi har allerede omtalt, at baggrunden for, at strategien er defensiv, er, at

borgerskabet i almenhed er stærkt og i offensiven. Dette kommer bl.a. til udtryk i reformismens og revisionismens overvældende dominans i arbejderklassen og arbejderbevægelsen. (Se ovenfor afsnit 4 og 5).

Vi har endvidere understreget, at til den defensive strategi hører en taktik, der satser på at gennembryde svage led i borgerskabets kæde ; denne taktik kan og bør i videst muligt omfang være offensiv.

I en sådan situation er det klart, at enhedstaktikken først og fremmest må udvikles i de lokale kampe. For at disse kampe kan føres igennem til sejr kræves en konkret aktionsenhed omkring den offensive, eventuelt defensive taktik, som kampen kræver.

Derfor går partiet ind for valg af strejkekomitéer, for afholdelse af strejke møder, som kontrollerer, at komitéen følger den vedtagne linie mv. Og partiet anbefaler tilsvarende aktionsformer i andre sammenhænge.

Det centrale er imidlertid den politiske kamp inden for aktionsenheden. Forudsætningen for, at enheden kan sikres og konsolideres, er, at partiet uophørligt fører kamp mod tendenser, som vil svigte grundlaget eller vildlede kampen.

Denne kamp vil - ud fra reformismens og revisionismens dominerende indflydelse - først og fremmest være en kamp mod reformistisk og revisionistisk politik. F.eks.: Skal en strejke underordnes DKPs antimonopolistiske strategi? Skal en strejke underordnes reformistiske eller revisionistiske faglige ledere, som følger de fagretlige spilleregler? Skal kampen mod EF bruges til at fremme oprettelsen af en antimonopolistisk front eller ikke?

Aktionsenheden er enhedspolitikens grundlag. Men det udelukker ikke enhed på andre planer. Dels har alle

lokale delkampe et perspektiv, der rækker ud over det lokale og den enkelte kamp, og dels findes der »centrale« kampe, som kræver enhed.

Dette mulliggør enhed mellem partier og organisationer. Det gælder fællesinitiativer i solidaritetsarbejde, og det gælder andre initiativer, der specifikt tager sigte på at forbinde lokale kampe med defensivt taktiske kampe mod statsmagtens samlede offensiv.

Endvidere skal enheden både »fra neden« og »fra oven« udvikles omkring centrale taktiske spørgsmål, som skal mobilisere hele arbejderklassen til en specifik omfattende kamp mod borgerskabet. F.eks.: Kampen mod EF, og det er i forbindelse med sådanne kampe, at fronterne udvikles.

Endelig er det muligt at samle til forbigående, konkret enhed »fra oven« og »fra neden« i forbindelse med kampe mod bestemte overgreb, mod supermagterne osv.

KAPs 1.maj-politik i år er et eksempel på, hvorledes partiet udvikler enhedspolitikken både »fra neden« og »fra oven«. Det gøres ved, at partiet opfordrer andre partier og organisationer til, at man i fællesskab tilstræber dannelsen af enhedskomitéer over hele landet til gennemførelse af 1.maj-demonstrationer og -møder med grundlag i de kampkrav, som majdag traditionelt tager op.

Enhedspolitikken er den nødvendigeste og den sværeste af alle taktikker. Men partiet vil ikke være i stand til at udvikle enhedstaktikken på de forskellige områder, hvis det ikke sætter enhedstaktikken i forhold til og underordner den strategien, dvs. den defensive strategi for socialismen.

Og én ting er det nødvendigt at gentage og understrege, netop når det drejer sig om at udvikle

enhedstaktikken: Partiet må uafbrudt forbinde enhedspolitikken udvikling med udviklingen af partiets egen agitation og propaganda, med kampen mod og afsløringen af reformistiske og revisionistiske linier og med fremhævelsen af det socialistiske perspektiv.

Lad os til sidst i behandlingen af enhedstaktikken tage et eksempel, der viser, hvilken afgørende betydning en vurdering af klassekampssituationen, en vurdering af den strategiske opgave og en vurdering af den taktik, der er underordnet denne opgave, har for enhedspolitikken.

Eksemplet er diskussionen om koordineringsudvalget, som kom op på Formandsinitiativets faglige konference i november 1976.

Tilsyneladende ser det udmærket ud med en sådan koordinering. Overenskomstkampen skal koordineres, de lokale kampe skal koordineres.

Forslaget til en kordinering fremsættes imidlertid i Formandsinitiativets regi. Og det besluttet da også, at koordineringen skal arbejde ud fra Formandsinitiativets vedtagne grundlag - som blev bekræftet af den faglige konference med overvældende flertal.

Allerede derved er koordineringen underlagt den venstrereformistiske og revisionistiske strategi, som DKP og SF repræsenterer, og derved vil koordineringen uundgåeligt komme til at fungere som en styrkelse af venstrereformismen og revisionismen. (DKP vendte sig som bekendt ikke mod den politik, der skulle koordineres, men mod organisationsformen, som generer revisionisternes enhedstaktik over for Socialdemokratiet).

Og hvad betyder det for de lokale kampe, som angiveligt skal koordineres ved hjælp af en eller anden central ledelse? Det betyder, at Formandsini-

tiativets grundlag gøres til rammen for de lokale kampe, presses ned over de lokale kampe!

»Venstrefløjen«, der ihærdigt var fortalere for koordinationen, lægger dermed kampen i hænderne på Formandsinitiativet, og desuden »presser« de en koordination ned over de lokale kampe, således at Jan Andersen, Erik Hansen m.fl. på Formandsinitiativets grundlag kan aflede og eventuelt slagte kampene!

Der var således god grund til, at KAP afviste en sådan form for »enhedspolitik fra oven«. Men diskussionen om koordineringen har yderligere nogle perspektiver.

»Venstrefløjen«s støtte til koordineringen er udtryk for en selvmodsigende strategi, som igen er udtryk for en manglende forståelse for klassekampens udvikling og for reformismens og revisionismens rolle i den sammenhæng.

Hvordan?

På den ene side opererer »venstrefløjen« med en almen offensiv situation. Det er baggrunden for, at den mener det muligt at udvikle en landsdækkende koordinering af arbejderklassens overenskomstkamp. Forestillingerne om en sådan centraliseret ledelse af kampene - en slags permanent generalstab - tager uvægerligt sit udgangspunkt i en radikaliseret af arbejderklassens samlede overenskomstkamp, som overhovedet ikke findes, og som 7.januar-fiaskoen blot er et af udtrykkene for.

På den anden side opererer »venstrefløjen« med en defensiv forestilling om, at »venstrefløjen« selv intet magter, men at det er nødvendigt at lægge kampen ledelse i hænderne på venstrereformister og revisionister, og for at legitimere denne kapitulation har de opfundet begrebet »militante reformister«.

Dette viser, at de 1) ikke har gjort sig klart, hvilken situation arbejderklassen rent faktisk befinder sig i, 2) ikke har gjort sig klart, at venstrereformismen og revisionismen er en hæmsko for kampen, og 3) at en koordineret centralledelse forener de to fejl, idet »venstrefløjen« på den ene side lægger op til en kamp, der ikke findes, og på den anden side spænder ben for den lokale kamp, der findes, ved at lægge den i hænderne på reformisterne og revisionisterne.

Her over for står KAPs taktik, der tager sit udgangspunkt i den defensive strategi og i en klar vurdering af venstrereformismens og revisionismens rolle: Vi tilstræber udviklingen af taktisk offensive lokale delkampe, samtidigt med at vi ud fra den aktionsenhed, der opstår i disse kampe, satser på at udvikle solidaritets- og støttearbejde, der slår en kile ind dér, hvor borgerskabet er mest svækket. Samtidig erkender vi, at forudsætningen for, at denne enhed kan udvikles, er, at man skridt for skridt udvikler enheden i kamp mod revisionistiske og reformistiske linier - og ikke ved at lade dem koordinere kampene!

Forudsætningen for enhed med revisionister og reformister i dag er ikke, at vi er stærkere end dem (således optræder »venstrefløjen« reelt, når de lægger ledelsen i hænderne på dem og tror, at dermed kan de »presse« dem til venstre); nej, i dag er forudsætningen for enhed med revisionisterne og reformisterne, at de er stærkere end os, og vi må derfor i enhedspolitikken gå i taktisk offensiv dér, hvor reformisterne og revisionisternes svage punkter er - og det er i de lokale delkampe! Det så man i forbindelse med klub 4-strejken, i pædagogstrejken, i RUC-aktionen mv.

Netop, når den revolutionære bevægelse alment er svag, og når reformisterne og revisionisterne alment

er stærke, skal man gøre præcis det modsatte af det, »venstrefløjen« gør med deres Formandsinitiativ-dirigerede koordination. I stedet for en taktisk offensiv, hvor revisionisterne er, så skal man udvikle enhedstaktikken dér, hvor de er svagest. Netop i de lokale delkampe har det vist sig, at revolutionær politik kan hamle op med revisionistisk og reformistisk politik.

Det er KAPs linie. For netop i konkrete sammenhænge kan partiet med sin politik og med sin vilje til kamp vende partiets almene svaghed til en konkret styrke og trænge revisionisterne og venstrereformisterne i defensiven taktisk.

Udviklingen af strategien og taktikken - og kampen mod »venstre« opportunismen.

Hvilken betydning har det for kampen mod »venstre« opportunismen, at partiet grundigt og systematisk arbejder med udviklingen af strategien og taktikken?

Den partiforberedende organisation KFML har bestandigt diskuteret strategi og taktik. Imidlertid prægedes denne diskussion af det mål, den partiforberedende organisation satte sig: at stifte partiet. I en lang periode mente KFML, at partiet var et fjernt mål, og strategien blev indrettet efter denne opfattelse. KFML arbejdede med en partiforberedende strategi, som i en periode var defensiv, dvs. tog sit udgangspunkt i et langt og sejt arbejde med at stifte partiet. Denne defensive strategi for det partiforberedende arbejde byggede delvis på den fejlagtige opfattelse, at revisionismen skulle være trængt afgørende tilbage, førend partiet kunne dannes, og den byggede videre på den opfattelse, at partiet skulle - når det blev stiftet - stå i

spidsen for væsentlige kampe.

Ved at hænge fast i denne strategiske fejltagelse hæmmede vi dannelsen af partiet og forfaldt dermed til en defensiv taktik i forhold til revisionismen. Med stiftelsen af partiet i 1976 ryddede vi denne fejl ud. I partiprogrammet erkender vi, at reformismen og revisionismen er stærke inden for arbejderbevægelsen, men samtidigt påpeger programmet, at reformismen og revisionismen kan trænges tilbage, og at partiet er redskabet i kampen mod reformismen og revisionismen i arbejderbevægelsen. Og ved at danne partiet erkendte vi videre, at vi som kommunister må tilkæmpe os ledelsen af arbejderklassens kampe i stadig strid med reformismen og revisionismen, og vi erkendte, at partiet i de konkrete kampe mod revisionismen skal gå offensivt til værks i kampen om ledelsen.

Så vidt, så godt. Partiet blev stiftet - og partiet fik et program, der korrekt rider det strategiske mål op, og som fremlægger en revolutionær strategi. Desuden fremlægger programmet for den antiimperialistiske kamp og for Kampen mod monopolkapitalen en række overordnede krav, som partiet arbejder for, såsom Danmark ud af NATO, Danmark ud af EF, Gør fagforeningerne til kamporganisationer mv.

Men - som allerede nævnt i afsnit 7 - så kan sådanne krav, f.eks. parolen om at gøre fagforeningerne til kamporganisationer, først gennemføres når styrkeforholdet mellem klasserne er ændret i væsentlig grad i forhold til i dag. Derfor fungerer partiprogrammets mange overordnede krav som strategisk retningsgivende; de er led i realiseringen af partiets strategi på vejen til socialismen, og de er offensive strategiske krav, som forudsætter et andet styrkeforhold, end der findes i

dag.

Imidlertid er der næppe tvivl om, at både KFML og partiet har begået fejl i opfattelsen dels af den socialistiske strategi og af taktikken, underordnet denne strategi. En fremherskende fejl har været en opfattelse af de strategiske krav, som om de var taktiske, og en opfattelse af styrkeforholdet mellem klasserne, som om arbejderklassen stod så stærkt, at den bestandigt var på nippet til at komme i offensiven.

Hvad har dette ført til? Det har ført til »venstre« opportunistiske både i strategien og taktikken.

I strategien har det ført til, at vi ikke har erkendt arbejderklassens defensive udgangspunkt i kampen mod borgerskabet. Derfor har vi opfattet en række af de programkrav, vi har opstillet (såsom kampen for udmeldelse af NATO, for at gøre fagforeningerne til kamporganisationer mv.), som taktiske krav. Og ikke nok med det: Vi har opfattet dem som offensive taktiske krav, der nu og her kunne føres igennem ved at rette kampens hovedstød lige i hjertekulen på borgerskabet.

Dette har så igen ført til, at KFML og partiet har forsømt at udvikle en virkelig taktik på en række områder, og det har forsømt at overveje, hvor der taktisk skulle sættes ind. Vi har derfor ikke været i stand til at udarbejde dagsaktuelle krav, som tog højde for en defensiv strategi og dermed for styrkeforholdet mellem klasserne.

I stedet har vi hængt os på overbudskrav - såsom 35-timersoverenskomstkravet -, eller vi har f.eks. i den antiimperialistiske kamp undladt at gribe fat om krav, der kunne føre frem mod Danmarks udmeldelse af EF og NATO; i stedet har vi bare proklameret: Danmark ud af EF og NATO.

Baggrunden for denne »venstre«oportunistiske opfattelse af strategien og taktikken, hvor strategiske krav er blevet til taktiske krav, og hvor taktikken derfor er blevet forsømt, skal søges i de smågruppevilkår, hvorunder det partiforberejede arbejde udvikledes. Partistiftelsen, den allerede igangværende kamp mod »venstre«oportunismen, herunder kampen mod de fraseprægede parolealmindeligheder, og endelig opgøret med 35-timers-illusionerne har rejst diskussionen om strategien og taktikken med fuld styrke.

Det er nu ikke længere en lille partiforberejede organisations strategiske og taktiske diskussioner, vi har med at

gøre. I dag drejer det sig om det kommunistiske partis strategi og udmøntningen af denne i en konkret taktik.

Partiprogrammet giver os vejledningen; partiets grundorganisationer og sympatisører må alle opsummere erfaringerne fra de forskellige kampområder og diskutere udmøntningen af partiets defensive strategi i konkret taktik. Vi anbefaler en dybtgående diskussion af de overvejelser vedrørende strategi og taktik, som denne leder tager op.

Redaktionen.

Som vigtigt studiemateriale til denne artikel vil vi anbefale Mao Tsetung: Om langvarig Krig (Maj 1938). Den findes i bind II af 4-binds udgaven af Mao Tsetungs udvalgte værker.

Mao Tsetung skrivende på artiklen: »Om langvarig krig«. Yenan 1938.

Formandsinitiativets historie

Store dele af arbejderklassen ser i dag hen til Formandsinitiativet som ledelse for deres kamp. LO-toppen er gennemskuet i brede kredse, der i stedet vender sig til Formandsinitiativet i håbet om dér at finde en ledelse i kampen mod monopolkapitalens kriseløsninger.

Disse forhåbninger til Formandsinitiativet får næring fra SF, DKP og den for tiden samarbejdende »venstrefløj«: VS, KF, KAmI, RSF, Forbundet Socialisterne og forskellige »tværsozialistiske« arbejdspladsgrupper.

Kun Kommunistisk Arbejderparti stiller sig anderledes. I den nuværende klassekampssituation udgør dette én iøjenfaldende forskel mellem KAP og de øvrige partier og organisationer.

Vi deler ikke forhåbningerne til Formandsinitiativet. Vi siger: Formandsinitiativet er ikke en ledelse, der fører fremad i arbejderklassens kamp. Det er ingen virkelig opposition til LO-toppen. Og vi siger: Derfor skal man ikke opfordre det til at tage ledelsen i arbejderklassens kamp!

Det er uomtvisteligt, at det har ledelsen af brede kredse. Det prøver vi ikke at »overse«. Men vi betragter det som ganske fejlagtigt at støtte dets ledelse og derved give næring til de

falske forhåbninger til det. En rigtig politik er at påvise, at Formandsinitiativet gennem hele sin tilværelse har modarbejdet arbejderklassens kamp. Ikke fordi det er »vaklende«, som KAm-I hævder. Ikke fordi dets »perspektiv er begrænset«, som KF hævder. Men på grund af dets reformistiske politik.

Den såkaldte venstrefløj opfordrer Formandsinitiativet til at tage ledelsen, at indkalde konferencer og at nedsætte koordinerende udvalg. Men resultatet

er givet på forhånd: Det er, at Formandsinitiativet saboterer kampen. Hvis man ikke indser dette, så bygger man sin politik på ønsketænkning, på håbet om, at Formandsinitiativet kan presses til at kæmpe for arbejderklassens interesser.

Det er nødvendigt at have kendskab til Formandsinitiativets historie for at drage de erfaringer og konklusioner, som en korrekt politik over for Formandsinitiativet må bygge på.

Formandsinitiativet og DKP

I den historiske behandling er det nødvendigt at behandle Formandsinitiativet og DKPs faglige politik samlet. Formandsinitiativet er kun formelt set en partipolitisk uafhængig størrelse. Det består og har altid bestået af et massivt flertal af DKPere sammen med nogle Socialdemokrater, et par SFere og nogle partiløse.

DKP har gjort forskellige taktiske småindrømmelser for at bevare denne enhed, men Formandsinitiativets handlinger og udtalelser har altid svaret til DKPs faglige politik. Kort sagt: Formandsinitiativet er altovervejende DKPs faglige arm.

Storstrejken 1956

Formandsinitiativet kom først til verden i 1960'erne, men mange af dets deltagere trådte frem under storstrejken 1956 og gennemførte en politik, der har dannet skole for Formandsinitiativets senere handlinger.

Overenskomsten 1956 blev forhandlet i en situation med krise og en officiel arbejdsløshed på 150.000. Arbejdsgiverne kørte en benhård politik for at kaste krisens byrder over

på arbejderklassen. Regeringen var socialdemokratisk.

DKP var stadig præget af den knuste drøm fra 1945 om at danne et enhedsparti ved sammenslutning med Socialdemokratiet.

Overenskomstforhandlingerne brød sammen d. 16. marts, hvorefter en række forbund indledte strejker. F.eks. strejkede smedene mod tolv udvalgte store virksomheder, og arbejdsmændene lammede udkørslen af olie og benzin (dog med dispensationer til hospitaler, læger osv.).

Benzinselskaberne svarede med total lockout, hvorefter folketinget vedtog et socialdemokratisk lovforslag, der forbød strejken. Og det lå i luften, at overenskomsten måske ville blive afsluttet ved at statsindgreb.

D. 12. april forkastede arbejderklassen mæglingsforslaget med 217.955 stemmer mod 151.837. Selv HKs kompetante ja-siger-forsamling kunne ikke veje dette flertal op. Og samme dag fremsatte Socialdemokratiet lovforslag om at ophøje mæglingsforslaget til lov. Dette blev vedtaget i nattens løb.

På DKPs initiativ udsendte tillidsmandsforsamlingen på B&W énstemmigt en opfordring til en tidsbegrænset strejke og til en demonstration foran Christiansborg.

Fredag d. 13. april samledes 250.000 mennesker på Slotspladsen. Råbet drønedes hen over pladsen: »Generelstrejke! Generalstrejke!« Også flere talere talte for det, bl.a. en socialdemokratisk tillidsmand fra H.Nielsen & Søn, der på talerstolen rev sit partikort itu. Demonstrationens ledelse lagde beslutningen om videre handling over til et tillidsmandsmøde efter demonstrationen, hvorefter folk gik hjem. Tilbage på slotpladsen lå hundreder af iturevne socialdemokratiske medlemskort...

Mødet og tillidsmandsgruppen blev døbt »Situationens generalstab«. Der deltog over 800 tillidsfolk. DKPeren Tage Olsen fra B&W var dirigent. Han fremlagde, at man burde gå i arbejde igen mandag, og blev så afsat som dirigent. Også mødet kogte med kravet om generalstrejke. Der blev stillet tre udtalelser: En fra B&W, der opfordrede til »først at genoptage arbejdet fra og med mandag«, dvs. én dags generalstrejke. En anden udtalelse foreslog tre dages generalstrejke. Og en tredje foreslog generalstrejke, indtil loven var taget tilbage.

DKPeren Werner Helmer fra typograferne kuppede sig på talerstolen foran 21 andre talere og afsluttede mødet sådan:

»Kammerater! B&W-arbejderne var avantgarden i modstandskampen mod tyskerne. Derfor har vi tillid til dem. (Det er hørt!) Så ser vi bort fra de to andre udtalelser og vedtager B&W-arbejdernes udtalelse. De, der gør det: Hænderne i vejret! (Alle hænder røg op). Tak. Mødet er hævet!«

Mødet opløstes og havde altså vedtaget én dags generalstrejke, hvorefter der skulle følge lokale lønfremstød og krav om pris- og avancementstop.

DKP-lederen Alfred Jensen forklarede senere, at DKP gik imod en ubegrænset generalstrejke, fordi »det faglige apparat«, dvs. LO-toppen gik imod.

Lørdag gik et nedsat udvalg på 30 mand til DsFs (LOs) formand og til statsministeren. Tage Olsen sagde senere, at man havde gjort DsF opmærksom på, at de kunne jo have givet lidt mere opbakning. Og at statsministeren havde rystet af nervøsitet, men var blevet forsikret om, at man ikke ønskede at vælte en socialdemokratisk regering.

Udvalget fik løfter om, at man ville arbejde for pris- og avancementstop og for

indførelse af folkepension. Men intet om statsindgrebet i overenskomsten. Og eftersom arbejdet ville blive genoptaget mandag, var der jo heller intet reelt pres mod dem længere.

Mandag aften d. 16. april afholdt »Situationens generalstab« igen møde, denne gang med 1200 - 1300 deltagere. Der opfordredes igen til lokal lønkamp samt til aktioner for nedsat arbejdstid.

Sømændene og rugbrødsbagerne strejkede videre, men blev i månedens løb knækket ved hjælp af arbejdsretten. Der foretoges intet konkret til støtte for deres kamp eller imod arbejdsretten.

DKPs fremgangsmåde 1956

DKP havde altså:

- 1) indkaldt til demonstration foran Christiansborg,
- 2) gennemført en tidsbegrænset strejke, og
- 3) afblæst den samlede kamp til fordel for lokale lønkrav.

De var gået imod en reel kamp for at feje loven af bordet og havde med kupmetoder kvalt kampviljen. DKPs rolle i storstrejken 1956 var at sikre sig ledelsen for at sikre classesamarbejdet, sikre den socialdemokratiske regering, sikre DsF-toppen, sikre at mobiliseringen og kampviljen ikke udviklede sig til en virkelig trussel mod lovindgrebet, men sprede bevægelsen inden den lærte »for meget« af kampen. Dvs. opsamle, sprede og desillusionere bevægelsen.

Forholdet til Socialdemokratiet og LO-toppen

DKP sabotage af 1956-strejken skete,

som vi har set, planmæssigt og velovervejet. Og begrundedes med hensynet til Socialdemokratiet og LO-toppen.

LO-toppen har gennem årtier bekæmpet arbejderklassens kamp. Det vil også denne artikel give en række eksempler på. Men DKP »bebrejdede« kun LO-toppen, at den ikke »gjorde nok« for arbejderklassen. DKP veg tilbage for at rette kampen imod LO-toppen. I stedet skulle den skånes.

DKP ville ikke vælte en socialdemokratisk regering, fordi man så ville få en åbent borgerlig regering. DKP foretrak den regering, der foreslog og gennemførte forbud imod strejker og som foreslog og gennemførte statsindgrebet i overenskomsten. Socialdemokrater rev deres partikort i stykker. DKP skånede Socialdemokratiet.

Og disse hensyn var DKPs begrundelse for at sabotere storstrejken 1956.

Formandsinitiativet dannes

I et interview i Minavisen har Bent Fjellerad (Metal afd. 5, SFer), der er en af Formandsinitiativets ledere, fortalt:

»Det begyndte, da tre fagforeningsformænd i 1960-61 satte sig sammen og snakkede om, hvad de skulle gøre for at fremme aktiviteten i fagbevægelsen. Jeg har ikke kunnet finde ud af, hvem det var, men véd, at den ene var socialdemokrat, den anden DKPer og den tredje ikke var medlem af noget parti...

De tre initiativtagere fik snart en tyve stykker med i Formandsinitiativet. Senere i tresserne var der 30 med, og nu er der ca. 40 medlemmer i Formandsinitiativet...

Formandsinitiativet har været aktivt

foran hver overenskomstfornyelse, hvor det sagde: »Fasthold de opstillede krav«, og evt. demonstrerede foran Arbejdsgiverforeningen. For eksempel var der en aktivitet i 1963 mod helhedsløsningen.«

Men Formandsinitiativets gennembrud fandt først sted i vinteren 1969-70 med »énkronestrejkerne«.

»De vilde strejker« 1969

Overenskomsten 1969 bød på meget små lavtlønstillæg og en arbejdstidsnedsættelse på ¼ time i 1971. Den var så dårlig, at selv LO-toppen indrømmede det. Og den fulgtes op af VKR-regeringens (1968-71) »forbrugsbegrænsende foranstaltninger«.

Vi fik en bølge af strejker i sommeren og efteråret 1969, der døbt »de vilde strejker«.

»De vilde strejker« byggede på harme over reallønsnedgang. De fik bredde gennem, at mange lavtlønsarbejdspladser deltog, og der var perspektiv i en række strejker, der gik langt videre end selve lønnen.

For at tage en stribe af de mest markante:

1. september strejkede 350 slagteriarbejdere på Kolding Andelssvineslagteri imod fyring af syv kolleger, som en mester betegnede som »urostiftere«.

3. september strejkede 600 elssejersere på Lindø af utilfredshed med akkordberegningen, med at de blev beluret i arbejdet af mestrene og med fyringstrussel mod en tillidsmand.

15. september besatte over 300 kvindelige arbejdere på Thrige-Titan i Odense administrationsbygningen i protest mod, at ledelsen trak lønforhandlinger i langdrag.

16. september begyndte en akademiker-punkstrejke mod statens

forsøg på at ødelægge deres overenskomstsyste.

24. september strejkede 245 arbejdere på Nilfisk i København i solidaritet med 76 arbejdsmænd, der havde opsagt akkorden og var gået ned i tempo, og som følgelig var blevet dømt i arbejdsretten.

Jernets arbejdsgivere opgjorde den 16. september, at deres medlemmer fra juni og til da havde været ramt af 65 »vilde strejker«. Hele denne bølge af strejker var spontan.

DKP havde kørt sin valgkampagne i folketingsvalget 1968 på parolen »Arbejderregering - men med kommunisterne« og lagde fortsat vægt på at opnå dette. Det, der interesserede DKP, var derfor at vinde ledelsen af strejkebevægelsen, fremme den side af den, der hed: Protest mod regeringens økonomiske politik, og kæde arbejderregeringen-men-med-kommunister på som hale.

DKP havde derimod ingen interesse i at udvikle de øvrige perspektiver i strejkebevægelsen. Det satte énkronesstrejkerne i gang for at dreje strejkebevægelsen i den retning, det ønskede.

Til en start drog Ivan Hansen ((DKP) dengang fællestillidsmand på B&W Motor) i spidsen for en deputation fra værfterne, de mandlige bryggeriarbejdere i København og murerne til Christiansborg d. 8. september for at »advare« regeringen mod at fortsætte sin økonomiske politik.

Énkronesstrejkerne 1970

På et CK-møde d. 19.-20. oktober i DKP fremsattes parolen »En krone mere i timen«. Land og Folk skrev i sin leder: »Parolen om en krone mere i timen må gennemsyre al aktivitet på

arbejdspladser og i fagforeninger i den kommende tid.«

9. december indkaldte Formandsinitiativet et tillidsmandsmøde, der blæste énkroneskravet op.

12. januar 1970 indledtes forhandlinger om kravet på B&W Øen. Der kom ingen indrømmelser, og d. 21. januar gik man i strejke.

23. januar gik man i demonstration til Arbejdsgiverforeningen og derfra videre til Smedeforbundet. B&W-tillidsmændene opfordrede forbundstoppen til at kæmpe for arbejderne og kronekravet. De demonstrerende råbte derimod »hængerøv« og »lortehans« efter deres forbundsformand, Hans Rasmussen.

Strejken på B&W udløste en bølge af énkronesstrejker over hele landet. Men tillidsmændene på B&W sagde stop og fik med et knebent flertal på arbejdermødet d. 26. januar genoptaget arbejdet. I stedet holdt de et kontaktmøde med tillidsfolk fra de andre værfter og vedtog dér en 24 timers strejke den 2. februar for kronekravet.

24 timers strejken blev gennemført, hvorefter arbejdsgiverne sendte breve til samtlige kontaktmødets deltagere, og krævede, at de skulle trække sig tilbage fra deres tillidshverv med trussel om arbejdsretten. Dette udløste en ny strejke på B&W i dagene fra d. 6. til d. 12. februar.

I denne situation afholdt Formandsinitiativet landskonferencen d. 14.-15. februar 1970. Den samlede 410 deltagere, og der nedsattes et udvalg på 16 medlemmer, bl.a. Jørgen Jensen (Metal Lyngby, DKPer), Preben Møller Hansen (Sømændene, DKPer), Holger Foss (Mdl. Bryggeriarb. Kbh., SFer) og Bent Fjellerad (dengang fællestillidsmand på B&W Øen, SFer). Det fik følgende opgave:

»Hvis arbejdsgiverne vover at indbringe for arbejdsretten bodskrav

for arbejdsstandsningerne i forbindelse med lønkravene, protesterne mod regeringen og angrebene mod tillidsmændene, pålægger konferencen det nedsatte udvalg øjeblikkelig at træde sammen og tage alle initiativer, der er nødvendige uanset arbejdsretslige og overenskomstmæssige begrænsninger.»

Men det var tomme tønder, der buldrede...

I begyndelsen af juni faldt der bod til B&W Øen for enkronesstrejken. Fællesklubben udtalte: »Inddrivelsen af bøderne må være en sag mellem firmaet og den enkelte arbejder, og derfor må hver arbejder aftale en afdragsordning.« Ikke bare accepterede man boden uden at kny, tilmed lod man hver enkelt arbejder tigge sig til en mindelig afdragsordning hos firmaet.

Heller ikke da der i november faldt yderligere millionbøder hørte man noget til Formandsinitiativet eller dets udvalg. B&W Øen dømtes for strejken d. 6.-12.februar, Ålborg Værft dømtes for 24-timers strejken og Lindø dømtes for en ligelønsstrejke i maj 1970.

Dog: I folketinget foreslog DKP d. 19.november at afskaffe arbejdsretten. Som man kunne vente, blev forslaget forkastet. Og d. 3.december drog en deputation af tillidsmænd fra B&W Øen med Bent Fjellerad i spidsen til arbejdsministeren for at drøfte DKPs lovforslag. Naturligvis også uden resultat...

I Formandsinitiativ-regi gjordes intet. I folketinget stillede et tomt paradeforslag. Hvad så med DKPs »eget« faglige arbejde?

D.2.december afholdt DKP et fagligt aktiv-møde, hvor Jørgen Jensen og Knud Jespersen indledte. Af referaterne fremgår, at de har slået det nye, altafgørende faglige hovedkrav fast: »Væk med moms på mad!« Om arbejdsretten lyder ikke et ord.

DKPs/Formandsinitiativets fremgangsmåde 1969-70

DKP/Formandsinitiativet gik ind i en spontan strejkebevægelse og drejede den i en retning, der:

1) erstattede strejker for opfyldelse af kravene, med tidsbegrænsede strejker,

2) afskar alle videre perspektiver end lønkamp med perspektivet om DKPere i folketing og regering,

3) afsporede harmen mod de socialdemokratiske forbundsledelser ved at opfordre dem til at kæmpe for arbejderne, uanset at de konsekvent kæmper imod, og

4) saboterede kampen mod arbejdsretten ved først at råbe op om alle nødvendige skridt »uanset arbejdsretlige og overenskomstmæssige begrænsninger« og derefter intet gøre, når det kom til stykket.

Det »anti-monopolistiske demokrati«

At DKP og Formandsinitiativet afsporer arbejderklassens kamp og kører bevægelser i sæk så vi i 1956 og 1969-70. Og vi så det siden hen i 1974 og 1976. Hvorfor gør de det?

Det hænger sammen med strategien for det, som DKP kalder socialismen. Vejen til socialismen hævdes at gå over et »anti-monopolistisk demokrati«. Dette er beskrevet i DKPs program, og vi har tidligere behandlet det (se KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT 4/1975).

Men lad os uddybe beskrivelsen af det:

Arbejderklassen og alle andre klasser og lag, der står i modsætning til

monopolkapitalen, må - iflg. DKP - danne en anti-monopolistisk alliance, der opbygges gennem den fælles modstand mod monopolerne. Denne alliance må forene sine kræfter om en samlet demokratisk politik og derigennem erobre nye og udvidede demokratiske rettigheder, som kan bruges til foranstaltninger, der ved hjælp af staten begrænser monopolernes magt. Derigennem kan storkapitalen bringes i politisk isolation, og dens muligheder for at anvende vold imod folket svækkes. Denne midlertidige balancetilstand kaldes »det anti-monopolistiske demokrati«. Det er endnu ikke socialismen, men et afgørende brud på statsmonopolismen og storkapitalens magt. I denne periode vil folket vinde tillid til sine kræfter og sin evne til at lede samfundet. Denne selvtillid kan sammen med storkapitalens politiske isolation og svækkelse sikre betingelser for en fredelig overgang til socialismen.

Statsapparatet må ændres, så det kan varetage nye demokratiske funktioner til sikring af gennemførelsen af folketingets og andre demokratiske organers beslutninger. Til denne ændring hører, at folketinget skal frigøres fra storkapitalen.

Og endelig betyder Sovjetunionens faste fredspolitik, at USA, NATO og EF vil kunne hindres i at gribe ind i den socialistiske udvikling.

Sådan beskriver DKP vejen til det, det kalder socialismen. Den anti-monopolistiske alliance (også kaldet den samfundsforandrende kraft) skabes som en sum af »folkelige bevægelser«. Men eftersom Socialdemokratiet har den overvejende indflydelse i arbejderklassen og fagbevægelsen i Danmark, må den samfundsforandrende kraft opbygges i alliance med Socialdemokratiet, ved at presse eller overtale det til at kæmpe for arbejder-

klassens interesser og til samarbejde med DKP. Og de folkelige bevægelser skal føres ind i folketinget og derved styrke alliancen.

DKPs strategi har altså tre hovedelementer:

1) Den fordrer en massebasis i de folkelige bevægelser, især fagbevægelsen.

2) Den fordrer, at Socialdemokratiet tvinges ind i en strategisk alliance med DKP.

3) Den fordrer en styrkelse af Socialdemokratiet og DKP (især af DKP) i folketinget, der kan befordre ændringerne i statsapparatet.

Hvorfor denne strategi er forkert

Lad os først tage denne strategi for pålydende. Kan arbejderklassen på denne måde vinde socialismen?

Nej. Den bygger på forkerte forudsætninger.

For det første er staten ikke en størrelse, som storkapitalen bare har sat sig på, og som kan vristes fra den og ændres, så arbejderklassen kan bruge den til sine formål. Den danske stat er fra ende til anden opbygget til at forsvare kapitalisternes private ejendomsret til produktionsmidlerne. Alle instanser og hver paragraf bærer grundlæggende præg af dette. Derfor drejer det sig ikke bare om at få et andet folketingsflertal med støtte i befolkningen, og med det ændre staten. Den stat, som skal være arbejderklassens redskab under socialismen, får en helt anden karakter og en helt anden konkret udformning.

For det andet kan Socialdemokratiet og LO-toppen ikke presses til at kæmpe for arbejderklassen. Partiet og LOs ledelse har i den grad sikret sig magt og privilegier, at de selv er blevet en del af monopolkapitalen. Deres

klasseinteresser står i stik modstrid til arbejderklassens. Arbejderklassen kan kun igennem kamp forhindre Socialdemokratiet i overgreb ligesom arbejderklassen kun igennem kamp kan forhindre kapitalistklassen i overgreb. Men Socialdemokratiet kan aldrig presses til at kæmpe imod sine egne klasseinteresser.

Og for det tredje er Sovjetunionen ikke længere et socialistisk land, der støtter arbejderklassen i Danmark. Tværtimod er det i dag en imperialistisk supermagt.

Den anti-monopolistiske strategi blev forsøgt for alvor i Chile 1970-73. Her fik den til resultat, at den ikke-statslige monopolkapital sammen med USA-imperialismen gennemførte et fascistisk kup. Netop Chile viser, at denne strategi leder arbejderklassen til slagtebænken, fordi den giver falske forhåbninger om en fredelig overgang til socialismen, i stedet for at forberede arbejderklassen på en væbnet og voldelig revolution. Hundrede års erfaring er, at kun dette har ledt til arbejderklassens magtovertagelse og socialismen.

Strategien og den faglige politik

DKPs faglige politik og Formandsinitiativets handlinger styres af den anti-monopolistiske strategi. Og det bringer dem i klemme:

På den ene side behøver de en massebasis. Og eftersom den passive del af arbejderklassen stadig støtter Socialdemokratiet (eller de åbent borgerlige partier), må de søge deres basis i den aktive del. Behovet her er ledelse af kampene og opposition til LO-toppen.

På den anden side behøver de alliance med Socialdemokratiet og LO-top-

pen. Og de ønsker kun en ændring af statsapparatet, ikke en direkte konfrontation mellem arbejderklassen og statsmagten - for slet ikke at tale om revolution!

På den ene side rivaliserer de med Socialdemokratiet om taburetter i fagbevægelse og folketing.

Og på den anden side tvinger behovet for alliance dem til at gå imod en direkte kritik af Socialdemokrati og LO-top og i stedet ønske venskabelige foraninger.

DKP og Formandsinitiativet må for at gennemføre sin strategi ride på de bevægelser, der findes i klassen, men inden for bevægelserne kæmpe for at holde dem nede på en kontrollerbar styrke og give dem den ønskede retning.

Dette har vi set i gennemgangen af 1956 og 1969-70. Og vi er nu rustede til at fortsætte gennemgangen af Formandsinitiativets historie.

»Storkonflikten« 1973

Formandsinitiativet lå i mølposen indtil efteråret 1972, da det indkaldte et fagligt landsmøde d. 21. oktober 1972 med 200 deltagere.

Mødet skulle drøfte overenskomst-situationen. Det udsendte en appel, »styrk sammenholdet og fagbevægelsens slagkraft«, der rejste de centrale overenskomstkra-ve fra arbejdspladserne, men ellers indskrænkede sig til en abstrakt opfordring til »en aktiv indsats«.

Overenskomsten marts 1973 mandede ud i en LO-ledet »storkonflikt«, hvor en kvart million arbejdere blev sendt hjem i tre uger, indtil de i TV fik at vide, at nu kunne de tage på arbejde igen.

LO-toppens formål med denne fup-»storkonflikt« var at hente prestige på at »stå fast«, at flytte utilfredsheden

med prisstigninger mv. fra den socialdemokratiske regering over på arbejdsgiverne, og at sprede den opfattelse, at strejker er »forældede« og ikke betaler sig.

Formandsinitiativet og DKP udtalte stærke ord i pressen imod arbejdsgiverne, men undlod enhver kritik af LO-toppen og dens måde at tage ledelsen på. De tog heller ingen skridt selv til at tage ledelsen af strejken. Derimod rettede de opfordringer til LO-toppen:

»Nu må fagbevægelsen tage udfordringen op og sætte tingene på plads!«

Majstrejkerne 1974

December 1973 havde vi fået en Venstre-regering med Hartling som statsminister. Samme vinter havde vi »oliekrisen«, hvor olie-, benzin- og petroleumspriserne steg skyhøjt. Og da den økonomiske krise var på vej, gennemførtes en hårdhændet økonomisk politik imod arbejderklassen. I februar ved et forlig mellem Venstre og Socialdemokratiet. Og i maj forhandlede om en afgiftsbuket.

I starten forhandlede igen Venstre og Socialdemokratiet, mens DKP formandede Socialdemokratiet til at holde sig for god til at lave forlig med »træskoregeringen«.

Stemningen i arbejderklassen var ophidset. Dette såkaldte »sorte forlig« blev dråben, der fik et alt for fyldt bæger til at løbe over.

Mandag d. 13. maj forhandlede Venstre og Socialdemokratiet på Christiansborg. DKPs faglige topfolk foreslog på arbejdspladserne, at man sendte deputationer til Christiansborg, men ikke strejkede eller afholdt massedemonstrationer. Men dette blev fejlet væk af ophidselse. Der blev strejket og demonstreret. Kravet lød: Nej til forliget! Men fra talerstolen ved demonstrationen foran Christiansborg fremmede

DKP først og fremmest kravet om et valg.

Onsdag d. 15. maj om aftenen vedtoges »det sorte forlig«. Men Socialdemokratiet blev skræmt af bevægelsen i arbejderklassen, og forliget blev i stedet vedtaget på Fremskridtspartiets stemmer. Det bragte Socialdemokratiet ud af skudlinien, og torsdag morgen stillede DKP/Formandsinitiativets folk sig op på arbejdspladserne og foreslog 24 timers proteststrejke. Men mange steder kogte stemningen for at strejke, indtil forliget var af bordet, og det blev vedtaget at strejke i hvert fald til mandag morgen, og så holde møde og drøfte videre strejke.

På demonstrationen ved Christiansborg torsdag d. 16. forsøgte DKP ikke længere at erstatte kravet om »forliget væk« med kravet om valg, men at koble disse to krav sammen. Nu hed det: Vi må strejke Hartling væk for at kunne få forliget af bordet. Heller ikke dette vandt genklang. Der råbtes på generalstrejke og på strejke indtil forliget var af bordet.

Torsdag eftermiddag holdt Formandsinitiativet tillidsmandsmøde. Mange tillidsfolk mødte frem med udtalelser fra deres arbejdspladser, der krævede generalstrejke, indtil forliget var af bordet. Herooverfor fremlagde Jan Andersen (Metal afd. 13, DKPer), Jørgen Jensen og Holger Foss Formandsinitiativets linie: To kroners kravet!

De gik ind for at føre kampen over i en »faglig kamp« og opstille lokale lønkrav på mindst to kroner i timen som kompensation for forligets afgifter. Derudover skulle man føre kampen »ind i fagbevægelsen« og få en »ny politik« igennem her, for at søge en »stærkere og bredere enhed« i fagbevægelsen. Endvidere skulle man overalt stille kravet om, at Hartling skulle gå af.

Dette blev imødegået på mødet med,

at det drejede sig om at få forliget af bordet, at generalstrejke var det eneste middel til at gennemføre dette, og at det ville være at acceptere forliget at stille lønkrav, imens en kvart million arbejdere strejkede og demonstrerede imod forliget.

Efter en ophedet diskussion læste Jan Andersen en udtalelse op, som skulle konkludere mødets resultat, men som blot indeholdt Formandsinitiativets linie. Efter oplæsningen kom der tilråb om, at den var lavet før mødet. Det besvarede Jan Andersen med, at »man må jo gå forberedt til et møde«. En anden fra salen påpegede, at udtalelsen var læst op i radioavisen en halv time før den blev læst op på mødet.

Protesterne druknede i mødeledelsens forsøg på at gennemføre en afstemning om udtalelsen. Den blev vedtaget, og mødet opløstes i vild forvirring.

Fredag d. 17. fortsatte strejkerne imidlertid. På mange arbejdspladser, der ikke allerede torsdag havde besluttet at strejke ugen ud, stod kampspørgsmålet mellem fortsat og udvidet strejke for at få forliget af bordet - eller lokale lønkrav. Mange steder fortsattes strejken; men Formandsinitiativet forholdt sig nu tavst, og bevægelsen fusede ud.

Mandag d. 20. gik alle i arbejde igen. 1974-strejkerne var blevet slågtet på samme måde som 1956-storstrejken.

26. november 1974

For DKP gjaldt det om at få gennemført parolen »Ud med Hartling - for en ny politik«, der var 1974-udgaven af »Arbejderregering - men med kommunisterne«. Den »ny politik« var intet andet end kravet om at skifte Venstre-regeringen ud med en socialdemokratisk regering samt at få DKPere i folketinget. Kampagnen for dette toppede

med en faglig landskonference 5.-6.oktober 1974 og kæmpedemonstrationen 26.november 1974.

Få dage før landskonferencen havde Thomas Nielsen opfordret arbejdsgiverne til at lukke Ota i Nakskov, hvor der var en langvarig lavtlønsstrejke, for at undgå en bølge af lønkrav. Og hele efteråret igennem havde han stået som fortaler for indkomstpolitik. Så forholdet til LO-top blev et brændende spørgsmål på konferencen.

Den faglige landskonference fandt sted 5.-6.oktober 1974 og samlede 904 deltagere.

I udtalelserne dækkede man over, at LO-toppen selv gik ind for indkomstpolitik, ved at sige, at det var »kapitulation, hvis fagbevægelsen grundet arbejdsløshed og kapitalhavernes trussel om økonomisk boykot godtager indkomstpolitiske løsninger.« (vore understregninger.)

Konferencens hovedresultat var, at den indkaldte til protest- og demonstrationsdag imod Hartling-regeringen, for en ny politik d. 26.november. Denne dag nedlagdes arbejdet i stor stil og 100.000 mennesker samledes på Christiansborg Slotsplads. Som taler var bl.a. indbudt Anker Jørgensen, der blev pebet ud af forsamlingen. I TV samme aften sagde Knud Jespersen, at det ikke var DKP, der havde pebet, men at det måtte være et organiseret hylekor af »ekstremister«. I virkeligheden var der naturligvis intet »organiseret hylekor«, men en voldsom harme mod den socialdemokratiske politik.

Der blev udskrevet valg d. 9.januar 1975, og Hartling-regeringen blev erstattet af en Socialdemokratisk mindretalsregering. DKPs parole blev nu: »Se til venstre, Anker!« altså en opfordring til at samarbejde med DKP i stedet for med de åbent borgerlige partier.

Da den socialdemokratiske regering

d. 11.marts 1975 forlængede den hidtidige overenskomst to år ved lov, indkaldte Formandsinitiativet til en mindre demonstration, hvor Jan Andersen sagde, at det ikke var pænt gjort af socialdemokraterne. Socialdemokratiet fik fred til at gennemføre det indgreb, som Hartling ikke kunne have gennemført - og som var den reelle grund til, at Venstre-regeringen gik af!

Men lige siden har Formandsinitiativet og DKP i tide og utide brøstet sig med: »Hvem var det, der fik Hartling til at gå af?»

Strejkerne 1975

Da Formandsinitiativet afblæste majstrejkerne, skete det under parolen: »Stil lokale lønkrav.« Op gennem foråret og sommeren 1975 gennemførtes en lang række strejker, der huskes endnu: Uniprint, Sabroe, Nilfisk, Storno, pædagogerne, B&W Øen Klub 4, SAS, HT, DVI, Skråen osv. osv.

Disse strejker var dels lønstrejker, dels kampe på højere niveauer: Uniprint-arbejderne strejkede og besatte virksomheden i kamp mod lukning, Sabroe-smedene strejkede mod tidsstudier, og B&W Klub 4 kædede den lokale lønkamp sammen med kampen for at gøre fagforeningerne til kamporganisationer og kampen mod klasse-samarbejdet.

Der blev udfoldet et stort arbejde i et stort antal strejkестøttekomiteer for disse strejker. Der blev samlet penge ind og spredt informationer om kampe, krav og metoder.

Men hvor var Formandsinitiativet og DKP, nu da den lokale lønkamp udspandt sig i stor stil?

Formandsinitiativet lod ikke høre fra sig.

DKP'ere deltog nogle steder i strejke-støttearbejdet, men ikke i nogen stor

udstrækning.

Derimod oplevede de strejkende på Nilfisk Jan Andersen censurere deres løbesedler. De strejkende i Klub 4 oplevede Erik Hansen (fællestillidsmand på B&W, formand for skibsværftsarbejderne, medlem af Formandsinitiativet, DKPer) midt under strejken vende sig imod, at de havde strejkeudvalg og strejkестøttekomiteer. Og de strejkende pædagoger blev udskreget som ekstremister.

De strejkende i 1975 kunne gentage erfaringerne fra »de vilde strejker« 1969: Når det kommer til stykket, støtter Formandsinitiativet og DKP ikke lønstrejker, som ikke har et perspektiv, der svarer til deres strategi.

Formandsinitiativets avis 1976

I begyndelsen af august 1976 udgav Formandsinitiativet en avis, »For arbejderpolitik - imod indkomstpolitik«. Den gav en dækkende skildring af Formandsinitiativets linie.

I artiklen »Lønkamp er nødvendig« beskriver Jan Andersen sit perspektiv for lønkampen: »Lønkampen løser ikke arbejdernes problemer, for de kan ikke løses under kapitalismen; men lønkampen giver erfaringer, der er nødvendige forudsætninger for at stille politiske krav, der sikrer en mere retfærdig fordeling af de værdier, vi ska ber«. (Vor udhævnning.) De »politiske krav«, der tales om, betyder opbakning bag DKPs folketingspolitik.

I artiklen »Har du tid et øjeblik, Anker« opfordrer Allan Kragh (Rør & Blik, DKPer) Anker Jørgensen til »igen« at føre arbejderpolitik, idet han 1971 var skeptisk over for indkomstpolitik. Og Jørgen Jensen lader som om, LO-toppen ikke selv er tilhænger af indkomstpolitik i artiklen »Indkomstpolitik er kapitulation og må afvises.«

Bidstrup-tegning gengivet i Formandsinitiativets avis. August 1976, i artiklen »Har du tid et øjeblik — Anker«. Artiklen illustrerer Formandsinitiativets opfattelse af Socialdemokratiet som et arbejderparti, der uheldigvis presses til at gå borgerskabets ærinde, men som kan presses til at føre arbejderpolitik. Artiklen: »Har du tid et øjeblik — Anker« slutter med følgende: »Statsminister Anker Jørgensen, Tag Kedeldragten på igen, og afvis at videreføre en politik vendt mod arbejderklassen. Husk, vi lever stadig i et kapitalistisk samfund — hvor dit udgangspunkt er arbejderklassen.

Endelig opstilles som »Alternativ til indkomstpolitik« et passende udpluk af DKPs program for det anti-monopolistiske demokrati.

Porcelænsarbejdernes strejke

D. 17. juni startede den tretten uger lange strejke på Den kongelige Porcelænsfabrik for lønkrav. Først efter at strejken havde varet seks-syv uger indkaldte en række af Formandsinitiativets medlemmer (bl.a. de ledende) til et tillidsmandsmøde, hvor støtten til strejken skulle diskuteres. Dette møde der afholdtes d. 9. august udstak parolen: »Giv en tier om ugen til porcelænsarbejderne«.

Men lad os nu se på; hvorfor, på hvilken måde og på hvilke betingelser

Formandsinitiativets støtte til strejken foregik.

Strejken havde vakt opsigt og megen solidaritet og blev kraftigt støttet af strejkestøttekomiteer. DKP og Formandsinitiativet stod udenfor indflydelse på dette og var igennem sin modvilje overfor forskellige vigtige strejker i det sidste år, ved at blive kendt for det. Enkelte indenfor Formandsinitiativet bl.a. Holger Foss (SF) havde endda allerede på trods af det fagretslige system ydet åben økonomisk støtte til strejken fra de københavnske mandlige bryggeriarbejderes afdeling. Formandsinitiativet gjorde det til en mærkesag for sig, kaldte sig »Strejke- og støttekomiteen« og gav det indtryk af at de udgjorde og havde ledelsen af strejken og støttearbejdet.

Samtidigt ville de med deres støtte til strejken have mulighed for at opsuge

noget af utilfredsheden med det socialdemokratiske augustforlig og således give deres egen classesamarbejdslinie en mere fremtrædende plads.

Men på hvilken måde »støttede« Formandsinitiativet strejken, udover opfordringen til økonomisk støtte?

Ved anden forligsskitse - som blev kraftigt nedstemt af porcelænsarbejderne - blev det antydnet, at ledende folk fra Formandsinitiativet helst så strejken afsluttet med dette forlig. F. eks. fremhævede Jan Andersen flere gange forligets positive sider på det tillidsmandsmøde, som Strejke- og Støttekomiteen afholdt efter afstemningen.

På mødet blev det også kraftigt understreget, at det i første række drejede sig om en lavtlønskamp, ikke en anti-lønstopkamp.

Holger Foss understregede kampen mod Arbejdsretten, men blev dysset ned.

Strejken og solidaritetsarbejdet blev hindret i at udvikle sig politisk.

Diskussioner om udvidelsen af solidaritetsarbejdet til arbejdsnedlæggelser kom slet ikke op.

Overfor DAs lockoutrussel imod alle porcelænsarbejdere indkaldte Formandsinitiativet kun til en kortvarig solidaritetstilkendegivelse, til hvilken Erik Hansen ikke engang gik ind for at B&W Øen nedlagde arbejdet. Erik Hansen som ugen før på tillidsmandsmødet havde buldret om solidaritet.

Det eneste mulige svar på en eventuel lockout: forberedelser til solidaritetsstrejker, ville Formandsinitiativet ikke stille sig i spidsen for; det eneste det opfordrede til var en udvidelse af den økonomiske støtte.

Formandsinitiativets handlen i forhold til porcelænsstrejken falder således i tråd med deres strategi. En udvidelse af strejken både hvad angår dens perspektiv: Kamp mod

lønstoppolitikken, og hvad angår modforanstaltninger i tilfælde af lock-out, havde indebåret åben konflikt med LO og Socialdemokratiet. Så længe LO ikke stillede sig åbent op mod strejken kunne Formandsinitiativet støtte den. Men en lockout med sympatistrejker ville betyde åben konflikt med LO. Derfor måtte Formandsinitiativet modarbejde en sådan udvidelse af strejken.

Augustforliget

Da augustforliget blev indgået mellem Socialdemokratiet og en række åbent borgerlige partier, fulgte Formandsinitiativet og DKP det sædvanlige skema:

Først opfordrede de til éndagsstrejker og demonstration foran Christiansborg. Da aktionerne blussede op og strejkerne bredte sig, opfordrede Formandsinitiativet arbejderne til at rejse lønkrav på arbejdspladserne.

Da den samlede protestbevægelse var døet ud, var det naturligvis en rigtig vej at stille lokale lønkrav. Men det er en afsporing af kampen, når det endnu ikke er klart, hvor mange, der vil strejke mod forliget. På dette tidspunkt er en ledelse af og fastholdelse af den samlede protest netop mest vigtig.

Formandsinitiativet fulgte således sin sædvanlige fremgangsmåde, men måtte tage højde for, at det nu til forskel fra i 74 var en socialdemokratisk regering der gennemførte indgrebet. De tog således LOs paradeafstandstagen fra forliget for gode varer. »Aktiviteten på arbejdspladserne vil blive mere nødvendig end nogensinde. At den kan nytte har vist sig ved LOs klare nej til forliget, selv om det er en socialdemokratisk regering, der står fadder. LO kalder tingene ved deres rette navn for tiden. Det har lært af arbejdspladserne. Arbejdspladserne bør fortsat lære fra sig.« (lederen i Land og Folk, 20/8).

Det københavnske Formandsinitiativ

Formand Louis Andersen
Typografernes fagforening

Formand Roald Nielsen
SID Tåstrup

Formand Ove Skyum
SID Gentofte

Formand Milo Sørensen
Jord- og betonarbejdernes fagl.

Formand Øyvind Larsen
Havnearbejdernes fællesforbund

Formand Erik Hansen
Skibsværftarb. forbund

Formand Harry Rasmussen
Kbh. Telefonmontørforb.

Formand Jørgen Munk Christensen
Keramisk fagforening

Formand Børge Hansen
Porcelains- og fajancearb. fagl.

Forbundsformand Mogens Høyer
Litografisk forbund

Forbundsformand
Preben Møller Hansen
Sømandenes forbund

Formand Ole Zander
LLO

Hanne Horsdorff
Keramisk mal. foren.

Hugo Olsen
SID Lyngby afd. A

Ella Kristensen
SID Værløse

Formand Peter Eriksen
Post og jernbanearb. fagl.

Formand Bent Fjellerød
Metal København afd. 5

Formand Tage Olsen
Metal København afd. 12

Formand Jan Andersen
Metal København afd. 13

Formand Jørgen Madsen
Metal København afd. 14

Formand Jørgen Jensen
Metal Lyngby

Formand Harry Osborn
Murernes fagforening

Formand Erik Pedersen
Isoleringsarbejdernes fagl.

Formand Henry Rantzen
Skræddernes fagforening

Formand Kaj Lorentzen
Bygningssnedkernes fagforening

Formand Niels Kjellander
Tapetserernes fagforening

Formand Kai Petersen
Linoleumspåleggerens fagl.

Formand Finn W. Petersen
Glarimestersvendenes fagl.

Formand Holger Foss
Bryggeriarbejdernes fagforening

Formand Gunnar Cramer
Bisquitarbejdernes fagl.

Formand Georg Lippert
Malernes fagforening

Formand Vagn Damgård Sørensen
Rør- og blikkenslagernes fagl.

Formand Otto Rasmussen
Murarbejdsmandenes fagforening

*Antallet af medlemmer i Formandsinitiativet svinger noget. Dette er en for-
tegnelse over det fra Formandsinitiativets avis august 1976.*

Den faglige landskonference november 1976

Thomas Nielsen havde få dage før den faglige landskonference d. 27.-28. november 1976 vist sit sædvanlige arbejderfjendske ansigt ved at opfordre regeringen til at sætte politi ind mod de strejkende og blokerende benzinchaufer på Prøvestenen i København.

Konferencen samlede ca. 1000 deltagere. Der var tre store spørgsmål oppe: Forholdet til LO-toppen, kampen for 35 timers arbejdsuge med fuld lønkompensation og spørgsmålet om at nedsætte en koordinerende gruppe på konferencen.

Kritikken af LO-toppen blev stort set kun rejst af KAPere og blev afvist af de ledende DKPere. »Venstrefløjen« (VS, KF, RSF, KAm-l, Forbundet Socialisterne og en række uorganiserede) havde lagt sig fast på en fælles linie, hvori indgik, at kampen skal føres »uden LO-toppen«. Altså at man ikke skulle vente dens støtte, men heller ikke rette kampen imod den.

Kampen for 35 timers ugen med fuld lønkompensation var startet lokalt på B&W Øen, der mødte frem med forslag til, at konferencen vedtog, at den ville sætte aktioner i gang efter B&Ws eksempel. SF, »venstrefløjen« og KAP stemte for dette, men DKP fik gennemført den formulering, at man kunne gøre det.

DKPs alternativ til lokal, tidsubegrænset kamp for 35 timers ugen var en tidsbegrænset strejke d. 7. januar. Det blev sagt, at 7. januar skulle være startskuddet. Men dels havde B&W allerede været igang siden 26. november. Dels lå det i luften, at formålet med 7. januar var at lægge pres på LO-toppen - ikke selv at kæmpe for kravet.

7. januar 1977

7. januar 1977 blev imidlertid intet startsskud, men en fuser. Det var stort set kun blandt byggefagene, der blev gennemført halvdagsarbejdsnedlæggelser. På B&W standsede netop denne dag aktionen for 35 timers ugen, en aktion som Erik Hansen selv ville rejse op til Formandsinitiativets konference, som propagandaaktion for Formandsinitiativet, men som han fordømte som reaktionær, da den førtes som en kamp for 35 timerskravet.

For at undgå kritik for passivitet havde Formandsinitiativet hængt 7. januar op som en gulerod på konferencen. Da deltagerne var rejst hjem; blev 7. januar gemt bort. Den samme fremgangsmåde som i 1970 var anvendt.

Koordinerende udvalg

»Venstrefløjen« havde forberedt en kampagne på konferencen for at få nedsat et udvalg til at koordinere overenskomstkampen og få indkaldt en ny konference i januar-februar 1977.

De fik støtte af folk fra en række provinsarbejdspladser, der følge sig isolerede, og af Holger Foss.

DKP havde ved Jørgen Jensen og Johnny Laugesen (Metal afd. 12) først afvist dette, men valgte at bøje sig gennem en udtalelse med fortolkningsmuligheder. Efter konferencen løb de fra deres ord, så hurtigt de kunne. De var i tvivl om, hvor stærkt ønsket om en sådan koordinering var og fik derfor udskudt beslutningen til næste konference.

Til gengæld for dette fik DKP »venstrefløjen« til at stemme for, at man skulle arbejde for konferencens vedta-

gelser, bl.a. »forhandling - mægling - aktion«, et repræsentativt udsnit af det anti-monopolistiske program og en opfordring til Socialdemokratiet om samarbejde.

Formandsinitiativet og et koordinerende udvalg

Nu har Formandsinitiativet imidlertid allerede en struktur, der svarer til dets strategi. Det er en formelt set løs »kon-taktkreds, der drøfter aktuelle faglige og politiske spørgsmål«. Det er ikke en valgt ledelse, men en gruppe, hvor enhver fagforeningsformand kan til-slutte sig.

Det har tre fordele for Formandsini-tiativet:

1) En valgt eller nedsat ledelse kan afsættes. Det kan Formandsinitiativet ikke. Dermed er det sikret som instru-ment i DKPs hænder.

2) DKP ønsker ikke at splitte LO, men selv at overtage det. Derfor ønsker det ikke at oprette et nyt, formelt orga-nisatorisk centrum.

3) Et løst forum gør det vanskeligere for LO-toppen at hetze mod For-mandsinitiativet. Dermed er det en fordel for DKPs alliancebestræbelser med Socialdemokratiet.

Det fremgik da også af pressen i dagene efter konferencen, at Jørgen Jensen og Jan Andersen havde truet med at forlade Formandsinitiativet, hvis novemberkonferencen valgte et koordinerende udvalg.

SF og Formandsinitiativet

Spørgsmålet om et koordinerende ud-valg viste modsætninger inden for For-

mandsinitiativet mellem SF og DKP. Indtil nu har vi behandlet Formandsinitiativet som DKPs redskab og »glemt« SF. Men lad os se på SFs rolle i Formandsinitiativet.

SF har fagligt samme grundlinie som DKP. I SFs faglige program, »Aktiv for fremskridtet«, tales om at lægge pres på de faglige ledere, dvs. LO-toppen, om samarbejde mellem »arbej-derpartierne«, om kapitalstyring fra de folkevalgte organer og derigennem fre-delig indvoksen i socialismen.

Dette adskiller sig kun i ordvalg fra det anti-monopolistiske demokrati.

Og Bent Fjellerads og Holger Foss' deltagelse i Formandsinitiativet har da også vist, at de har stået for den samme linie som DKPerne på alle af-gørende punkter.

SF er først og fremmest et folke-tingsparti og har i forhold til DKP kun ringe styrke i fagbevægelsen. Dette afspejler sig i, at der kun er tre ud af Formandsinitiativets cirka fyrre medlemmer, der er SFere. SF søger at styrke sig fagligt ved dels at ride med i Formandsinitiativet og dels at rivalisere med DKP inden for det.

Det sker dels ved at »overhale DKP venstre om« i enkelte taktiske spørgs-mål, f.eks. kritiserer Bent Fjellerad ofte den DKP-ledede fællesklub på B&W Øen, og SF udtalte sin støtte til de fire politisk fyrede på B&W Motor. Og dels søger SF at styrke sig over for DKP ved en alliance med »venstreflø-jen«. Spørgsmålet om det koordineren-de udvalg var ét eksempel.

KAP og det koordinerende udvalg

KAP gik på novemberkonferencen imod et koordinerende udvalg. Et udvalg, valgt eller nedsat på denne eller en tilsvarende konference, kunne ikke blive andet end Formandsinitiativet

selv. Og dets grundlag ville blive Formandsinitiativets grundlag. Det ville blive en koordinering imod arbejderklassens kampe.

Vi erkender, at Formandsinitiativet har styrke og opbakning i aktive dele af arbejderklassen - men vi ønsker ikke at styrke det yderligere. Tværtimod! En virkelig koordinering på en oppositionel linie fordrer, at de mest genneskredne dele af arbejderklassen gennemskuer Formandsinitiativet. Og det befordrer man ikke ved at opfordre det til at lede og koordinere.

Af samme grund er vi også imod at opfordre Formandsinitiativet til at indkalde konferencer.

KFML og Formandsinitiativet, efteråret 1976

KFML har gennem årene fastholdt sin principielle linie over for Formandsinitiativet. Men vi har i udførelsen af den gjort forskellige taktiske fejl.

I efteråret 1976 lod vi os en overgang rive med af »venstrefløjens« linie over for Formandsinitiativet. KFML/KAP kæmper for tiden mod »venstre«-opportunistiske fejl i partiet, men kampen mod dem har undertiden medført højrefejl.

I august 1976 deltog vi i forhandlingsmøder med VS, KF, RSF, KAM-l og Forbundet Socialisterne, hvor vi deltog i en opfordring til Formandsinitiativet om at indkalde en faglig konference på grundlaget: Kamp mod indkomstpolitik og for 35-timers-ugen. Men da Formandsinitiativet under ingen omstændigheder vil indkalde en konference på et grundlag, der strider mod dets egen strategi, var det at skyde blå i øjnene på folk at opfordre dem til dette. Grundlaget for den indkaldte konference blev som

nævnt da også det anti-monopolistiske demokrati, forhandling - mægling - aktion, og forsonlighed overfor LO-toppen. Vi tog afstand fra opfordringen og aflagde selvkritik for den, hvorefter forhandlingerne fortsattes uden os og mundede ud i en fælles optræden af de øvrige på konferencen.

I KOMMUNIST beskrev vi på samme tid Formandsinitiativets optræden under majstrejkerne 1974 som »fejl« og stillede os åbent over for muligheden af, at de dette efterår ikke ville gentage disse »fejl«. Men, som vist i denne artikel, var der ikke tale om »fejl«, men om konsekvent gennemførelse af en strategi.

Disse højrefejl blev hurtigt rettet, men der har siden vist sig forskellige »venstre«fejl.

I september hævdede vi i Kommunist, at Formandsinitiativet bevidst kører alle strejker i sæk. Det er forkert. Formandsinitiativet gjorde porcelænsstrejken til en mærkesag og denne sejr styrkede Formandsinitiativet. Men det ønskede ikke sejr for enhver pris. Kampene skal holdes på et lavt niveau, de må ikke skade forholdet til LO-toppen og de må ikke skabe direkte konfrontation med statsmagten. Dette satte begrænsninger for kampen. Men det var forkert at gå så ydte som til at sige, at Formandsinitiativet bevidst fører alle strejker til nederlag.

I november var vi så optaget af at kritisere vore tidligere højrefejl, at vi helt rigtigt fastslog, at man ikke skal opfordre Formandsinitiativet til at tage ledelsen af arbejderklassens kamp, og at kommunister kun skal lade sig vælge til konferencen, hvis ingen er i tvivl om deres stilling til Formandsinitiativet og konferencen. Men vi undlod på denne baggrund at gøre det klart, at en kamplinie burde stå stærkest muligt på konferencen. Vi efterlod nærmest det indtryk, at det var ligegyldigt, om man

deltog på konferencen. Dermed blev den overladt til SF, DKP og »venstrefløjen« i større grad end det egentligt var nødvendigt.

En virkelig faglig opposition i stedet for Formandsinitiativet

Som det er vist med denne gennemgang af Formandsinitiativets historie og politiske grundlag, er Formandsinitiativet ikke en faglig opposition, men et redskab for den anti-monopolistiske strategi, som DKP og SF lægger frem.

Formandsinitiativet får lov at eksistere, så længe det tjener denne strategi. Derfor er alle opfordringer til Formandsinitiativet om at tage ledelsen af arbejderklassens kampe en opfordring til at underordne disse kampe under denne strategi. Man kan ikke »presse« Formandsinitiativet til ikke at være Formandsinitiativet, lige så lidt som man kan presse SF og DKP til ikke at være SF og DKP.

Diskussionen om, hvorvidt man i Formandsinitiativs-regi skal koordinere gennem centrale udvalg af den ene eller anden slags, fører udelukkende til, at man politisk blå- (eller rød-)stempler Formandsinitiativet. DKPs modstand mod koordineringen er ikke et grundlagsspørgsmål, men udelukkende et taktisk spørgsmål.

Får koordineringstilhængerne deres koordinering, ja, så bliver det Formandsinitiativets politik, der koordineres. Det er forudsætningen for, at Formandsinitiativet overhovedet

fortsætter med at eksistere.

Når dele af »venstrefløjen« kaster alle kræfter ind på kampen om koordination i Formandsinitiativs rammer, så svigter de fuldstændigt udviklingen og opbygningen af en virkelig faglig opposition, der er løsrevet fra DKPs og SFs reformistiske strategi. De siger i ord, at de er modstandere af denne strategi, men at Formandsinitiativet nu engang er det sted, hvor de »militante« arbejdere samles til faglige konferencer. For at komme i nærheden af disse arbejdere, er »venstrefløjen« villig til at sælge den politiske selvstændighed, de måtte have tilbage i forholdet til DKP og SF.

En sådan taktik er dømt til at mislykkes, samtidig med at den forsinker udviklingen af en reel faglig opposition, der vender sig imod enhver form for klassesamarbejde, og som ikke underordnes antimonopolistiske strategier eller parlamentariske illusioner om »arbejderregeringer«, der kan »løse« krisen på arbejderklassens betingelser.

Der findes ingen smutvej via reformistiske organiseringer til en virkelig faglig opposition. Denne opposition må opbygges nedefra. Det er et langt og besværligt arbejde - men det er det eneste der nytter, hvis man ikke vil rende panden mod muren i stadige forsøg på at »presse« etablerede reformistiske organisationer.

Den faglige opposition vokser ud af kampen på arbejdspladserne og i klubberne og afdelingerne. Den opstår ikke via reformistisk kontrollerede formandsinitiativer eller fællesorganisationer.

ME

Anvendte kilder:

KOMMUNIST/ARBEJDERAVISEN, 3/1970, 6/1970, 3/1973, 5-6/1974, 8/1974, 12-20/1976.

Land og Folk, 9.9.69, 22.10.69, 10.12.69, 16.2.70, 10.11.70, 14.11.70, 20.11.70, 4.12.70, 5.12.70, 24.10.72, 1.12.72.

Minavisen, 17.11.76.

Formandsinitiativets avis, august 1976.

Politisk Revy, 134/1969, 141/1970, 147/1970.

Tjen Folket, 15/1974, 17-18/1974.

Faglig Enhed, 1/1973.

KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT, 4/1975.

Bjørn Meidell: DKP og storstrejkerne i 1956 (politisk revy)

Ib Nørlund: Det knager i samfundets fuger og bånd, bd.2, s.199 (Tiden)

Poul Thomsen: Øens folk, s.102-4 (Melbyhus)

Avisårbogen 1969 og 1970.

Karen Jespersen: Strejkebevægelsen i Danmark 1969/70 (Socialistisk politik 5/1976).

Arbejdspapir til MLEs Rød Sommerlejr 1974 (Oktober)

DKPs program 1976 (Tiden)

Aktiv for fremskridtet, SFs faglige program 1972 (sp)

Formandsinitiativets konference, november 1976, materialesamling udgivet af Tidsskriftcentret.

Peter Kristiansen: Det sort-røde forår i 56 (radioudsendelse).

Diverse udtalelser, papirer og private notater. fra konferencer og tillidsmandsmøder.

Om kvindekampen

Vi bringer i det følgende to artikler om kvindekampen, dens grundlag og organisering. Den første artikel er i det store og hele identisk med et oplæg, som KFMLs forretningsudvalg udsendte til forbundets medlemmer i begyndelsen af oktober 1976. Den anden artikel tager problemstillingen omkring kvindekampen op ud fra en anden synsvinkel end forretningsudvalgets. Bl.a. er den uenig med forretningsudvalget om, hvorledes kvindekampen skal organiseres.

Redaktionen opfordrer læserne til at gå ind i denne diskussion. Dels ved at skrive indlæg til ARBEJDER-AVISEN, og dels ved at skrive indlæg til KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT.

Diskussionen om kvindekampen, dens grundlag og organisering udvikles for tiden i hele partiet, blandt sympatisørerne og ikke mindst blandt de kvinder, der er aktive i kvindepolitisk arbejde. En grundig debat er forudsætningen for, at der kan blive udviklet en rigtig kvindepolitisk linie.

Om kvindekampen og dens organisering

1. Kvindekampens grundlag

På et tidligt tidspunkt i historien, allerede før klassesamfundets opståen, skete der en samfundsmæssig arbejdsdeling. Et element i denne arbejdsdeling var arbejdsdelingen mellem mand og kvinde.

I forbindelse med privatejendommens udvikling og dermed klassesamfundets opståen opstod kvindeundertrykkelsen. Kvinden blev underordnet manden, og grunden til, at det var *kvinden*, der blev underordnet manden, og ikke omvendt, var udviklingen af redskaberne. Denne udvikling skabte desuden betingelserne for, at der kunne produceres et *merprodukt* ud over det nødvendige produkt. Det var manden, der kontrollerede produktionsmidlerne, og det var manden, der tilegnede sig merproduktet. Dette førte til såvel slavesamfundets opståen som til kvindens underordning under manden.

Engels har beskrevet denne udvikling således:

»Den samme årsag, som havde sikret kvindens tidligere herredømme i huset: at det huslige arbejde var tildelt hende alene, den samme årsag sikrede nu mandens herredømme i huset: kvindens huslige arbejde forsvandt nu ved siden af mandens erhvervsarbejde; dette var alt, hendes en ubetydelig biting.« (Marx-Engels: Udvalgte Skrifter, bd. II, s. 309).

Med andre ord: Kvinden blev knyttet til *arbejdskraftens reproduktion*; det blev hendes hovedopgave, og grunden til, at det kønsligt var kvinden, der blev placeret i hjemmet, var naturligvis i sidste instans, at kvinden biologisk var knyttet til stadige barnefødsler og børnepasning (amning mv.).

Altså: Den oprindelige *betingelse* for, at kvinden blev underordnet manden, var den *samfundsmæssige arbejdsdeling*.

Med klassesamfundets opståen udnyttede den herskende klasse kvindens underordning under manden til en ekstraundertrykkelse og -udbytning af de udbyttede klassers kvin-

der. Familiemønsteret blev låst fast i monogamiet, og dette familiemønster var medvirkende til at skærpe kvindeundertrykkelsen.

At der idag eksisterer en særlig kvindeundertrykkelse — og ikke en særlig mandsundertrykkelse — har således som *betingelse* udviklingen af den samfundsmæssige arbejdsdeling, men *grundlaget* for, at der er tale om en særlig *undertrykkelse og udbytning* af kvinderne er klasseforholdene, dvs. det kapitalistiske klasseherredømme, de kapitalistiske produktionsforhold.

Imidlertid undergraves betingelserne for den *særlige* kvindeundertrykkelse og -udbytning. Hvad er det, der undergraver disse betingelser?

Engels har udtrykt det klart og præcist:

»Kvindens frigørelse bliver først mulig, når kvinderne i stor, samfundsmæssig målestok kan tage del i produktionen, og det huslige arbejde kun i ubetydelig grad lægger beslag på den. Og dette er først blevet muligt ved den moderne storindustri, som ikke alene tillader kvindearbejde efter en større skala, men ligefrem har brug for kvinderne, og som også mere og mere bestræber sig på at opløse det private husarbejde og gøre det til en offentlig industri.« (Sammensteds, 309-10).

Den udviklingstendens, som Engels her omtaler, er vitterligt slået igennem. Udviklingen i det danske kapitalistiske samfund bekræfter det. Den bekræfter Engels' betragtninger over *storindustriens* betydning, og *storindustriens* udvikling er en udvikling af *produktivkræfterne*.

Lad os uddybe dette.

Der er to centrale elementer, som

vi må se på, når vi taler om den særlige placering, kvinderne har i klasse-samfundet. Det ene element er kvindens underordning under manden (uligheden mellem mænd og kvinder), det andet element er den herskende klasses udnyttelse af denne kvindens underordnede stilling til ekstraundertrykkelse og -udbytning.

Imidlertid *baseres* det sidste element på det første. Således forstået, at *forudsætningen* for, at kapitalen, den herskende klasse, kan ekstraundertrykke og ekstraudbytte kvinderne, er, at den kan bygge på uligheden mellem mænd og kvinder, dvs. at den kan bygge på kvindernes underordning under mændene.

Fandtes denne underordning, denne ulighed, ikke, var der heller intet grundlag for en ekstraundertrykkelse og ekstraudbytning af kvinderne. Og eftersom denne underordning, denne ulighed, hænger sammen med den samfundsmæssige arbejdsdeling, ja, så vil en nedbrydning af denne arbejdsdeling mellem mænd og kvinder *befordre* gunstige *muligheder* for at skabe *lighed* mellem mænd og kvinder.

Tager vi vort udgangspunkt i Engels, så skriver han jo netop, at kvindens frigørelse får gunstigere vilkår med *storindustriens*, dvs. med produktivkræfternes udvikling. Han skriver, at det afgørende er, at kvinderne kommer ud i produktionen, dvs. at de ikke længere er henvist til reproduktionssfæren, til det huslige arbejde. Kommer kvinderne ud i produktionen på lige fod med mændene, ja, så fjernes *betingelserne* for kvindens underordning under manden.

Nuvel. Men selv om man tænkte sig, at alle kvinder under kapitalis-

men kom ud i produktionen, så ville kapitalen fortsat bestræbe sig på at forhindre, at kvindens underordning under manden forsvandt. Kapitalen har brug for splittelse i arbejderklassen, og så længe uligheden mellem mand og kvinde opretholdes, så længe kan kvindens arbejdskrafts værdi holdes nede under mandens niveau.

Men kapitalen kan på den anden side ikke forhindre, at betingelserne for uligheden mellem mand og kvinde nedbrydes. Hvorfor ikke? Fordi kapitalen *selv er med til* at nedbryde disse betingelser. Er det ikke netop under kapitalismen, at storindustrien har udviklet sig?

Og det er jo også netop kvindens større deltagelse i produktionen, som i vore dage har skabt basis for, at kvinderne har kunnet tilkæmpe sig visse rettigheder, som var utænkelig under feudalismen, såsom retten til frit at vælge ægtefælle, retten til skilsmisse, stemmeretten mv.

Alt dette fremmer ligestillingen mellem mænd og kvinder. Og i den udstrækning, ligestillingen tilkæmpes, i den udstrækning forsvinder grundlaget for den særlige kvindeundertrykkelse. Modsætningen mellem mand og kvinde svækkes og afløses af kvindens og mandens (arbejderkvindens og -mandens) fælles solidariske kamp mod udbytning og undertrykkelse.

Flere har kritiseret begrebet »ligestilling«; det skyldes, at dette begreb har været misforstået. Grunden her til er den borgerlige kvindebevægelses anvendelse af dette udtryk. Den borgerlige kvindebevægelse har sin rod i den demokratiske kamp, som bl.a. førte til sådanne resultater som stemmeretten, retten til at vælge

ægtefælle, retten til skilsmisse mv.

Men den borgerlige kvindebevægelse er af gode grunde ikke en *klassebevægelse*. Den opfatter derfor ligestilling som værende ensbetydende med *formel* ligestilling mellem mænd og kvinder. Denne formelle ligestilling går ofte på, at kvinder skal have de samme muligheder som mændene til at nå de højeste stillinger i samfundet mv. Og den borgerlige kvindebevægelse vil stille sig tilfreds, når denne »ligestilling« er nået.

Vi vender os naturligvis mod dette *misbrug* af ordet ligestilling, fordi det af den borgerlige kvindebevægelse skal bruges til at skjule den grundlæggende klasseulighed i udbyttersamfundet!

Vor opfattelse af ordet ligestilling hænger uløseligt sammen med vor forståelse af, at vi lever i et klassesdelt udbyttersamfund. Når vi som middel til kvindens frigørelse taler om kampen for kvindens *ligestilling*, så mener vi, at kampen mod den *særlige* undertrykkelse og udbytning af arbejderkvinderne består i, at denne særlige undertrykkelse og udbytning bekæmpes, ved at man på alle planer slås for, at kvindens underordning under manden (dvs. alt, hvad der fastholder *uligheden* mellem mand og kvinde) bliver ryddet ud. For det er jo netop denne ulighed, denne kvindens underordning under manden, som er *grundlaget* for, at den herskende klasse kan ekstraundertrykke og -udbytte kvinderne! Fandtes denne ulighed ikke, så ville den herskende klasse være henvist til at bibeholde den særlige udbytning og undertrykkelse af kvinderne ved hjælp af ideologisk undertrykkelse ved at bilde kvinderne ind, at de var mindreværdige mv.

Altså: Vor kamp for ligestilling er en kamp, der retter sig præcis imod den særlige udbytning og undertrykkelse af kvinderne, og denne særlige undertrykkelse og udbytning af kvinderne kommer jo netop til udtryk gennem uligheden mellem mænd og kvinder. Var denne ulighed der ikke, så ville der heller ikke være en særlig undertrykkelse af kvinderne!

Ser vi på udviklingen, som har fundet sted i Danmark, kan vi konstatere, at nogle faktorer objektivt er medvirkende til, at det bliver sværere for borgerskabet at fastholde særundertrykkelsen og særudbytningen. Den væsentligste faktor er den, Engels omtaler: At kvinden kommer ud i produktionen. Det véd kapitalen også selv, og da den er interesseret i billig arbejdskraft, så forsøger den at fastholde kvinderne i en stadig usikker position: Hvor de på den ene side kommer ud i produktionen, og hvor de på den anden side er nogle af de første til at ryge ud af produktionen.

Anvendelsen af kvinder som *arbejdskraftsreserve* er således et væsentligt element til bevarelsen af den særlige kvindeundertrykkelse og -udbytning. Men også på dette punkt har kapitalen vanskeligheder. Ikke så meget i krisetider, men i tider, hvor der er »overbeskæftigelse« (som kapitalen kalder det!). Udviklingen medfører, at i perioder *integreres* kvinderne så meget i produktionen, at det er vanskeligt at undvære dem i andre perioder. Arbejdsløsheden rammer jo ikke først og fremmest efter køn; en overproduktionskrise rammer bestemte produktionsgrene (f.eks. byggefagene). Den rammer altså i en tid med en stærkt diffe-

rentieret produktion ikke nødvendigvis på en sådan måde, at kvinderne efter forgodtbefindende kan bruges som arbejdskraftsreserve.

Men det betyder ikke, at vi i dag i Danmark er nået dertil, at det ikke længere er et karakteristisk træk, at kvinderne fungerer som arbejdskraftsreserve.

Dette hænger igen sammen med det, Engels omtalte som »husligt arbejde«. I vid udstrækning er kvinderne — trods den voksende tendens til — med Engels' ord — at »opløse det private husarbejde og gøre det til offentlig industri« — fortsat knyttet til det »private husarbejde«, dvs. til *reproduktionssfæren*. Det fører dels til, at meget kvindearbejde i produktionen er halvdags- eller tidsbegrænset arbejde, der skal *støtte* mandens hovedindtægt, og dels fører det til, at kvindens rolle som arbejdskraftsreserve fastholdes. Endvidere hæmmer det arbejderkvindernes kamp, at de er løst knyttet til arbejdsmarkedet; bl.a. har det betydning for klassebevidstheden, organiseringsgraden mv.

Selv om samfundsmæssiggørelsen af produktionen (jævnfør Engels' betragtninger) nedbryder betingelserne for kvindens *særlige* undertrykkelse og udbytning, så eksisterer der fortsat en arbejdsdeling, ikke mindst i forbindelse med arbejdet uden for og inden for hjemmet, som skaber grundlag for den særlige kvindeundertrykkelse.

Yderligere kan kapitalen udnytte årtusinders kvindeundertrykkende ideologi til at bibeholde og i perioder skærpe den *særlige* kvindeundertrykkelse.

Skal man nu sætte ind mod den

særlige undertrykkelse og udbytning af arbejderkvinderne, så må vi undersøge, hvad det er, der er det særligt karakteristiske ved denne undertrykkelse og udbytning.

Og det karakteristiske er jo netop, at den særlige kvindeundertrykkelse og udbytning — som allerede nævnt — er ulæseligt forbundet med borger-skabets udnyttelse af uligheden mellem mand og kvinde. Alt, som vi kalder for særlig kvindeundertrykkelse og -udbytning, hænger jo lige præcis sammen med denne ulighed. Ellers er udbytningen og undertrykkelsen af arbejderkvinderne ikke forskellig fra udbytningen og undertrykkelsen af arbejdermændene.

Derfor er det, at kampen for ligestillingen er svaret på den særlige kvindeundertrykkelse og -udbytning.

Imidlertid er denne kamp underordnet den overordnede fællesproletariske kamp mod udbytning og undertrykkelse. Den er underordnet fælleskampen for arbejderklassens frigørelse under socialismen og endeligt under kommunismen.

Kvindens frigørelse er således det endelige mål. Og skal dette mål nås, er det også nødvendigt, at kampen for ligestilling fortsætter efter den socialistiske revolution. Men efterhånden som socialismen opbygges og konsolideres, vil der i voksende omfang skabes en sådan lighed — kvindernes deltagelse i produktionen, ligeløn, lige uddannelsesmuligheder, samfundsmæssiggørelse af det »huslige« arbejde, mændenes inddragelse i reproduktionen på lige fod med kvinderne. Og samtidig må der føres en hård kamp imod det kvindeundertrykkende ideologiske efterslæb, som hæmmer kvindens lige placering med manden og dermed hæmmer kvin-

dens endelige frigørelse.

Men tilbage til det kapitalistiske Danmark.

Vi omtalte før, at ligestillingen er det præcise svar på den særlige kvindeudbytning og -undertrykkelse.

Lad os tage nogle eksempler for yderligere at udbygge dette:

I kampen mod den særlige kvindeudbytning og -undertrykkelse arbejder vi for, at kvinderne får ret til og muligheder for at få sig et erhvervsarbejde uden for hjemmets fire vægge. Med andre ord: De skal i forhold til at få arbejde stilles lige med mændene.

I kampen mod den særlige kvindeundertrykkelse og -udbytning bekæmper vi kvindens placering som arbejdskraftreserve. Det gør vi også ved at kræve kvindens ret til og mulighed for at få et arbejde på lige fod med manden. Med andre ord: De skal stilles lige med mændene.

Men derudover findes der en række andre faktorer, som er udtryk for den særlige kvindeundertrykkelse, og som samtidig er med til at bibeholde den.

Der er manglende faktisk ligeløn. Vi kæmper for ligelønnen for kvinder og mænd. Altså igen et ligestillingskrav,

Vi kæmper for tilstrækkelige vuggestue- og børnehavepladser, således at kvinden (der fortsat tusindfold mere end manden er beskæftiget med »husarbejde«) kan få mulighed for at få et arbejde på lige fod med manden. Altså: Igen et ligestillingskrav.

Og lad os tage nogle andre krav:

- Lige adgang til alt arbejde.
- Nej til jobvurderinger.
- Barselsorlov udvides til at gælde både mænd og kvinder med fuld

dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

- At der udbetales dagpenge i tilfælde af, at faderen og moderen må blive hjemme for at passe et sygt barn.

Alle disse krav skal sikre, at kvinderne stilles lige med mændene, at de ikke er udsat for en særlig undertrykkelse og udbytning.

Endelig endnu nogle krav:

- Abort skal gøres dagpenge-berettigede.
- Kvinder må ikke nægtes arbejde eller afskediges på grund af graviditet.

Disse krav er atter ligestillingskrav, fordi de — i og med at de tager deres udgangspunkt i forskelle mellem mand og kvinde — skal sikre, at kvinderne ikke stilles ringere end mændene, fordi kvinderne nu engang føder børn og bliver gravide.

Endvidere er der den særlige ideologiske kvindeundertrykkelse. Her vender vi os mod f.eks. pornografien, fordi det er kvinderne, der i pornografien gøres til *genstand* for udnyttelse. Naturligvis er kampen mod pornografien ikke alene en kamp for, at kvinderne ikke udsættes for kønslig særundertrykkelse. Der er også mandspornografi — især for homoseksuelle; den bekæmper vi også, men det er tydeligt, at den pornografi, der i hovedsagen gør kvinder til *genstand* for udnyttelse og kønslig undertrykkelse er den dominerende. Og det er den, fordi den genspejler årtusinders underordning af kvinderne under mændene. Ved at bekæmpe pornografien kæmper vi for kønslig ligestilling.

Af samme grund bekæmper vi prostitutionen, hvor den kvindelige prostitution langt overvejer den

mandlige prostitution.

Kvindekampen i dag — den kommunistiske kvindepolitik

Som det ses af ovenstående afsnit 1 findes der i det kapitalistiske samfund en særlig kvindeundertrykkelse og -udbytning. De historiske betingelser for, at der findes en særlig kvindeundertrykkelse og -udbytning og ikke en særlig mandsundertrykkelse og -udbytning, er arbejdsdelingen, således som den er opstået i tidernes morgen og reproduceret siden da. Idag svækkes disse betingelser, netop fordi storindustriens vækst (dvs. produktivkræfternes udvikling) nedbryder disse betingelser. Men de er sejllivede, findes fortsat og søges bibeholdt af den herskende klasse, så den kan videreføre den særlige kvindeudbytning og -undertrykkelse og splitte arbejderklassen.

I kampen for kvindens ligestilling søger vi dels at udnytte, at udviklingen undergraver betingelserne for kvindens særlige undertrykkelse og udbytning, dels at fremskynde nedbrydningen af disse betingelser (ved at kræve kvindernes ret til og muligheder for at få arbejde uden for hjemmet) og dels at kæmpe for bestemte krav, der er svar på kapitalens særundertrykkelse og særudbytning af kvinderne (jvf. kravene i forrige afsnit)

Ved at kæmpe for kvindens ligestilling søger vi desuden at udbygge solidariteten mellem arbejderklassens kvinder og mænd. Kampen for kvindens ligestilling er samtidig en kamp for arbejderklassens enhed.

Det er det kommunistiske partis

opgave at sætte kvindekampen ind i det samlede proletariske perspektiv. Det er partiets opgave at propagandere for og i praksis arbejde for en udvidet forståelse for, at kvindekampen er underordnet kampen for arbejderklassens samlede frigørelse.

Men ligesom på andre kampområder arbejder det kommunistiske parti med en maksimums- og minimumspolitik.

Maksimumspolitikken er kampen for kvindens frigørelse, uløseligt forbundet med arbejderklassens kamp for socialisme og kommunisme.

Minimumspolitikken er de taktiske krav, som stilles ud fra klassekampens betingelser i den dagsaktuelle kamp.

Lad os gentage disse krav:

- Reel ligeløn. Samme akkordtakster, samme tillæg og samme bonusordninger, indtil disse afskaffes gennem arbejderklassens kamp mod dem.
- Lige adgang til alt arbejde
- Nej til jobvurderinger.
- Barselsorlov udvides til at gælde både mænd og kvinder med fuld dækning af tabt arbejdsfortjeneste.
- Udbetaling af dagpenge i tilfælde af, at faderes og moderen må blive hjemme for at passe et sygt barn.
- Abort gøres dagpengeberettiget.
- Kvinder må ikke nægtes arbejde eller afskediges på grund af graviditet.

Udover disse arbejdspladskrav, kræver vi:

- Lige adgang til uddannelse for mænd og kvinder
- Nej til nedskæringer på børne-

institutionsområdet; sikring af vuggestue- og børnehavepladser til alle børn.

Og vi kræver:

- Nej til kvindeundertrykkende pornografi
- Afskaffelse af prostitutionen
- Bekæmp kvindeundertrykkende ideologi i medier og i undervisning.

Disse krav er kun forslag til krav. Diskussionerne om disse krav må udvides til at blive diskussioner om eventuelt andre kvindespecifikke krav.

Imidlertid må man nu rejse spørgsmålet om, hvorledes disse krav bedst kan kæmpes til sejr.

Dermed er vi inde på organiseringen af kvindekampen.

3. Kvindekampens organisering

Det er det kommunistiske partis opgave at skabe den bredeste samling omkring kampen for de her opstillede — og andre — kvindepolitiske krav.

Som kommunister går vi ud fra, at arbejderkvindernes krav også vedkommer mændene i arbejderklassen. Men vi nægter ikke af den grund, at *hovedkraften* i kampen for kvindernes krav er kvinderne selv. Ligesom hovedkraften i arbejderungdommens krav er arbejderungdommen selv.

Spørgsmålet er imidlertid, om kvindekravene bedst kæmpes til sejr, hvis der etableres en *front*, som samler alle kvindekampens krav under én hat. I så fald kræver man, således som Kvindefronten gør det i

dag, at alle frontens tilsluttede kvinder skal gå ind for alle de krav, der opstilles i den kvindespecifikke kamp — lige fra krav om afskaffelse af prostitutionen over krav til uddannelsesområdet og til krav om samme akkordsatser mv. på arbejdspladserne.

Faktisk skal de tilsluttede kvinder stå på et grundlag, som omfatter hele kvindekampen. Uundgåeligt vil dette *indsnævre* kvindekampen. Det kræver, at de tilsluttede kvinder har en total, sammenhængende bevidsthed om kvindekampens opgaver og disse opgavers underordning under det langsigtede mål. For den almene kvindefront arbejder jo netop ud fra kvindekampens totale sammenhæng, og denne totale sammenhæng kan ikke adskilles fra det strategiske mål: Kvindens frigørelse, og for at tilslutte sig kampen for den totale kvindefrigørelse må man nødvendigvis tilslutte sig kampen for socialismen og kommunismen. En front for kvindens frigørelse kan derfor ikke blive andet end en front på et *revolutionært maximumsgrundlag*.

En sådan front har uundgåeligt følgende fejl »indbygget«:

1) For det første er den »venstre«-opportunistisk, fordi den i virkeligheden kun kan omfatte kommunistiske kvinder.

2) For det andet kan den — fordi den har et maximumsgrundlag: Kvindefrigørelsen — ikke klart afgrænses fra arbejderklassens samlede kamp for frigørelse! For kampen for kvindens frigørelse kan ikke adskilles fra den almene kamp mod udbytning og undertrykkelse, og uundgåeligt kommer en sådan almen kvindefront til at inddrage ikke-kvindespecifikke områder i kampen,

thi hvad berører *ikke* kvindefrigørelsen i den *almene* klassekamp i Danmark og verden i dag?

3) For det tredje vil en almen Kvindefront begå højreopportunistiske fejl, når den på én og samme tid stiller sig på et maximumsgrundlag (den samlede kamp for kvindens frigørelse) og *samtidig* undlader at gøre det klart — fordi fronten vil være bredt samlende —, at kampen for kvindens frigørelse er identisk med kampen for socialismen og kommunismen.

Men hvordan kan man da varetage kampen for kvindernes krav, hvis man ikke har en almen kvindefront. * Også på kvindekampens område må det kommunistiske partis enhedstaktik slå igennem.

Skal de krav, som er opstillet under afsnit 2, slå igennem, må det kommunistiske parti arbejde for, at arbejderkvinderne på de forskellige områder samles om de forskellige krav. Nogle krav — f.eks. kampen for reel ligeløn — er en kamp, arbejderkvinderne kan samles bredt om på arbejdspladserne og i fagforeningerne, uden at de pågældende arbejderkvinder nødvendigvis behøver tilslutte sig alle de andre kvindekra-

På samme måde med kampen for at få børneinstitutionsdækning. I denne kamp kan tusinder af kvinder samles, uden at de skal tvinges til at tage stilling til kvindens seksuelle frigørelse eller kvindekra- på uddannelsesområdet.

Det er omkring *kravene*, kvinderne skal samles, og ikke omkring et samlet kvindepolitisk *program*, der har kravene underordnet kvindens frigørelse og dermed i realiteten kampen for socialismen og kommu-

nismen.

Idag fungerer Kvindefronten på den måde; den samler ikke omkring enkelte krav, men på et programgrundlag, der reelt er partiets, blot isoleret til kvindeområdet. Og det er jo netop *partiets opgave* at forbinde kampen for de enkelte krav med den samlede kamp for kvindernes frigørelse, som er en uadskillelig del af den samlede kamp for socialismen og kommunismen.

Altså: Selv om det ikke er Kvindefrontens hensigt, så vil den i praksis — ved at kræve tilslutning til et program for kvindernes frigørelse — mobilisere kvinderne på et maximumsgrundlag, dvs. på *partiets grundlag*.

Men — kunne man indvende — kan man ikke bruge en almen kvindefront til at *mobilisere* kvinderne på de enkelte krav?

Denne indvending er ikke gyldig. Hvorfor ikke? — Fordi den ikke kommer uden om, at Kvindefronten har et maximumsgrundlag, og at Kvindefronten dermed uundgåeligt kommer til at *erstatte* partiet i mobiliseringsarbejdet. Man kunne tænke sig et kommunistisk kvindeforbund spille en sådan rolle, men Kvindefronten er jo ikke et kommunistisk kvindeforbund.

Men hvis man ikke har en almen Kvindefront, hvorledes kan man da mobilisere kvinderne til deres egen *selvstændige* kamp for de forskellige krav?

Vi har netop i dette afsnits begyndelse understreget, at *hovedkraften* i kvindernes kamp er kvinderne selv. Vi mener blot ikke, at en almen kvindefront kan varetage denne opgave. Det betyder ikke, at vi går

imod selvstændig kvindeorganisering omkring de krav, der rejses. Faktisk mener vi, at en sådan selvstændig organisering vil have langt bedre betingelser på de forskellige områder omkring de forskellige krav, hvis man ikke samtidig forlangte, at Kvindefronten skulle være den organisatoriske ramme, hvilket igen betyder, at man skal være enig i hele Kvindefrontens grundlag for organiseret at kæmpe for kravene.

Tværtimod ville det fremme kvindekampen, hvis partiet som helhed tog initiativ til på forskellige områder at samle kvinder bredt om de konkrete krav, der skal kæmpes for.

Det må være partiets opgave på uddannelsessteder, hvor specifik kvindeundertrykkelse finder sted, at arbejde for oprettelsen af kvindegrupper, der samles om de konkrete kvindepolitiske krav, der findes der.

Det må være partiets opgave på arbejdspladserne og i fagforeningerne at mobilisere kvinderne til gennem kvindeoppositionelle grupper at rejse særlige krav til forbedring af kvindernes vilkår — f.eks. kravet om sikring mod afskedigelse ved graviditet, og det må være disse gruppers opgave at få fagforeningerne til at gøre kravet til deres.

Og det må være partiets opgave i forskellige lokalområder at samle de hjemmegående, børnepassende husmødre til kamp for at skaffe flere børneinstitutioner, og partiet må samordne denne kamp med kampen for at skaffe kvinderne ret til og muligheder for at deltage i det samfundsmæssige arbejde.

I arbejdsløhedskampen gør tilsvarende problemstillinger sig gældende.

På den måde, ved at partiet rejser kvindepolitiske krav og kvindepolitiske kampe omkring konkrete krav, kan kampen for at gennemføre de enkelte krav nå de bedste resultater og samle bredest.

Og gennem sin propaganda er det samtidig partiets opgave at perspektivere kampen for de forskellige kvindespecifikke krav. Og dette perspektiv er kampen for kvindens frigørelse, hvor den brede dagsaktuelle kamp — som ovenfor påvist — er en kamp for ligestilling.

Afslutning

Som det ses af ovenstående afsnit, er det forretningsudvalgets opfattelse at kampen for kvindens frigørelse taktisk udmøntes i delkampe for kvindens ligestilling. Disse delkampe

er vidt forskellige. Nogle samler bredere end andre. Det er partiets opgave at skabe samling om de forskellige kvindepolitiske krav, og det er partiets opgave at samle bredt om disse krav.

Hovedkraften i kampen for de forskellige krav er kvinderne selv. Men for at tilslutte sig kampen for forskellige kvindepolitiske krav, skal der ikke kræves andet end enighed om det enkelte kravs gennemførelse. Sammenfatningen af alle kravene og deres underordning under kampen for kvindens frigørelse kan kun foretages af det kommunistiske parti, fordi kampen for kvindens frigørelse er identisk med kampen for socialismen og kommunismen og dermed en uadskillelig del af arbejderklassens samlede kamp.

Kvindekampens karakter nødvendiggør en kvindeorganisation

Formålet med oplægget er at forklare, hvordan vi mener kvindeundertrykkelsen og kvindekampens karakter nødvendiggør en selvstændig kvindeorganisation. Og at en proletarisk kvindeorganisation er en taktisk og strategisk nødvendighed i kampen for kvindernes frigørelse.

Udover at lægge vægt på nødvendigheden af særligt arbejde blandt kvinderne, har vi særligt lagt vægt på at definere, hvad kvindeundertrykkelsen under kapitalismen består i.

Grunden til det er, at vi vurderer, at

kernen i diskussionerne om organisering af kvindekampen er modsætninger omkring indholdet og betydningen af kvindeundertrykkelsen og kvindekampen.

Vi diskuterer ikke i oplægget Kvindefronten eller dens grundlag og praksis. Idet vi mener, at det ikke primært er et taktisk spørgsmål om Kvindefronten. Men at det er et strategisk spørgsmål om linien i kvindekampen og konsekvenserne for organiseringen, det drejer sig om.

Kvindeundertrykkelsen generelt

Kvindeundertrykkelsen opstår med klasseundertrykkelsen. Den består i, at kvinderne har en kvalitativt anderledes placering i og betydning for den samfundsmæssige produktion. Hvad det nøjagtig vil sige, og hvad der er karakteristisk for kvindeundertrykkelsen på et givet tidspunkt, afhænger af den specifikke samfundsformation.

I det første afsnit vil vi trække de

grundlæggende træk af kvindeundertrykkelsen under kapitalismen frem. Den er baggrunden for de senere afsnit om organisering, og om grundlaget for kvindekampen.

Kvindeundertrykkelsen under kapitalismen

Under kapitalismen fastholdes kvinderne som helhed i en specifikt anderledes placering end mændene, og i sammenhæng hermed også i en

bestemt arbejdsdeling inden for familien.

De væsentligste lovmæssigheder, hvad kvindeundertrykkelsen angår, er sammenfattet i følgende citat:

»Det (lovmæssighederne) er for det første den (nævnte) tvang til privat reproduktion af arbejdskraften, der fastholder kvinden i en dobbeltplacering - delvis i og delvis udenfor produktionen - hvilket sidste vil sige: i familien.

For det andet betinger kapitalismens egen udvikling at denne placering fastholdes. Det væsentligste her, er kapitalens tendens til progressivt at producere en relativ overskudsbefolkning, og omvendt, dens nødvendige behov for en reservearmé...«

»Det er vigtigt at bemærke, at kvinder hverken udgør en reservearmé fordi de er kvinder, eller slet og ret på grund af deres stilling i familien, der forhindrer dem i fuldtidsintegration i produktionen. Først og fremmest er kvindernes reservearmé-funktion betinget af den kapitalistiske nødvendighed af, at der eksisterer en reservearmé. Det er de forefundne betingelser (dvs. kvindernes stilling og kvindeundertrykkelsen fra før - red.), der udnyttes af kapitalen, og som finder en form, hvori de kan eksistere, netop - og kun - forsåvidt de kan udnyttes kapitalistisk.« (1. (vores understregninger.)

Vi mener, at citatet trækker kerneindholdet i kvindeundertrykkelsen frem. *Nemlig at kvinderne har ansvaret for den private reproduktion og at kvinderne fungerer som arbejdskraftreserve.* At privat reproduktion og en arbejdskraftreserve er nødvendige skyldes grundlæggende love under kapitalismen. At det netop er kvinderne, der får denne funktion og udgør hovedparten af arbejdskraftreserven skyldes kvindernes placering og undertrykkelse

under feudalismen.

Uddybning af undertrykkelsen

Det at kvinderne fungerer som arbejdskraftreserve og har ansvaret for den private reproduktion, gør at kvinderne under kapitalismen har en særlig placering i forhold til den samfundsmæssige produktion. En placering, der adskiller sig kvalitativt fra mændenes placering, og som bestemmer kvindeundertrykkelsens nuværende form.

At kvinderne fungerer som arbejdskraftreserve betyder, at en stor del af kvinderne ikke kan få arbejde. Procenten af kvinder, der har erhvervsarbejde er: 48% af de gifte, og 52 % af de ugifte kvinder. De kvinder, der er i arbejde, befinder sig inden for lavtlønsområdet inden for kvindeerhverv som tekstil, beklædning, elektronik og rengøring. Det skyldes, at kvinderne får dårligere uddannelse, fordi der ikke er behov for at uddanne kvinderne, når der ikke er brug for deres arbejdskraft. Og at disse arbejdsintensive brancher har brug for kvinderne, der er meget billigere arbejdskraft. At vi har ansvaret for reproduktionen, betyder også, at vi ikke tilskyndes til at få en faguddannelse: kun 5 % af alle faglærte er kvinder f.eks.

Ansvaret for reproduktionen betyder, at vi har endnu sværere ved at få arbejde, fordi børnene ikke kan blive passet. Og at en stor del af kvinderne har deltidsarbejde. Over 1/3 af de erhvervsaktive kvinder er på deltid. Af de gifte kvinder er ca. 50 % på deltid. - Det betyder igen dårligere arbejde, og at vi får en løsere tilknytning til arbejdsmarkedet. Denne løsere tilknytning forstærkes af ideologi om,

at kvinders opgave er at passe hjem og børn, og at et eventuelt job, er supplement til mandens løn.

Disse ting betyder, at kvinderne bliver økonomisk afhængige af deres mænd. Og at den faglige aktivitet bliver lav. - I 1976 var 64 % af mandlige »lønmodtagere« arbejdsløshedsforsikrede. Kun 28% af kvinderne.

Kvindernes lave faglige bevidsthed og - aktivitet skyldes flere ting: Dels den løse tilknytning til arbejdsmarkedet, med mange kvinder på deltid. Dels dobbeltarbejdet med en effektiv arbejdsdag på mellem 12 og 16 timer. Dels at kvinderne opdrages og påvirkes til at prioritere problemer med hjem og børn højest. Det er de nødt til på grund af ansvaret for reproduktionen. Og endelig, forstærkes det af ideologi om, at kvinder ikke skal interessere sig for politik.

Mulighederne for at få børnene i institution er steget op gennem 60'erne. Men det er stadig dyrt, og ventelisterne er lange. Børneinstitutionsdækningen er nu (1975):

i % i forhold til alle børn i den alder:
7,4 % = 17 000 vuggestuepladser
29,8 % = 91 888 børneinstitutionspladser.

Selm om dette kun er nogle af de væsentligste træk i kvinderundertrykkelsen nu, skulle det være tilstrækkeligt til at give et billede af, at kvinderne har en særlig stilling i forhold til den samfundsmæssige produktion. *Som helhed er kvinderne arbejdskraftreserve med en marginel placering i forhold til produktionen. Og trækkes derfor kun delvist ind i produktionen, mens de fastholdes med ansvaret for reproduktionen, enten i form af hjemmearbejde eller dobbeltarbejde.*

Denne underordnede betydning, kvinderne har i forhold til produktionen under kapitalismen, slår

også igennem som nedvurdering og foragt for kvinder.

Det tydeligste udtryk er den seksuelle udnyttelse af kvindekroppen som seksualobjekt og vare i prostitution og pornografi. Det hele indpakkes i et ideologisk tågeslør om, at kvinders »natur« er at underkaste sig, og at passe børn; at det ikke er nødvendigt for kvinder at have arbejde.

Ideologien legitimerer og tilslører kvindeundertrykkelsen, og hindrer arbejderklassen i effektivt at gennemskue og bekæmpe den.

Kvindeundertrykkelsen er ikke kun et spørgsmål om »grader af ulighed« i mænds og kvinders placering. Om at kvinderne får »lidt mindre i løn«, at der er flere arbejdsløse kvinder osv. - Der er tale om en kvalitativt anderledes situation for kvinderne, og om en massiv undertrykkelse, der får indflydelse på alle dele af kvindernes stilling.

Udviklingstendenser i undertrykkelsen

Vi understregede i forrige afsnit, at det materielle grundlag for kvindeundertrykkelsen under kapitalismen er, at kvinderne varetager den private reproduktion, og at kvinderne er arbejdskraftreserve. En forudsætning for kvindernes frigørelse er derfor samfundsmæssiggørelse af reproduktionen, og at kvinderne deltager fuldt ud i den samfundsmæssige produktion.

Det er i forhold hertil, vi vil skitsere udviklingstendenserne.

Marx og Engels understregede, at produktivkræfternes udvikling og kvindernes inddragelse i storindustrien betyder øget udbytning af arbejderklassen, og ekstraudbytning af arbejderkvinderne. Men at det samtidigt er samme storindustri, der

skaber mulighed for kvindernes deltagelse i produktionen på lige fod med mændene. De understregede også, at produktivkræfterne er udviklet i en sådan grad, at en samfundsmæssiggørelse af reproduktionen herudfra er mulig.

Hovedtendensen i forhold til kvindernes deltagelse i produktionen har siden da været, at et stadigt større antal kvinder er kommet i arbejde. Og der er sideløbende hermed sket en øget samfundsmæssiggørelse af reproduktionen, gennem oprettelse af institutioner og forskellige serviceforetagener som f.eks. vasketeriaer.

Det er disse fremadrettede tendenser, der danner grundlag for, at en frigørelse af kvinderne er mulig under socialismen.

Men selv om det fremadrettede er hovedtendensen, er der modsatte tendenser til at reproducere kvindernes stilling, og at der er grænser for, hvor langt udviklingen kan gå under kapitalismen.

F.eks. kan kapitalen ikke skaffe arbejde eller ophæve loven om reservearméens nødvendighed. Og når der ikke er arbejde til kvinderne, er der ingen økonomisk begrundelse for at samfundsmæssiggøre reproduktionen.

Kapitalen kan heller ikke ophæve loven om, at reproduktionen grundlæggende er privat. Det betyder, at kun en del af reproduktionen kan samfundsmæssiggøres. Og hvor meget af den del, der bliver samfundsmæssiggjort, afhænger af, hvormed meget der er nødvendigt for kapitalen at samfundsmæssiggøre. F.eks. er institutioner en omkostning for kapitalen.

De kapitalistiske produktionsforhold hæmmer altså udviklingen.

Strategiske retningslinier

De strategiske retningslinier er kampen for samfundsmæssiggørelse af reproduktionen, og for kvindernes fulde deltagelse i den samfundsmæssige produktion.

Dette kan først realiseres under socialismen. Omvendt er det en forudsætning for opbygningen af socialismen, at kvinderne inddrages i produktionen, og at reproduktionen samfundsmæssiggøres. Man kan sammenfatte disse strategiske retningslinier i parolen »Kampen for arbejde«.

Denne kamp er det overordnede for kvindekampen i dag. Og når vi skal opstille langsigtede mål og dagskrav, må de styrke »kampen for arbejde« for at være rigtige. Her er et eksempel:

Kampen mod nedskæringerne på institutionerne er vigtig i kvindekampen. Nedskæringerne er udtryk for et tilbageskridt i kampen. De betyder, at kvindernes kamp for arbejde sættes tilbage. Og de betyder, at kvinderne i højere grad fastholdes som ansvarlige for reproduktionen.

Samtidig med denne kamp mod nedskæringerne og på længere sigt for fuld institutionsdækning, arbejder vi hele tiden for en mere ligelig arbejdsdeling i hjemmet. Det gør vi for at frigøre kræfter og muligheder for kvinderne, og for at skabe en højere grad af lighed mellem mænd og kvinder.

Men det sidste er et underordnet aspekt i forhold til kampen for institutioner og samfundsmæssiggørelse af reproduktionen.

Ligestillingskampens indhold bestemmes af afskaffelsen af kvindeundertrykkelsen, og dermed af strategien i kvindekampen.

Kvindekampen nu

Det karakteristiske for situationen i kvindekampen nu er, at den er præget af reaktion og krise. Kampen er overvejende defensiv.

Sammenfattende kan man sige, at en stor del af de kvinder, der havde arbejde, er blevet sendt hjem i arbejdsløshed, og tvinges til at blive der. Selv om den store kvindearbejdsløshed har toppet, fyres flere kvinder, specielt i den offentlige sektor. De meget store nedskæringer på institutionerne har forøget kvindearbejdsløsheden. Men deres vigtigste funktion i kvindekampen er, at de hindrer kvinderne i at få arbejde og understøttelse, og fastholder kvinderne i hjemmet. Derudover er nedskæringerne et middel i omlægningen af arbejdsstyrken. F.eks. er der i den statslige planlægning og propaganda stærke forsøg på at gøre kvinderne til permanente deltidsarbejdere.

Den skærpede undertrykkelse på disse områder betyder også, at borgerlig ideologi om kvinderne er blevet forstærket.

Omlægningerne på uddannelsesområdet, og den forøgede vægt på mellemuddannelserne forringer for tiden kvindernes uddannelses- og dermed erhvervsmuligheder.

Kampen for arbejde og kampen for samfundsmæssiggørelse af reproduktionen nødvendiggør, at vi i den nuværende situation går imod de angreb på kvinderne, vi lige har ridset op.

Hvad er kvindespecifik?

Der er forskellige opfattelser af hvad kvindeundertrykkelsen og

kvindespecifik er:

1. Vi mener, at den specifikke kvindeundertrykkelse vil sige kvindeundertrykkelsen som helhed (se afsnittet om kvindeundertrykkelsen under kapitalismen).

At kvindeundertrykkelsen er specifik betyder, at den har en særlig karakter inden for den totale klassekamp. Ligesom det også er tilfældet med f.eks. den faglige kamp.

Som helhed rammer kvindeundertrykkelsen kun kvinder. »Specifik« betyder altså ikke, at hverken det isoleret set rammer kvinder og aldrig mænd. Som det f.eks. er tilfældet med fødsler og aborter.

Man kan ikke splitte en undertrykkelse op i dele og se på dem isoleret fra den sammenhæng, de indgår i - og er en integreret del af.

Et eksempel: Vi mener, kampen mod akkordarbejde er en del af kampen mod kvindeundertrykkelsen. Isoleret set er også mændene på akkord. Men det væsentlige her er, at kvinderne på grund af kvindeundertrykkelsen for en stor dels vedkommende er på akkord. Specielt i de arbejdsintensive dele af industrien. Og at kvindeakkorderne er lave, og at arbejdspresset er særlig stort her. Det hænger sammen med kvindernes placering i produktionen, med deres lavere uddannelse, og med at det politisk kan lade sig gøre at presse lønningerne.

Det er altså en del af kvindeundertrykkelsen nu - og karakteristisk for den, at kvinder er på disse akkorder. Derfor er kampen mod akkordarbejde en (kvindespecifik) kamp mod kvindeundertrykkelsen.

2. En anden opfattelse er, at kvindeundertrykkelsen kan sidestilles med undertrykkelsen af pensionister og af ungdommen. Denne opfattelse bygger på, at modsætningen mellem mænd og kvinder og uligheden mellem dem er modsætninger inden for folket.

Ligesom modsætningerne og uligheden mellem gamle og unge, mellem faglærte og ufaglærte arbejdere f.eks.

Men kernen i kvindeundertrykkelsen er ikke modsætninger og ulighed mellem mænd og kvinder. Det overordnede i kvindeundertrykkelsen er udbytning og undertrykkelse fra den herskende klasses side (se afsnittet om kvindeundertrykkelsen under kapitalismen).

3. Et tredje synspunkt på, hvad kvindeundertrykkelsen og kvindespecifik er, definerer kvindespecifikt som noget der »rammer kvinder og ikke mænd«. Forstået på den måde, at det der rammer både kvinder og mænd er »fælles kamp« - ikke kvindekamp.

I følge denne opfattelse er kampen mod nedskæringerne på institutionerne ikke en kvindespecifik kamp, fordi de rammer både mandlige pædagoger og fædre.

Konsekvensen af dette synspunkt er, at kun fødsler og aborter, og ting der udspringer af den naturlige arbejdsdeling er kvindespecifikke. Og at kvindeundertrykkelsen og kvindekampen forsvinder op i den blå luft - eller i dette tilfælde op i den »fælles kamp«.

At nedskæringerne på institutionerne ikke er en kvindespecifik kamp, kan man kun komme frem til, hvis man ikke tager udgangspunkt i en analyse af kvindeundertrykkelsen som helhed, og derudfra udleder hvad der er kvindespecifikt. Men i stedet laver en overfladisk »analyse« eller konstatering af, at nedskæringerne på institutionerne også rammer mænd.

Vi mener, at det fælles for disse to opfattelser er, at de indsnævrer eller udelukker kvindekampen. Og at de afspejler en grundlæggende uafklarethed om kvindekampens karakter og betydning.

Hvis man isolerer enkelte dele af

kvindeundertrykkelsen fra resten bliver det umuligt at se, at der er tale om en kvalitativ, sammenhængende kvindeundertrykkelse. Kvindeundertrykkelsen kan så kun fremtræde som ulighed på de forskellige områder. Ligesom uligheden mellem gamle og unge for eksempel.

På baggrund af disse synspunkter er det vores vurdering, at kernen i modsætningerne omkring organisering af kvindekampen, er modsætninger om, hvad kvindeundertrykkelse er, og hvad kvindekamp vil sige. Dvs. det er et liniespørgsmål om indholdet i kvindeundertrykkelsen og i kvindekampen.

Spørgsmålet om organisering er kun konsekvenser heraf.

Det er splittelse ikke at føre kvindekamp

Grundlaget for den eksisterende splittelse mellem mænd og kvinder, er de modsigelser, der skyldes forskellig stilling i -og betydning for den samfundsmæssige produktion. F.eks. det at kvinderne har lavtløn, er i kvindeerhverv, hjemmearbejde og dobbeltarbejde. At de er økonomisk afhængige af mændene osv.

Kvindeundertrykkelsen betyder, at mænd og kvinder får forskellige betingelser, dvs. at kvinderne f.eks. har ansvaret for reproduktionen og får dårlig uddannelse.

Og som følge heraf får kvinder og mænd forskellige erfaringer og bevidsthed.

Mænd og kvinder står altså i en kvalitativt forskellig situation.

Kvindeundertrykkelsen splitter lønarbejderklassen.

Den eneste måde at bekæmpe splittelsen på, er ved at bekæmpe kvindeundertrykkelsen, herunder også at bekæmpe tendenser til nedvurdering

og foragt for kvinder både hos mænd og kvinder.

Den eneste sikre måde at bevare splittelsen på, er ved ikke at føre kvindekamp. - det er altså ikke det at føre kvindekamp, der splitter - men det ikke at gøre det.

Kvindekampen fører ikke pr. definition til en større enhed i klassen. Det kommer an på linien i kvindekampen.

F.eks. uddyber feminismen og den borgerlige kvindebevægelse i øvrigt splittelsen i klassen. De tager udgangspunkt i den underordnede modsætning mellem mænd og kvinder, og kommer derfor i praksis til at bekæmpe mændene.

Men det er også splittelse at underkende kvindeundertrykkelsens betydning og nødvendigheden af kvindekampen. Idet man ikke uden en rigtig linie i kvindekampen kan bekæmpe splittelsen i arbejderklassen.

Vi mener, at de tendenser, vi har omtalt, til at indskrænke kvindeundertrykkelsen, og de konsekvenser, det får for kvindekampen og dens organisering, vil betyde en splittelse af kampen for enhed i arbejderklassen i kampen for kvindernes frigørelse. Og at denne linie umuliggør kvindernes og dermed hele klassens kamp for socialismen.

Partiets særlige arbejde blandt arbejderkvinderne

Kvindeundertrykkelsens karakter og omfang gør det nødvendigt for partiet at iværksætte særligt arbejde blandt kvinderne for at mobilisere dem til kamp, såvel mod den specifikke som mod den almene klasseundertrykkelse.

Det er partiets opgave at lede den kamp, som kvinderne deltager i i det hele taget, og det er herunder partiets

opgave at sætte sig i spidsen for den kamp, kvinderne fører mod den særlige kvindeundertrykkelse.

For at kunne blive i stand til dette, er det en forudsætning, at der er organer i partiet, der specielt har som opgave at tage sig af at udvikle partiets kvindepolitik, at kvindepolitikken bliver en aktiv del af partiets samlede politik, og at partiet gennem sin agitation og propaganda også tager direkte sigte på at mobilisere kvinderne.

At det er nødvendigt med et særligt arbejde blandt kvinderne, og at der til dette formål må være organer, der er specielt ansvarlige for dette, er nogle erfaringer, som er gjort i III. Internationale. 2)

Men her standsede kommunistpartierne også. De var modstandere af, at kvinderne organiserede sig for sig selv. Deres bestræbelser gik på at mobilisere kvinderne til partiet og fagforeningerne. Hvorfor de tog afstand fra, at kvinderne organiserede sig selvstændigt, giver de aldrig nogen forklaring på. 3) Det overvejes ikke, om en kvindeorganisation kunne styrke mobiliseringen af kvinderne.

Kommunistpartierne i III. Internationale så altså på kvinderne som en umiddelbar hindrende faktor og forstod aldrig til fulde at vende dette til sin modsætning: at de i større målestok blev et aktiv for revolutionen.

Det er først kommunistpartierne i Kina og Albanien, som gennem befrielseskampen sætter sig i spidsen for, at kvinderne bliver organiseret i særlige kvindeforbund. Dette sker ud fra, at der er store problemer forbundet med, at få kvinderne aktive, men også ud fra en opfattelse af, at uden kvindernes udbredte deltagelse og støtte til befrielseskampen hæmmes denne om ikke umuliggøres. Gennem

disse kvindeforbunds virke skal kvinderne hæves fra den tilbagestående, hæmmende funktion til at blive en arbejdende kraft for revolutionen.

Clara Zetkin (1857-1933). Forgrundsfigur i den tyske og internationale arbejderbevægelse — en af initiativtagerne til dannelsen af Tysklands Kommunistiske Parti (KPD). Organiserede og ledte den internationale kommunistiske kvindebevægelse gennem en længere årrække.

Den nye kvindebevægelse

I slutningen af 60'erne blussede kvinde-kampen op sammen med ungdomsoprøret og var som dette præget af den antiautoritære strømning. Men den nye kvindebevægelse åbnede også op for en ny erkendelse af kvindeundertrykkelsen. En erkendelse af, at kvindeundertrykkelsen gennemsyrrer samfundet. Især blev den ideologiske kvindeundertrykkelse taget op og sat i sammenhæng med den materielle undertrykkelse af kvinderne.

Men den nye kvindebevægelse havde en idealistisk opfattelse af, at kvindeundertrykkelsen kunne fjernes gennem bevidstgørelse af hinanden, og hvad der blev nok så afgørende, at

årsagen til kvindeundertrykkelsen ofte blev tilskrevet, at det var mænd, som var magthavere.

Vi mener, at den nye kvindebevægelse ved sin start var historisk progressiv, fordi den genoptog og udvidede beskæftigelsen med kvindeundertrykkelsen. Men dette slog som generel tendens over i feminisme.

Feminismen er i sin konsekvens en opsplitning af arbejderklassen og en antagonisering af modsætningerne mellem kvinder og mænd.

Den nye kvindebevægelses udtryk i Danmark: Rødstrømpebevægelsen udartede sig generelt til feminisme. Men de landvindinger, som den nye kvindebevægelse har gjort, må inddrages når grundlaget for kvindekampen og dens organisering

bestemmes.

Hvad er så det brugbare fra rødstrømperne?

Det er opdyrkningen af kvindeområdet. Det er en forståelse for, at kvindeundertrykkelsen ikke kun er noget med lavere løn, men også for, hvorfor kvinder får lavere løn, hvorfor det stadigvæk er kvinderne, der tager sig af børn og hjem. Det er en ny erkendelse af, at kvindeundertrykkelsen er et sammenhængende hele. Udgangspunktet og konklusionen er som oftest forkert, men det er vigtigt at fastholde, at den udvidede forståelse for kvindeundertrykkelse har bredt sig langt ud over rødstrømpernes række.

Prøv bare at slå op i det mest solgte dameblad »Alt for Damerne«, som gerne vil give indtryk af at »følge med tiden« (sælges i 225.000 eksemplarer om ugen). I en ganske vist perverteret og forvrænget form skildres kvindeundertrykkelsen: Kvinders dårlige arbejdsforhold, stress, kvindesygdomme, depressioner, overgangsalder, børn, indkøb og husholdning. Der er artikler om kollektiver, kønsroller, arbejdsdeling i hjemmet, seksualitet osv. De danske kvinder stopfodres gennem damebladene med allehånde eksempler på kvindeundertrykkelse. Samtidig - ikke at forglemme - er det de samme dameblades opgave at gøre kvinderne i stand til at klare den pressede situation og se dejlige ud samtidigt med!

Kvindeundertrykkelsens udtryk udnyttes altså også kommercielt af medierne. Der er salg i kvindeundertrykkelse! Men at der er salg i den, viser også, at der blandt kvinderne er et behov for at beskæftige sig med kvindeundertrykkelsens udtryk og ideer.

Nødvendigheden af en kvindeorganisation

Kvindeundertrykkelsen skaber nogle umiddelbare hindringer for at mobilisere kvinderne til kamp mod undertrykkelse i det hele taget.

Problemet er så, om det på indeværende tidspunkt er nok at mobilisere kvinderne gennem de eksisterende »fælles« organisationer, eller om det er nødvendigt med en særlig kvindeorganisation for at kunne mobilisere kvinderne i større udstrækning.

Vi er af den opfattelse, at en kvindeorganisation er nødvendig for at styrke kvindekampen, men også for at styrke arbejderklassens fælles kamp, idet kvinderne i højere grad vil blive i stand til at deltage i denne.

Historien har vist, at det ikke er nok at have viljen til at føre kvindekamp. Kvindekampen kan først blive resultatrig, hvis den føres på det rigtige grundlag og i den rigtige sammenhæng.

Historien viser også, at kvinderne ikke uden videre går ind i partiet, organiserer sig fagligt eller i andre enhedsorganisationer, selv om partiet propaganderer og agiterer specielt blandt kvinder herfor.

Hvorfor gør de så ikke det?

Det gør de ikke, fordi kvindeundertrykkelse slår så hårdt igennem.

Hvis der er en organisation, som netop har sit udgangspunkt i den specifikke kvindeundertrykkelse, giver dette mulighed for at udvide antallet af aktive i arbejderklassen til også at omfatte kvinderne, som kun i ringe grad har været og er mobiliseret.

Kvindeorganisationen skal mobilisere og organisere bredt blandt kvinderne til kamp mod de angreb, der især rammer kvinderne og med den undertrykkelse,

de hver dag bliver udsat for. Organisationen skal styrke kvinderne til at tage kampen op mod kvindeundertrykkelsen, der hvor den viser sig, i hjemmet, på arbejdspladsen og uddannelsesstedet. Den skal skabe forståelse for, at det er nødvendigt med en samlet organisering for at kæmpe kraverne igennem.

For øjeblikket står mange i den situation, at det vil være uoverskueligt at tage kampen op mod kvindeundertrykkelsen på sin arbejdsplads uden at få støtte hertil. En kvindeorganisation skal styrke kvinderne individuelt og kollektivt til at rejse de specifikke kvindekrav.

Kvindeorganisationens eksistens vil betyde, at det ikke bliver gjort til et spørgsmål om der på den enkelte arbejdsplads er forståelse for at føre kvindekamp. Den vil være der som en konstant faktor, der kan sikre kontinuiteten. Kvindeorganisationen vil kunne koordinere og samle de erfaringer, der bliver gjort de forskellige steder. Dette vil også styrke den samlede kamp. Kvindeorganisationen vil kunne udvikle kvinderne politisk og organisatorisk igennem et kontinuerligt arbejde.

Fratager en kvindeorganisation ikke partiet ledelsen af kvindekampen, bliver der indvendt?

Det er ikke en kvindeorganisations opgave at lede den kamp, som kvinderne deltager i i det hele taget. Kvindeorganisationen skal på ingen måde tage patent på al kvindekamp. Men det er en kvindeorganisations opgave at samle kvinder omkring et enhedsgrundlag for at bekæmpe den specifikke kvindeundertrykkelse. Denne kvindeorganisation må partiet forsøge at få den politiske ledelse af.

Grundlaget for kvindeorganisationen

Betingelsen for at danne og udvikle en kvindeorganisation på et frontgrundlag, der inddrager de forskellige sider af den specifikke kvindeundertrykkelse, er, at der blandt arbejderklassens kvinder eksisterer et erkendelsesniveau, der ser kvindeundertrykkelsen i en sammenhæng.

Ser man en sammenhæng mellem den materielle og den ideologiske undertrykkelse, og hvordan de indvirker på hinanden. Erkender, at alene er det umuligt at føre kamp mod kvindeundertrykkelsen, men kun en samlet kamp kan give resultat.

Er det ikke en indsnævring af kampen at skulle tage stilling til kvindeundertrykkelsen på arbejdspladsen og den seksuelle undertrykkelse, bliver det ofte sagt?

Vi mener, det er udtryk for en undervurdering af niveauet blandt kvinderne. Vi afviser overhovedet, at man kun kan se kvindeundertrykkelsen på et isoleret felt. Så er det ikke kvindeundertrykkelse man ser!

Et yndet eksempel er ligeløn. Det bliver her hævdet, at det er muligt at mobilisere på dette, uden at inddrage andre dele af kvindeundertrykkelsen.

Prøv at forklare, hvorfor der ikke er ligeløn uden her at inddrage, at kvinderne fungerer som arbejdskraftreserve, har ansvaret for reproduktionen, og hvad deraf følger af dårlig uddannelse, riige organiseringsgrad osv. Det er umuligt! Og det er heller ikke udtryk for noget højt niveau eller indsnævring af grundlaget. »Alt for Damer-læsere« kan også se denne sammenhæng.

Vi afviser også, at et alment frontgrundlag, som giver en sammenhængende opfattelse af

kvindeundertrykkelsen i sig selv er et maximumgrundlag, dvs. et tilsløret revolutionært grundlag, som kun kommunister kan gå ind for. Det konkrete eksempel skulle her være Kvindefronten (Kvf).

Vi mener ikke, Kvf. har et maximumgrundlag, at det grundlag, der eksisterer, er et camoufleret revolutionært grundlag. Den beskrivelse, der bliver givet af kvindeundertrykkelsen er ikke særligt vidtgående.

Men hvad vi synes, det er vigtigt at diskutere, det er, om det foreliggende grundlag opfylder de krav, der må stilles til et enhedsgrundlag i forhold til, hvem fronten må henvende sig til.

Vi er helt klar over, at der i en almen kvindeorganisation ligger nogle afgrænsningsproblemer i, hvor langt man kan udvide sit enhedsgrundlag, uden at det i virkeligheden indsnævrer grundlaget. Men vi mener til gengæld, at denne problematik er indbygget i ethvert enhedsgrundlag. Vi medgiver også, at der i Kvf's praksis har været tendenser til at indskrænke grundlaget!

Baggrunden for at kunne udarbejde et grundlag for en kvindeorganisation er en præcis analyse af kvindernes situation i Danmark og en vurdering af niveauet blandt kvinderne.

Også uden for kvindeorganisationen skal der føres kvindekamp. Men kvindeorganisationen er det vigtigste organisatoriske udtryk for kvindekampen.

Enkeltstående kvindegrupper og midlertidige frontdannelser omkring konkrete krav kan være et supplement hertil. Vi mener, at det vil være forføjlet at udstikke som generel parole at danne kvindegrupper rundt omkring på arbejdspladser og uddannelsessteder. For på hvilket grundlag skal de arbejde? Skal kvinderne på en arbejdsplads kun

mobiliseres på den faglige kamp? Hvordan mobiliseres de kvinder, der arbejder sådanne steder, hvor det ikke er muligt at danne kvindegrupper? Hvad med de hjemmearbejdende kvinder? Hvordan skal den ideologiske og seksuelle undertrykkelse tages op?

Midlertidige frontdannelser vil kunne udvide mobiliseringen. Men da de er midlertidige kan de ikke lave et kontinuerligt arbejde, og der er grupper af kvinder, de ikke kan nå ud til, fordi arbejdet ikke følges op.

Vi mener ikke, der er en modsætning mellem midlertidige frontdannelser og en kvindeorganisation. Tværtimod vil en kvindeorganisation kunne styrke disse fronter.

Sammenfatning

Det er ikke en historisk tilfældighed, at kvinderne ikke umiddelbart lader sig mobilisere. Når vi ønsker, at kvinderne skal blive en aktiv kraft, må vi også erkende, at kvindeundertrykkelsen er så massiv, at det ikke lader sig gøre, uden at der tages specielle forholdsregler i anvendelse.

En korrekt kvindeorganisation er en betingelse for at styrke kampen mod kvindeundertrykkelsen og på længere sigt for at arbejderkvinderne i stort tal kan deltage i kampen for socialismen.

Kvindeorganisationen må udvikles til at blive et redskab, som er i stand til at nå bredt ud til kvinderne ved at tage udgangspunkt i den specifikke kvindeundertrykkelse. Den skal styrke kvinderne til at tage kampen op, der hvor de er, og den skal nå ud til de kvinder, som pga. kvindeundertrykkelsen ikke er blevet mobiliseret ad anden vej.

Denne kamp skal ikke og vil ikke splitte arbejderklassen, hvis den rettes mod fjenden: kapitalen. Det vil

tværtimod være en udvidelse af arbejderklassens kamp.

»Kvinderne bærer halvdelen af himlen

på deres skuldre - den må de også erobre.«

Mao Tsetung

L og H.

Noter:

1) Kvindesituation og kvindebevægelse under kapitalismen, GMT 1974, s.303-306.

2) Clara Zetkin, Arbejderkvinder i alle lande, Tiderne Skifter 1974 - »Retningslinjer for den kommunistiske kvindebevægelse, s.137.

3) Clara Zetkin anfører i »Warum brauchen wir Kommunisten eine Frauenbewegung« fra 1919, at det for kommunistpartierne var en selvfølge, at kvindebevægelsen ikke var organisatorisk og politisk adskilt fra partiet, men fandt sted inden for partiets rammer.

KAm-l's kritik af KAP

Vi bringer i det følgende en anmeldelse af Kommunistisk Arbejderforbund marxister-leninister's bog »KFML/KAP — de moderne »radikalister««. Anmeldelsen går ikke ind på detailler. Det ville kræve en hel bog på størrelse med KAm-l's egen. Dvs. på over 100 sider. Det, vi vil tage op, er KAm-l's metode, og herudfra vil vi påvise, hvorledes dogmatisme og højreopportunisme på bedste måde kan trives sammen.

Forudsætningen for at forstå KAm-ls kritik af KAP er kendskab til KAm-ls politiske linie. KAm-l blev oprindeligt dannet i opposition mod KFML, som dengang blev beskyldt for at være revisionistisk. KAm-ls linie var: »Længe leve de vilde strejker« med en afvisning af arbejdet i fagforeningerne, kamp mod Socialdemokratiet ud fra det synspunkt, at Socialdemokratiet var socialfascistisk og en total afvisning af enhedspolitik. KAm-ls dogmatiske grundlag for denne politik var den linie, der fandtes i Kommunistisk Internationale, KOMINTERN, fra 1928 og i hovedsagen frem til 1935.

Men KAm-l skiftede linie. Den linie, organisationen har idag, trækkes klart op i kritikken af KAP. Ud fra en dogmatisk opfattelse af, hvad enhedsfronttaktik er, har KAm-l i praksis skippet al afgrænsning fra revisionismen. KAm-l anbefaler, at man stemmer på DKP ved valgene, det anser ikke kampen mod social-imperialismen for at være en hovedopgave i Danmark, det ønsker en »enhedsfront« opbygget af alle »arbejderpartier«, og målet er ifølge KAm-l oprettelsen af en »arbejderregering«. Internationalt giver denne linie sig udslag i f.eks. støtte til MPLA i Angola og revisionistpartier

i Portugal.

Den »teoretiske« begrundelse — som vi skal vende tilbage til — søges i enhedsfronttaktikken, nu ikke længere som den blev lagt frem af KOMINTERN efter 1928, men som den blev lagt frem før 1928 og efter 1935. Med Lenins bog om radikalismen i hånden forsvarer KAm-l *ethvert* knæfald for revisionismen, idet de hævder, at enheden med revisionisterne, arbejder-enhedsregeringer o.lign. skal *afsløre* de opportunistiske partier. Disse partier er nemlig, siger KAm-l, endnu ikke afsløret i de klassebevidste arbejderes øjne. Disse arbejdere støtter fortsat bl.a. DKP, fordi DKP skilter med mange gode krav. Derfor må — for at følge KAm-ls logik — DKP have magt, som det har agt, og så kan de klassebevidste arbejdere på deres egen krop erfare, at DKP ikke duede.

Hele denne afsløringstaktik har for KAm-l den »fordel«, at den kan legitimere en hvilken som helst opportunisme, *samtidig* med, at KAm-l i sin propaganda kan kalde DKP kontrarevolutionært osv. Recepten er: Stem på DKP — og så vil du *erfare*, at DKP er kontrarevolutionært, således som vi siger det. Og: Gå ind for en arbejderregering, så vil du *erfare*, at en arbejderregering ikke duer, således som vi siger det i vor propaganda.

Forudsætningen for, at en organisation overhovedet kan have en sådan linie, er naturligvis, at den ingen indflydelse har, at der ikke er nogen, der tager den alvorligt. For hvilken arbejder vil have tillid til en organisation, der anbefaler ham at stemme på et parti, som man i samme åndedræt stempler som et kontrarevolutionært parti.

KAm-ls opportunistiske politik er ikke et historisk særsyn. Det, der imidlertid gør KAm-ls politik til noget *særligt*, er, at KAm-l erklærer, at det er en *marxistisk-leninistisk* organisation. Sålænge KAm-l vil bevare dette skin, er det tvunget til at gøre et forsøg på at *begrunde* dets højreopportunistiske politik ved hjælp af marxismen-leninismen! Det fører naturligvis til alvorlige teoretiske vanskeligheder, og hvordan KAm-l søger at komme uden om disse vanskeligheder, træder med *grel* skarphed frem i KAm-ls kritik af KAP.

Derfor er det væsentligt, at marxister-leninister studerer KAm-ls kritik af KAP. Den er et lærerigt eksempel på, hvorledes højreopportunisme kan forbindes med dogmatisme, hvorledes teorien bliver et dødt, historieløst vedhæng til en opportunistisk praksis. Den er et lærerigt eksempel på, hvorledes den revolutionære teori kan forvandles til citatplukkeri, når den skal begrunde opportunisme.

Vi skal i det følgende vise nogle eksempler herpå.

Stilen

Før vi ser nærmere på KAm-ls metode, vil vi et øjeblik se på *stilen* i KAm-ls kritik-bog. Når vi tager stilen med ind, er det ikke en tilfældighed, men fordi stilen genspejler den vulgarisering af teorien, som præger hele bogen. Alene omslaget, som gengives her (se dette), afslører bogens *foragt* for masserne. Omslagstegningen står på intet punkt tilbage for de sorteste, reaktionære hetzopfattelser af studerende, pædagoger mv. — Med omslaget er bogens niveau indvarslet!

KFML/KAP

De moderne "radikalister"

"De går til venstre og ender til højre"

KAm-l's kritik af "Forslag til principprogram for KAP"

Forsiden på KAm-l's bog.

Et andet eksempel på stilen:

»Vi har forgæves advaret KFML'-erne om, at deres partimageri vil være et meget let gennemskueligt fupnummer, som kun vil blive taget alvorligt af KFMLs mest ungdommelige (!) og uerfarne medlemmer, mens landets øvrige politiske kræfter, herunder i særdeleshed arbejderklassens elite (!), vil betragte det som et nyt og sørgeligt udslag af studentikost (!) smågruppe-gag.« (KAm-l-bogen, s. 2. Vore udråbstegn)

Metoden om den videnskabelige socialisme

KAm-l har i sin kritik af KAP taget det programforslag, som blev offent-

liggjort i KOMMUNIST den 1.9. 1976 (nr. 13). Det er altså programforslaget og ikke det endeligt vedtagne program, som senere er offentliggjort, man skal bruge, når man skal studere KAm-ls kritik.

Lad os se lidt på KAm-ls kritik. Vi vil tage et par ting op, der viser, hvorledes en dogmatisk omgang med marxismen-leninismens klassikere fører til rene absurditeter.

Et centralt kritikpunkt er programforslagets anvendelse af begrebet *den videnskabelige socialisme*. Programforslaget sætter den videnskabelige socialisme lig med marxismen — i vore dage marxismen-leninismen-Mao Tsetungtænkningen.

Det må man ikke, skriver KAm-l. For Lenin har i sin artikel »Marxismens tre kilder og bestanddele« (Se Lenin: Udvalgte Værker, bd. 1) skrevet, at marxismen består af *tre* bestanddele: filosofien, den politiske økonomi og den videnskabelige socialisme!

Altså: Filosofien, dvs. den dialektiske og historiske materialisme, og den politiske økonomi er ifølge KAm-l *ikke* en del af den videnskabelige socialisme. Men hvad er den videnskabelige socialisme da?

KAm-l svarer: Den videnskabelige socialisme er læren om klassekampen! Ifølge KAm-l er *marxismen* således den dialektiske og historiske materialisme, den politiske økonomi og læren om klassekampen.

Og vi får tilmed at vide, at »den videnskabelige socialisme (dvs. læren om klassekampen) er ... marxismens grundlag« (s. 10). Og selvom KAm-l ikke ulejlig sig med at forklare, hvad de mener med dét, så kan vi hjælpe KAm-l med at finde citatet; i Lenins Udvalgte Værker bind 1 på

side 99, hvor der står: »På det politiske område har revisionismen faktisk forsøgt at revidere marxismens grundlag, nemlig læren om klassekampen.«

Hvorfor har vi fremdraget denne del af KAM-ls kritik af KAP-programforslagets anvendelse af begrebet *videnskabelig socialisme*?

Fordi denne del af kritikken fuldstændigt afslører KAM-l som dogmatikere, der plukker fra klassikertekster, og som end ikke er i stand til at se en tekst i den sammenhæng, den er skrevet.

Men før vi ser på det, så vil vi ødelægge KAM-ls hele konstruktion med et »modcitater«. Ikke fordi vi på nogen måde mener, at det er frugtbart at føre citatkrig, men simpelt hen for at påvise, hvor meningsløs en sådan krig overhovedet er!

I sin redegørelse for »Socialismens udvikling fra utopi til videnskab« skriver Engels om den dialektiske materialismes, den historiske materialismes og den politiske økonomis opståen, og han konkluderer således:

»Disse to store opdagelser: den materialistiske historieopfattelse og afsløringen af den kapitalistiske produktions hemmelighed ved hjælp af merværdien skylder vi Marx. Med dem blev socialismen til en videnskab, som det nu først og fremmest drejer sig om at udarbejde videre i alle dens enkeltheder og forbindelser.« (Udvalgte Skrifter, II, s. 132)

Se så! Her har vi altså den historiske materialisme og læren om merværdien som en *del* af den videnskabelige socialisme.

Hvad gør den skriftkloge dogmatiker nu ved det? Nu har han lige fået fortolket Lenin således, at den videnskabelige socialisme under ingen

omstændigheder kan omfatte den historiske materialisme eller den politiske økonomi. Og så kommer Engels minsandten og indlemmer den historiske materialisme og den politiske økonomi i den videnskabelige socialisme!

Vi vil lade dogmatikerne knække deres egen nød og tilføje en nød til:

Som allerede omtalt skriver KAM-l — og de kan vitterligt anføre et Lenin-citat, som vi har bragt ovenfor —, at »læren om klassekampen er marxismens grundlag.«

Det er naturligvis rent nonsens. Læren om klassekampen er kernen i den historiske materialismes teori om *klassemamfundenes* historie. Marxismen forsvinder jo ikke, fordi klassekampen forsvinder under kommunismen! Læren om klassekampen er således en *del* af marxismen, som hænger sammen med den marxistiske analyse af historien i *klassemamfundenes* epoke.

Men KAM-l har set et citat. Og i dette tilfælde kan de ikke engang forstå citatet. Det. Lenin siger er jo, at »på det politiske område« er læren om klassekampen marxismens grundlag. Og han siger det videre i polemik mod revisionismen, som netop fornægter klassekampen! Det er den *sammenhang*, det er skrevet i!

Men endnu mangler vi at se lidt på den tilsyneladende modsætning mellem Lenin og Engels. Også her må man se på sammenhængen, idet Lenin jo trækker marxismens *kilder* frem, og da er det da ganske rigtigt, at én af kilderne var den utopiske socialisme og opgøret med den.

Men dogmatikeren får straks udlagt teksten, som om marxismen bestod af tre sideordnede kasser: Filosofien, den politiske økonomi og

læren om klassekampen. Hvorefter de gør læren om klassekampen til marxismens grundlag, dvs. også til *grundlag* for den dialektiske og historiske materialisme!

Det er sort tale, men vi har gjort så meget ud af denne sorte tale, fordi den måske er et af nyere tids mest ekstreme eksempler på dogmatisme, løsrevet citatrytteri og mishandling af marxismen-leninismen.

En elementær pligt for marxister er at sætte tingene ind i en meningsfyldt sammenhæng. En teori skal være sammenhængende og ikke en vilkårlig sammenplukning af ufordøjede citater.

Hvorfor opererer KAPs program da med begrebet den videnskabelige socialisme? Hvorfor sætter programmet den videnskabelige socialisme lig med marxismen, og det vil i vore dage sige lig med marxismen-leninismen-Mao Tsetung-tænkningen?

Det er rigtigt — som både Engels og Lenin påpegede det —, at den videnskabelige socialisme udviklede sig på baggrund af et opør med den utopiske socialisme, som samtidig var en af marxismens kilder. Men den utopiske socialisme var en *helhedsopfattelse*. Indholdet i den utopiske socialisme var også filosofiske opfattelser, økonomiske opfattelser og opfattelser af historien.

Men den utopiske socialisme var idealistisk, den tog sit udgangspunkt i ideernes verden og ikke i en undersøgelse af virkeligheden. Først med Marx og Engels blev socialismen videnskabelig, og det blev den bl.a. gennem Marx' kritik af den politiske økonomi, først og fremmest i KAPITALEN, og gennem Marx' udvikling af den dialektiske materialisme, herunder af den historiske materialisme.

I modsætning til den utopiske socialisme blev marxismen *videnskabelig*, en videnskabelig socialisme, en samlet proletarisk verdensanskuelse, der blev et redskab i proletarietets kamp for socialismen.

Derfor er det korrekt at kalde marxismen for den videnskabelige socialisme. Også videreudviklingen af marxismen i marxismen-leninismen-Mao Tsetung-tænkningen er en videreudvikling i den videnskabelige socialisme, der f.eks. også omfatter en videreudvikling af den dialektiske materialisme, bl.a. i Mao Tsetungs skrifter »Om praksis« og »Om modsigelse«.

Betyder nu dette, at KAP ikke mener, at marxismens klassikere er grundlæggende studiemateriale for kommunister? Når man læser KAM-ls misbrug af dem, kunne man falde i den anden grøft og nære simpel angst for klassikerne!

Tværtimod. KAM-ls citatplukkeri kan udelukkende føre til, at man læser klassikerne i deres *helhed*. Bl.a. Engels' ovenfor anførte »Socialismens udvikling fra utopi til videnskab«, der på fremragende og sammenhængende vis skildrer og analyserer den videnskabelige socialismes opståen gennem Marx' udvikling af såvel filosofien, herunder den historiske materialisme, som den politiske økonomi og læren om overgangen fra kapitalismen til kommunismen. (Se Marx-Engels: Udvalgte Skrifter, II, 88-152)

Metoden. Om klassekampen under socialismen.

Hertil skriver KAM-l: »Godt nok talte Stalin i 1939 om »den endelige likvidering af resterne af udbytter-

klasserne.« Denne formulering var forkert både i teori og praksis. Men det viste sig, at SUKP i praksis aldeles ikke afsluttede den indre klassekamp«, sådan som KAP påstår.« (s. 12)

Og KAM-1 fortsætter: »Som bekendt fortsattes kampen mod de borgerlige og bureaukratiske kræfter i årene efter Anden Verdenskrig.« Stalin sagde selv følgende, skriver KAM-1: »Man kan ikke sige, at partiets politik ikke er stødt på modsætninger. Ikke blot de tilbagestående folk, som altid vil undgå det nye, men også mange meget fremtrædende medlemmer af vort parti har på systematisk vis trukket partiet baglæns og bestræber sig med alle mulige midler på at bringe det ind på udviklingens »tilvante« veje. Alle disse anslag, som er rettet mod partiet fra trotskister og højrelementer, alle disse sabotage»aktiviteter« mod vor regerings handlinger, har kun ét mål: at ødelægge partiets politik og bremse industrialiserings- og kollektiviseringsprocessen.«

Og ud fra dette Stalin-citat fra 1946 konkluderer KAM-1:

»Stalin ser altså klart en kamp inden for og uden for partiet mellem de to »veje«: Den kapitalistiske og den socialistiske!« (s. 13)

Nej, det ser Stalin faktisk ikke »klart«, hvis man ser på det, han siger. Naturligvis er det rigtigt, at fik de folk magt, som angribes af Stalin, ja, så ville konsekvensen være genindførelsen af kapitalismen. For klassekampen fortsatte jo vitterligt under socialismen, uanset om SUKP kunne se det eller ikke. Men det springende punkt er jo netop, om Stalin og SUKP forstod det som

klassekamp. Og hverken det her bragte Stalin-citat eller noget andet citat fra KAM-1s bog eller iøvrigt fra SUKPs skrifter siden 30'ernes slutning taler om, at klassekampen fortsætter hele den socialistiske epoke igennem, og at det er kampen mellem klasserne, som er nøgleleddet under socialismen!

Denne forståelse af klassekampens rolle blev udviklet af Mao Tsetung på baggrund af såvel de negative som de positive erfaringer fra proletarietets diktatur i Sovjetunionen. Men i deres bestræbelser på at harmonisere historien fornægter KAM-1 dette helt grundlæggende træk ved Mao Tsetungs videreudvikling af marxismen-leninismen.

Metoden. Enhedsfronten og Komintern

Kam-1s dogmatiske forsvar for organisationens højreopportunistiske politik træder tydeligst frem i kritikbogens afsnit om enhedspolitikken.

KAM-1 skriver: »...det nærmeste politiske (taktiske) mål, man kan sætte for arbejderklassens flertal i dag« ...er dannelsen af et nyt arbejderflertal med S, SF, DKP og meget gerne også VS«. Og KAM-1 fortsætter: »Kampen for den (en arbejderregering. Vor anm.) vil lette oprettelsen af arbejderklassens enhedsfront til forsvar for dens mest umiddelbare interesser, den vil sætte spørgsmålet om Danmarks afhængighed af USA og Vesttyskland på dagsordenen, og den vil sidst, men ikke mindst, give de bevidste arbejdere uvurderlige erfaringer med de reformistiske ledere og således »bidrage til at fremskynde opløsningsprocessen i det borgerlige samfund.« (s. 27)

Ifølge KAM-1 er de objektive omstændigheder, som sætter propagandaen for dannelsen af en arbejderregering på dagsordenen, dels den politiske krise for de partier, der traditionelt er borgerskabets sociale hovedstøtter, ikke mindst socialdemokratiet, dels monopolkapitalens offensiv og tendenser til fascistisering og endelig styrkeforholdet i arbejderbevægelsen, hvor reformismen er absolut dominerende.

KAM-1 ved naturligvis godt, at det kan være svært at agitere for en sådan regering, fordi erfaringerne allerede viser, at såkaldte arbejderregeringer f.eks. »det røde kabinet« ikke ændrer en tøddel ved den førte politik. For at komme om ved dette problem skriver KAM-1:

»Man må åbent fortælle arbejderne, at en sådan regering intet har med en proletarisk, socialistisk arbejderregering at gøre. Tværtimod, på grund af de deltagende partiers reformistiske natur, så vil også den være en borgerlig regering, der på den ene eller anden måde vil forsøge at gøre sig til redskab for kapitalens offensiv.« (s. 26)

Og derfor afhænger »alt ... af, i hvilken grad det lykkes at »indsætte« denne regering på grundlag af en massebevægelse i den arbejdende befolkning, hvor *kravene* til den præciseres og hamres fast, og man aftvinger de reformistiske ledere de mest vidtgående og præcise løfter.« (sammesteds)

Endelig helgarderer KAM-1 sig, idet de skriver, at selvom en sådan regering eventuelt blev tvunget til at komme med indrømmelser til arbejderklassen, så vil den ikke være noget bolværk mod kapitalens offensiv og borgerskabets højrefløj ... En

sådan regering vil imidlertid betyde »en skærpelse af klassekampen.«

Som man kan se, er der her tale om en ægte tankekonstruktion. Hvordan man »teoretisk« kan nå frem til denne tankekonstruktion, skal vi se på om lidt, men foreløbigt skal vi se på konstruktionens forhold til virkeligheden.

En central forudsætning for fremsættelsen af arbejderregeringsparolen er arbejderklassens *svaghed*, som kommer til udtryk i reformismens dominans i arbejderbevægelsen. Det skriver KAM-1 på den ene side. På den anden side forudsætter de en kraftig massebevægelse, som skal tvinge arbejderregeringen igennem. Som KAM-1 skriver, er arbejderregeringen det *nærmeste* taktiske mål, man kan sætte for arbejderklassens flertal i dag!

Reelt betyder dette naturligvis, at »de bevidste arbejdere kræver af socialdemokratiet, at det allierer sig med arbejderpartier i stedet for med åbenlyst borgerlige partier,« som KAM-1 selv skriver det. (s. 26)

Godt. Så får vi den regering, DKP og SF drømmer om. Men denne regering vil jo ikke være et resultat af en virkelig massemobilisering, hvor meget KAM-1 end påstår det. Hvorfor ikke? Fordi denne regering tværtimod vil være en reformistisk regering (hvad KAM-1 selv erkender), og det vil blot demonstrere arbejderklassens *svaghed*, eftersom den dominerende reformisme i arbejderbevægelsen jo *netop* er udtryk for arbejderklassens svaghed!

At ophøje reformisterne til regering — for at sige det således — er at ophøje arbejderklassens svaghed til regering! Det betyder blot, at klasse-samarbejdet får det endelige blå

stempel.

Og det er det, der rent faktisk vil ske, når den revolutionære bevægelse er svag og reformisterne er stærke! Og så nytter det intet, at de revolutionære slår kors for sig ved »åbent at fortælle arbejderne, at en sådan regering intet har med en proletarisk, socialistisk arbejderregering at gøre«. Enhver arbejders naturlige modspørgsmål vil være: Jamen, hvorfor i alverden skal jeg så slås for den, når I fortæller mig, at en sådan regering også vil være en borgerlig regering?

Men KAM-l har helgarderet sig ved at yderligere at tilføje, at klassekampen da i hvert fald vil blive skærpet! — Og det er da altid godt. Men hvad det vil sige, hører vi af gode grunde ikke et ord om! For KAM-l kan og vil naturligvis ikke indse, at en skærpet klassekamp i en situation, hvor de revolutionære har været med til at bringe reformister til magten, vil være en skærpet klassekamp, hvor arbejderklassen er på hælene. Den er desillusioneret over den regering, den har bragt til taburetterne; den er desillusioneret over de »revolutionære«, som hjalp den til magten. Arbejderklassen vil være fanget i en fælde, og det hjælper fedt, at KAM-l så kommer og erklærer, at det skam hele tiden har vidst, at en sådan arbejderregering ikke duede, men at arbejderne, der ikke er så kloge som KAM-l, jo selv måtte gøre deres erfaringer!

Vi er enige med KAM-l i, at en arbejderregering vil skærpe klassekampen, men vi tillader os at gå et skridt videre og se på, hvorledes styrkeforholdet nødvendigvis vil være i den situation, hvor KAM-ls arbejderregering afsløres over for arbejderklassen, og hvor revolutio-

nære havde gjort arbejderregeringens indsættelse til deres »nærmeste taktiske mål«. Og som allerede påvist vil styrkeforholdet være til ugunst for arbejderklassen, bedraget som den vil være blevet det af reformisterne (naturligvis) og de angivelige revolutionære!

Det vil ikke åbne vejen for arbejderklassen, men for borgerskabet. KAM-ls arbejderregeringsparole vil le, hvis den fik den udbredelse, som KAM-l gerne ville have, åbne vejen for borgerskabets fascistiske offensiv.

Men den taktiske side er naturligvis kun ét aspekt. Et andet er, at arbejderregeringsparolen heller ikke tager højde for *indholdet* af den politik, en sådan arbejderregering ville føre, hvis den bed sig fast.

Indholdet ville naturligvis ikke blot være en ekstrem udgave af klassesamarbejdet, men det ville yderligere bestå i en politik, som fremmede de *klasseinteresser*, som reformisterne varetager. Reformisternes klassegrundlag er borgerskabet inden for staten, fagbevægelsen og den kooperative sektor. En reformistisk kriseløsningspolitik for fri udblæsning vil naturligvis bestå i en gennemførelse af disse borgerlige lags interesser. Det vil uundgåeligt blive en kriseløsningspolitik, der fremmer *statsmonopolkapitalismen*, f.eks. en nationaliseringspolitik, der angiveligt skal løse nogle af konkurrencens problemer og samtidig stække arbejderklassens kamp.

Et frisk eksempel herpå er DKPs forslag om nationalisering af benzinselskaberne, som ifølge DKP skulle sikre olieforsyningerne. Hvordan kan man sikre olieforsyningerne, om man ikke — samtidig med at man nationa-

liserer — forbyder arbejderne at strejke? Den form for nationalisering vil stække og ikke fremme arbejderklassens kamp.

Når vi her har behandlet KAm-ls arbejderregeringsparole så forholdsvis grundigt, så skyldes det, at parolen bakker op om SFs, DKPs og Formandsinitiativets politik omkring regeringsspørgsmålet.

Det vil KAm-l naturligvis nægte, men det eneste, KAm-l har som figenblad for sin benægtelse, er den omtalte helgardering, der består i, at KAm-l støtter en arbejderregering »uden illusioner«.

Det dogmatiske grundlag for KAm-ls arbejderregeringsparole er bolsjevikernes krav til en revolutionær-demokratisk regering i september 1917, parolen om arbejderregeringen, opstillet på KOMINTERNs 4. kongres 1922 og parolen om enhedsfrontregering, opstillet på KOMINTERNs 7. verdenskongres i 1935.

Hvordan »bruger« KAm-l nu de erfaringer, der findes fra KOMINTERN-perioden?

For det første gennemfører de, hvad man kan kalde en historisk »udglatning«. De lader KOMINTERNs politik udvikle sig i en lige, uproblematisk linie. Som de skriver: »Oprettelsen og styrkelsen af Den Kommunistiske Internationale var Lenins og Stalins største bidrag til den internationale arbejderklassens organisering. Under deres ledelse udvikledes den kommunistiske strategi og taktik til fuldkommenhed ...« (s. 16)(vor udh.).

For det andet må KAm-l — for at få denne fuldkommenhedsteori til at glide ned — gøre vold på historien og på *modsatningerne* i KOMINTERNs udvikling. Derfor sammenblander de

forskellige taktikker, samtidig med at de fortier andre!

Lad os tage to eksempler, der viser henholdsvis det ene og det andet:

De skriver f.eks., at »folkefrontens politik« — dvs. arbejderklassens alliance med andre lag og klasser (og også med progressive nationer og stater) er ligeså gammel som marxismen selv.« Og som eksempel bruger de arbejderklassens »forbund med de fattige bønder, som var grundlaget for oprettelsen af proletariats diktatur i Sovjet i 1917...« (s. 17). Og KAm-l tillader sig endog at tale om »folkefrontens politik« som en »strategisk tommelfingerregel«.

KAm-l gør sig her skyld i en grov manipulation med kendsgerningerne. Alliancen mellem arbejderne og fattigbønderne i 1917 var ganske rigtig en strategisk alliance i kampen for proletariats diktatur. Men det var folkefronten fra 1935 så sandelig ikke. Den var præcis det, den var: En *antifascistisk* taktisk front. Og det tør nok siges at være to helt forskellige ting!

Men KAm-l har ikke »brug« for forskelle i historiske situationer eller endsige en skelnen mellem strategi og taktik. Og det har de ikke, fordi de ønsker at gøre deres enhedsfront-taktik, i hvilken en arbejderregering er »det nærmeste taktiske mål«, til en eviggyldig rigtig taktik, uafhængig af situationen og klassekampens udvikling.

Derfor foretager de også en glidning i argumentationen, samtidig med at de skjuler forskelligheder i KOMINTERNs politik. Hvorledes gør de det?

De bebrejder først KAP, at det i sit programforslag har sat folkefrontpolitikken i forhold til kampen mod

fascismen, hvorved vi angiveligt skulle støtte »den udbredte misforståelse, at det kun er i tilfælde af en overhængende fascistisk fare, at det er tilladeligt med enhedsfront og folkefront.« (s. 17) Læg mærke til, at nu sker der en glidning, idet ikke blot folkefronten omtales, men også *enhedsfronten*. (Og KAP har naturligvis aldrig nogensinde sat enhedsfronttaktikken specifikt i forhold til fascismen!) Men KAM-1 lader som om vi gør det, for ellers kan de ikke bruge det citat, vi skal slås i hovedet med.

Altså: Ifølge KAM-1 skulle vi i almindelighed vende os mod enhedsfronttaktik, og mod dette — som vi ikke har sagt noget som helst om — skriver KAM-1 så:

»Intet er mere fejlagtigt (altså at det ikke er tilladeligt med enhedsfront undtagen i forbindelse med en fascistisk trussel. Vor anm.), og at det aldrig har været KOMINTERNs opfattelse vil følgende citat fra dets 1928-program overbevise om: »*Enhedsfronttaktikken som middel til en resultatrig kamp mod kapitalen, klassemobiliseringen af masserne og afsløringen og isoleringen af de reformistiske førere, er således en væsentlig bestanddel af den kommunistiske taktik i hele den førrevolutionære periode*« (s. 17)

Se, så er den totale sammenkøbing af KOMINTERNs politik fuldbyrdet. Folkefronten blandes med arbejdernes og bøndernes alliance i 1917, folkefronten og enhedsfronten blandes sammen og løsrives fra den politiske situation, og endelig op højes enhedsfronttaktikken abstrakt til et dogme, uden at indholdet nærmere bestemmes. For ifølge KAM-1 udviklede KOMINTERN den

»kommunistiske strategi og taktik til fuldkommenhed.«

Ser man på den historiske virkelighed, går man bag om KAM-1s citatmageri, så bliver billedet unægteligt et andet. Og så kommer KAM-1 til at slå sig selv for munden.

Som ovenfor nævnt bruger KAM-1 et citat fra KOMINTERNs 1928-program til at »bevise« enhedsfronttaktikkens almene gyldighed. Vi er ikke uenige i, at kommunisters opgave uophørligt er at anvende enhedsfronttaktikken, *men dermed er der jo ikke sagt noget som helst om denne taktiks karakter!*

Netop den 6. verdenskongres i 1928 er et udmærket eksempel på, at enhedsfronttaktikken kan have en ganske anden karakter end den, KAM-1 disker op med. For det var netop 1928-kongressen, som *afviste* arbejderregeringer sammen med Socialdemokratiet, og det var den ledelse, der valgtes på 1928-kongressen, som i årene derefter kaldte de socialdemokratiske partier for *socialfascister*, og socialfascister laver man naturligvis ikke enhedsfront med, endsige arbejderregeringer!

Med andre ord: Det *indhold*, 1928-kongressen og de efterfølgende KOMINTERN-retningslinier gav enhedsfronttaktikken, strider ganske mod KAM-1s taktik, og derfor ser man, at KAM-1 af særdeles gode grunde undlader at plukke citater fra denne periode af KOMINTERNs udvikling af taktikken »til fuldkommenhed«.

Det er vor opfattelse, at KOMINTERN-linien fra 1928 var behæftet med »venstre« opportunistiske fejl, herunder anvendelsen af betegnelsen »socialfascisme« på en række af de socialdemokratier, som KOMIN-

TERNs partier stod overfor, herunder det danske.

Men en sådan vurdering af KOMINTERNs 1928-taktik foretager KAM-l naturligvis ikke i deres bestræbelser på at harmonisere historien. De nøjes med at fortie den, mens de for blot et par år siden, da de ikke havde så travlt med at komme i selskab med revisionisterne, tværtimod fremhævede den til skyerne. Dengang udråbte KAM-l det danske socialdemokrati til at være »socialfascistisk« — og de kunne hente en passende citatsamling fra 6. verdenskongres' periode til at »underbygge« deres daværende »venstre«opportunistiske linie med.

I modsætning til KOMINTERNs 1928-linie står enhedsfronttaktikken fra KOMINTERNs 7. verdenskongres i 1935, hvor man netop *skulle* stræbe efter enhed med de socialdemokratiske partier, ja, mellem de kommunistiske og de socialdemokratiske Internationaler!

KAM-l har idag »brug« for den 7. verdenskongres, for på denne kongres tales jo også om arbejderregeringer, om enhedsfrontregeringer. Men her kommer KAM-l så i den særlige klemme, at de faktisk ikke kan »bruge« 7. verdenskongres opfattelse af enhedsfrontregeringen til at underbygge deres taktik idag, eftersom *forudsætningen* for en enhedsfrontregering (der af KAM-l kaldes »det nærmeste taktiske mål«) var, at denne regering var en »kampregering mod fascisme og reaktion«.

Under hvilke objektive forhold var det ifølge KOMINTERN muligt at danne en sådan regering?

»Under politiske kriseforhold, når de herskende klasser ikke længere er i stand til at holde den antifascistiske

bevægelses mægtige opsving nede.«

Og hvilke forudsætninger må især være til stede?

»For det første, at borgerskabets statsapparat allerede må være tilstrækkeligt *desorganiseret og lammet*, således at borgerskabet ikke kan hindre oprettelsen af en *kampregering* mod fascisme og reaktion.

For det andet, at de bredeste masser af det arbejdende folk, særlig massefagforeningerne, må gå til storm *mod fascisme og reaktion*, selv om de endnu ikke er rede til at rejse sig for at kæmpe *under det kommunistiske partis ledelse for oprettelsen af en soujetregering*.

For det tredje, opsplitningen og radikaliseringen i Socialdemokratiets rækker og i andre partier, som deltager i enhedsfronten, må allerede være kommet til det punkt, at en anseelig del af dem kræver *skånselsløse foranstaltninger imod fascister og andre reaktionære...*« (Dimitrov: Enhedsfrontens og folkefrontens problemer. Oslo 1970. s. 99-100)

Vi har gjort så relativt meget ud af kongresserne 1928 og 1935 i KOMINTERN, fordi KAM-l bruger deres *almene* opfordringer til at danne enhedsfront som *bevis* på, at man idag skal følge KAM-ls linie; hvor dannelsen af en arbejderregering er det »nærmeste taktiske mål.«

Som ægte dogmatikere holder de sig til almene udtalelser, men undlader at sætte enhedsfronttaktikken i sammenhæng med den virkelighed, den udformedes i, og undlader at beskæftige sig med indholdet i taktikken.

For gør man det, så falder hele det dogmatiske korthus. Thi i 1928 var KOMINTERN overhovedet imod arbejderregeringer, og 1935 forudsæt-

ter KOMINTERN en klassekampssituation, som overhovedet ikke er til stede i Danmark anno 1977!

Og for at afrunde billedet kan vi så tage KAM-ls henvisninger til arbejderregeringsparolen i KOMINTERNs første år. Herom siger Dimitrov ganske præcist i sin vurdering af den arbejderregering, der blev dannet i 1923 i de tyske delstater Sachsen og Thüringen:

»At kommunisterne gik ind i Sachsens arbejderregering sammen med venstre-socialdemokraterne, var ikke nogen fejl i sig selv. Tværtimod, den *revolutionære situation* (vor udh.) i Tyskland retfærdiggjorde fuldt ud dette skridt. Men når kommunisterne tog del i regeringen, burde de først og fremmest have brugt deres positioner til at *bevæbne proletariatet*.«

Og efter at have trukket andre fejl ved denne regering op, siger Dimitrov:

»Kammerater! Vi kræver en helt anden politik fra *enhver* enhedsfrontregering: Vi kræver, at den gennemfører *bestemte revolutionære grundkrav*, som situationen kræver. For eksempel kontrol over produktionen, kontrol over bankerne, opløsning af politiet, og at det skal erstattes med en bevæbnet arbejdermilit.« (Samstedts, s. 103-04)

Se, her er der ved at komme kød og blod på arbejderregeringsspørgsmålet. Her tales om, at en revolutionær situation retfærdiggør en arbejderregering, og det er naturligvis derfor spørgsmålet om bevæbningen af arbejderklassen spiller så central en rolle!

Det er, hvad KOMINTERN mente; det behøver naturligvis ikke være den evige sandhed. Når vi anvender

Arbejdere og undertrykte folk i alle lande, bæn jer!

Arbejderbladet

KAMP MOD NEDSKÆRINGSBANDEN FOR EN ARBEJDER- REGERING

NEJ TIL LØNSTOP OG LØNTRYKKERI
Væk med alle tidsbegrænsninger
i understøttelsen

NEJ TIL HUSLEJESTIGNINGER
Daginstitutionernes standard tilbage til for 1.12.1974
Nej til nedskæringer på uddannelses-
området

1. MAJ Slut op om KAM-l

KOMMUNISTISK ARBEJDERFORBUND marxister-leninister

Skeelbækgade 12, 44 km 1712 København V

KAM-l's 1. maj plakater 1976

KOMINTERNs egen opfattelse af den situation, arbejderregeringen kan tænkes i, og når vi ser på KOMINTERNs egen opfattelse af, hvad der må være det centrale i en arbejderregerings politik, så skyldes det, at vi ganske enkelt vil påvise, at KAM-l, der dogmatisk vil bruge KOMINTERNs enhedsfronttaktik som *belæg* for deres egen arbejderregeringsparole, *ikke engang er i stand til at forsvare den ud fra de præmisser, KAM-l selv dogmatisk stiller op: nemlig KOMINTERNs opfattelse!*

Som enhver kan se, har KAM-ls S-DKP-SF og evt. -VS-arbejderregering ikke den fjerneste lighed med den arbejderregering, KOMINTERN forestillede sig. Situationerne er totalt forskellige, forudsætningerne er totalt forskellige.

Forholdet til DKP og socialimperialismen

Vi kunne tage mange andre punkter op i KAM-ls »kritik«, men vil nøjes med ét til slut: KAM-ls forhold til DKP og socialimperialismen.

KAM-l skriver: »At Sovjetunionen i dag er en aggressiv, imperialistisk supermagt på fremmarch kan vi ikke være uenige med KAP om. Men at socialimperialismen i dag øver *aggression* mod Danmark på linie med USA-imperialismen — det skal man vist være programforfatter for KAP for at kunne se.« (s. 30).

Det, programforfatterne — dvs. KAPs stiftende kongres —, har gjort galt i KAM-ls øjne, er, at de i programmet har skrevet: »Også Danmark er udsat for de to imperialistiske supermagters aggression.«

Dermed siger vi i realiteten, hævder KAM-l, »at USA og Sovjet er lige store fjender af Danmarks nationale uafhængighed. Det gør de i en situation, hvor landet er gennemsyret af amerikansk kapital, hvor den danske hær er totalt underlagt NATO, USA og den »dansk-tyske fælleskommando«...» (s. 30).

Det, der står i programmet, er imidlertid, at »Danmarks nationale suverænitet er ... undergravet af USA-imperialismen og truet af socialimperialismen.« (Programforslaget, s. 25).

Og det betyder jo intet andet, end at Danmark er en del af den USA-imperialistiske indflydelses-sfære, mens supermagten Sovjetunionen i rivalisering med USA-imperialismen truer Danmark. Kan den ene supermagt trænges bort af den anden, så bliver resultatet som

bekendt ikke, at de små nationer får national uafhængighed! Så derfor er det ganske korrekt, når programforslaget taler om aggression fra *begge* supermagter.

Men KAM-l yder læbebekendelser til kampen mod socialimperialismen, samtidig med at de ikke kan »begribe«, hvorledes KAP kan tale om, at begge de to aggressive supermagter er aggressive over for Danmark.

Det dogmatiske grundlag for, at de lukker øjnene for socialimperialismens aggressive politik over for de små nationer, herunder Danmark, er i dette tilfælde Mao Tsetungs udmærkede anvisning, at man skal »slå fjenderne én for én« (Citeret af KAM-l, s. 31). Og med denne anvisning i baglommen skriver KAM-l:

»Overført på dagens Danmark vil det sige, at kommunisternes opgave i kampen mod supermagterne er at mobilisere det danske folk, forene alle, der kan forenes, til kamp imod den største aktuelle trussel mod Danmarks uafhængighed: Det USA-beherskede NATO og dets allierede, det danske borgerskab.

Samtidig er det kommunisternes opgave gennem *agitation* og *propaganda* at afsløre og mane det danske folk til at være på vagt mod socialimperialismens krigeriske hensigter, som den dækker bag et tykt slør af demagogi om fred og afspænding.« (s. 31) (Vor udh.).

Hvordan bruger KAM-l her den udmærkede anvisning »at slå fjenderne én for én«?

På flere måder: Den ene er, at de ikke anser *begge* supermagter for at være det danske folks hovedfjender. Nej, siger KAM-l, man kan kun have én ad gangen, og så er det flintrende ligegyldigt, om verden i dag er så

lille, at begge supermagter faktisk udmærket kan true et hvilket som helst land på kloden, uanset om det ligger i Østersøen eller i Stillehavet!

Den anden måde, hvorpå de får deres »ene« hovedfjende frem, er, at de *undervurderer* socialimperialismen, først og fremmest som krigs-udløser. (Se s.33).

Dette, at det danske folk har to hovedfjender, både USA- og socialimperialismen, betyder naturligvis ikke, at man i enhver situation skal skabe antiimperialistisk enhed imod begge supermagter. Men det betyder så sandelig, at man fører *kamp* mod begge. Og det er lige præcis, hvad KAM-1 *ikke* gør, for det vil splitte kampen mod USA-imperialismen, siger de. (Se s. 32) Nej, KAM-1 »nøjes« med »gennem agitation og propaganda at *afsløre* og *mane* det danske folk til at *være på vagt* mod socialimperialismens krigeriske hensigter...« (vor udh.)!

Hvad er så kendsgerningerne bag dette tykke røgslør af ord?

At KAM-1 så aldeles *ikke* vil føre *kamp* mod socialimperialismen. Og hvorfor ikke? Fordi de naturligvis ikke vil »støde« DKP, enhedsfrontens partner og medlem af arbejderregeringen!

At det er dette, der er tilfældet, ses særdeles tydeligt af deres forargelse over, at KAP kalder DKP for »et loyalt redskab for det sovjetiske monopolborgerskabs internationale politik«. (S. 54)

Det er KAM-1 ikke enig i. I stedet trøster de sig med, at man jo i Italien og Frankrig har set, hvorledes de revisionistiske partier, når de blev stillet over for »valget mellem at tjene det sovjetiske eller deres nationale borgerskab, da har de valgt at

tjene deres eget nationale borgerskab.« (s. 55)

Sådan er det i samtlige situationer, skriver KAM-1. Selv om de ganske vist må glemme det halve af det finske parti, det vesttyske, det portugisiske og det angolanske ... m.fl.

Men hvordan modsætningerne end går iblandt de revisionistiske partier, så er det en kendsgerning, at det danske revisionistiske parti er et af de revisionistpartier, der konsekvent har været og er loyalt over for Sovjetunionen. Det kan naturligvis ændres, men det betyder ikke, at DKP ikke idag er et »loyalt redskab for« sovjetborgerskabet. Men KAM-1 satser på en automatisk ændring af DKPs forhold til Sovjetunionen, fordi de på den måde kan lukke øjnene for deres enhedspartners faktiske politik.

Og KAM-1 siger da også selv, at DKPs forhold til Sovjet absolut ikke er nogen hindring for enhedsarbejdet med DKP. »Det afgørende er nemlig partiets rolle i den nationale klassekamp...« (s. 56)!

Det passer alt sammen forbandet godt sammen. Imod socialimperialismen skal kun bruges ord! Og DKPs forhold til socialimperialismen skal gøres til noget ligegyldigt! — Og så kan man jo roligt stemme på DKP!

Afslutning

Vi har i det foregående taget nogle hovedpunkter af KAM-1s kritik af KAP op, og vi har set på denne »kritik« i lyset af KAM-1s politik.

Hver side i KAM-1s bog kunne gennemgås på samme måde, og resultatet vil hver gang blive det samme: Gennem en dogmatisk vulgarisering af marxismen-leninismen ved hjælp af citatplukkeri søger

KAm-l at bygge bro mellem deres opportunistiske politik og marxismen-leninismen.

Men en sådan bro kan nu engang ikke bygges!

KAm-ls kritik af KAP er et enestående eksempel på, hvorledes marxismen-leninismen skilles fra virkeligheden og forvrænges til at være en brokkasse af løsrevne citater. Teorien er dræbt, metoden er forsvundet, historien er gjort modsætningsløs. De marxistisk-leninistiske klassikeres værker er forvandlet til tidløse bibler.

KAm-ls »metode« i kritikken af KAP er et væsentligt negativt eksempel. Det tjener til opgør med dogmatisme og skematisme, og det

tjener til at vise, at dogmatisme og skematisme kan bruges til at »begrunde« en hvilken som helst praksis. Med dogmatisme og skematisme kan man »begrunde« lige den modsatte linie, en højreopportunistisk linie, således som KAm-l fremlægger den i kritikken af KAP; idag bryder KAm-l i praksis skellet mellem sig og revisionismen ned på alle områder og er allerede nået dertil, at det er en af de mest ihærdige fortalere for den »arbejderregering«, som DKP og SF drømmer om.

KAm-l bliver dermed et lærerigt eksempel i vor egen kamp mod dogmatisme og skematisme.

BS

Teori:

Om demokratisk centralisme og masselinien

Spørgsmålet om nødvendigheden af det revolutionære kommunistiske parti og spørgsmålet om den demokratiske centralisme som partiets organisatoriske princip har før været behandlet i **KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT**. Bl.a. kan vi henvise til artiklen »Hvorfor et kommunistisk parti?« i tidsskriftets nr. 5, 1976. I den nedenstående artikel uddybes især spørgsmålet om den demokratiske centralismes indhold og den måde et kommunistisk parti bør praktisere den. Derudover behandles forholdet mellem den demokratiske centralisme og masselinien, herunder erfaringerne fra det partiforberedende arbejde.

Spørgsmålet om hvilken måde kampen mod kapitalismen og for socialismen skal føres har været genstand for debat i arbejderbevægelsen siden dens opståen. Adskillige retninger har i tidens løb udkrystalliseret sig og i takt med kapitalismens udvikling fra frikonkurrencekapitalisme til statsmonopolkapitalis-

me, er kampen omkring arbejderklassens organisering og kampformer blevet skærpet. Dette hænger i høj grad også sammen med statsmagtens større rolle og kapitalismens mere internationale karakter.

Et revolutionært parti er nødvendigt

Allerede Pariserkommunens erfaringer i 1871 afkastede den lære, at borgerskabets statsmagt måtte omstyrtes, hvis revolutionens landvindinger skulle fastholdes. Og denne bevidste ned-

brudning af den gamle statsmagt og opbygningen af en ny proletarisk statsmagt krævede en fast organiseret ledelse af proletariatets kamp.

Derfor blev Pariserkommunens erfaringer skelsættende i arbejderbevægelsens historie. De revolutionære fik adskillige lektioner om statens rolle og nødvendigheden af organisering, dvs. nødvendigheden af at have et revolutionært parti i spidsen for kampen.

Med disse erfaringer som ballast var Lenins bolsjevikker i stand til at sejre i Rusland godt fyre år efter. Bolsjevikkerne forstod, at hvis der skulle gennemføres en revolution måtte de skabe et disciplineret revolutionært parti, der var i stand til at *handle som en enhed*. Det måtte være et levende parti, der meget vel kunne rumme flere opfattelser af situationen og gennemføre omfattende diskussioner om den politiske linie.

Men to forudsætninger måtte findes, hvis partiet skulle kunne vinde ledelsen af det russiske proletariat. For det første måtte partiet have et fast marxistisk grundlag og en klar opfattelse af situationen i Rusland

og verden. Og for det andet måtte partiet være i stand til at fremstå som en enhed udadtil, trods divergerende opfattelser på visse spørgsmål. Når en diskussion var tilendebragt og en beslutning taget, måtte samtlige partimedlemmer arbejde for at gennemføre beslutningen i praksis. Partiet måtte med andre ord mestre *den demokratiske centralisme* både som princip og som arbejdsmetode.

I det kommunistiske parti vil der altid foregå en kamp mellem to linier en revolutionær og en revisionistisk. Dette skyldes, at partiet som eksisterende i — og kæmpende i et klasse-samfund naturligvis ikke er isoleret fra dette samfund, men afspejler hovedmodsigelsen i samfundet, modsigelsen mellem borgerskabet og arbejderklassen.

Kampen imellem de to linier foregår mere eller mindre skærpet og vil ind imellem slå ud i en hård kamp indenfor partiet, der når den er afklaret må føre til udelukkelsen af den fejlagtige linie. Partiet vil ikke kunne stille sig i spidsen for kampen mod borgerskabet og dets positioner indenfor arbejderbevægelsen, reformismen og

revisionismen, hvis det selv indeholder klare revisionistiske elementer.

Hvad er demokratisk centralisme?

Den demokratiske centralisme har i mange tilfælde i arbejderbevægelsens historie vist sig at være en vanskelig ting at gennemføre på en rigtig måde. En opslutning om principperne er nemlig ikke nok. Den demokratiske centralisme er ikke en besværgelsesformular, der af sig selv løser nogen problemer. Tværtimod. Den rejser en lang række problemer.

Lad os se nærmere på det.

I selve formelen »demokratisk centralisme« ligger en modsigelse (modsigelse forstået i marxistisk betydning). *Demokratiet* er én side og *centralismen* en anden i et politisk partis indre liv. Demokratiet vil ofte tendere til at bekæmpe centralismen og omvendt vil centralismen ofte søge at knuse demokratiet. Dette forhold er så at sige *iboende* begrebet demokratisk centralisme.

Derfor kan praktiseringen af den demokratiske centralisme være en god lærdom om be-

handlingen af modsætningernes enhed og kamp, som marxismen betragter som den materialistiske dialektiks mest grundlæggende lov. Fra marxismens lære om modsigelse ved vi, at i en modsigelse er enheden det betingede, midlertidige og relative, mens kampen mellem modsigelsens to sider er absolut.

Med andre ord. Et kommunistisk parti må erkende, at ligesåvel som demokratiet og centralismen kæmper mod hinanden, så er de to sider også *indbyrdes afhængige*. Uden demokratiske diskussioner i det kommunistiske parti kan der ikke etableres en ægte centralisme og uden centralismen kan demokratiet ikke udfolde sig på en måde, der styrker partiets enhed på dets politiske grundlag.

Hvorfor demokratisk centralisme?

Det er derfor ingen løsning at »se bort fra« den ene eller den anden side i den demokratiske centralisme. Ser man bort fra centralismen vil det resultere i et ultra-demokratisk parti, hvor der er frit spillerum for alle mulige opfattelser, med mangfoldige debatter,

som ikke kan opsummeres fordi der ikke findes noget centralistisk lederskab. I sidste ende vil det betyde, at det fælles politiske grundlag et sådant parti er dannet på, meget hurtigt vil blive *undergravet*. Hvad hjælper det, at danne et parti eller en politisk bevægelse på et bestemt politisk grundlag én dag, hvis der dagen efter rejser sig den ene og den anden diskussion, som sætter det ene og det andet spørgsmålstegn ved grundlaget både indadtil og udadtil?

Kan partiet på den måde optræde som et parti med ganske bestemte meninger om tingene? Kan partiet overhovedet handle? Nej, selvsagt ikke. Det kan optræde som *debatforum*, der er åbent for alle interesserede, men det kan aldrig blive et redskab i klassekampen af den simple grund at det ikke er i stand til at handle resolut og i enhed.

Centralismens farer

Ser man omvendt bort fra demokratiet vil man få et parti, der er dirigeret fra oven, hvor den bureaukratiske maskine hersker og hvor medlem-

merne er marionetter for ledelsen. Hvis lederskabet i et kommunistisk parti på den ene eller den anden måde knuser demokratiet, vil selve livet, dynamikken i partiet forsvinde. Den kamp mellem forskellige vurderinger og opfattelser, der *ud fra partiets principgrundlag* til stadighed føres i et kommunistisk parti, er i virkeligheden det, der driver partiets udvikling fremad. Knu- ses denne indre kamp stagnerer partiet.

Der kan naturligvis være tale om forskellige typer politiske kampe inden for partiet. Vi ser i denne forbindelse bort fra kampe, der er af antagonistisk art, dvs. som indeholder så skarpe modsætningsforhold, at de ikke kan rummes inden for samme parti. Men en række kampe i partiet er ikke-antagonistiske, men derfor ikke mindre vigtige. Og handlingen af dem er yderst central.

Det er nemlig ikke nok, at der føres debatter inden for partiet. I hvert fald tre betingelser skal være til stede, hvis debatterne skal føre partiet fremad.

For det første er det ledelsens pligt netop at *lede* debatterne, således at de får et resultat, der

styrker partiets enhed og ikke splitter det. Det er her centralismen kommer ind i billedet i forbindelse med partidemokratiet.

For det andet må debatterne føres på en sådan måde, at modsætningerne ikke skærpes unødigt. Antagoniseringerne bør undgås når der er tale om ikke-antagonistiske modsigelser. Etiketten bør ligeledes bekæmpes (hermed menes tendensen til straks at påklister en etiket, f.eks. højre- eller »venstre«-opportunisme, på en opfattelse, der står i modsætning til ens egen).

Og endelig for det tredje må partiet grundigt gøre sig klart, hvilket fundament partidemokratiet hviler på. Ellers sagt på en anden måde. Debatterne i et kommunistisk parti foregår på grundlag af partiets vedtagne principprogram. Den politiske generallinie må til stadighed være det bærende i udviklingen af partiets politik. Og udviklingen af f.eks. en konkret politik på en række klassekampsområder må have til formål, at styrke generallinien og understrege den. Det er her, at det centralistiske element atter kommer ind i

billedet.

Hvad indebærer medlemskab af partiet?

Det at være medlem af et kommunistisk parti er ikke det samme som at melde sig ind i en skakklub. Et kommunistisk parti stiller ganske bestemte krav til sine medlemmer, ud fra den grundopfattelse, at et kommunistisk partis opgave er at stille sig i spidsen for arbejderklassens kamp og søge at vinde lederskabet af klassen. Derfor optager partiet kun de mest bevidste elementer i arbejderklassen som medlemmer.

Men på hvilket grundlag er man medlem af et kommunistisk parti? For Kommunistisk Arbejderpartis vedkommende er dette spørgsmål drøftet meget nøje op til partiets stiftelse sidste år. Der gjorde sig her forskellige opfattelser gældende i starten af denne debat. Nogle mente, at det var tilstrækkeligt at forlange tilslutning til Marxismen-Leninismen—Mao Tsetung Tænkningen, mens andre mente, at dette var et alt for abstrakt medlemsgrundlag.

Marxismen-Leninis-

men-Mao Tsetung Tænkningen er ikke en magisk formel, der med ét slag løser en række problemer. Den videnskabelige socialisme vil til hver en tid og i enhver situation få et *specifikt* udtryk i en politisk generallinie og nogle politiske retningslinier. Et kommunistisk parti må med andre ord udmønte det teoretiske grundlag i et *program*. Hvis dette program udarbejdes efter studier af virkeligheden i det pågældende land og anvender den videnskabelige socialisme på en skabende måde, vil programmet være et korrekt udtryk for Marxismen-Leninismen-Mao Tsetung Tænkningen konkret.

Ud fra denne opfattelse har KFML gennem sit partiforberedende arbejde udviklet det principprogram, som vedtoges på KAPs stiftende kongres. Og ud fra den opfattelse af medlemsgrundlaget og den demokratiske centralisme resulterede diskussionerne i følgende bestemmelse i Kommunistisk Arbejderpartis love:

»Medlemskab af Kommunistisk Arbejderparti kræver, at man tilslutter sig partiets principprogram og love samt betaler kontingent.«

Partiprogrammet skal videreudvikles

Men betyder dette ikke, at man gør principprogrammet til noget statisk, noget uforanderligt? Hvad sker der, hvis det gennem den politiske praksis viser sig, at programmet eller dele heraf er fejlagtigt?

Hertil er at sige følgende. KAPs principprogram er et udtryk for den politiske analyse og vurdering som stifterne af partiet anlagde ved stiftelsen. Det kan meget vel tænkes, at en partikongres om nogle år på flere eller færre punkter vil ændre programmet. Det kan vise sig, at den skitse af kapitalismens og arbejderbevægelsens udvikling, som findes i programmet er utilstrækkelig. Det kan være, at vi om nogle år kan sige mere og at dette »mere« vil vise, at visse konklusioner i det nuværende program var fejlagtige.

Det kan også tænkes, at praktiske erfaringer fra klassekampen konkret viser partiet, at en række af de mere taktisk betonedede anvisninger på forskellige klassekampsområder viser sig ikke at holde stik. Situationen

kan ændre sig med årene, der kan være fejl i grundlaget for analysen og/eller i de konklusioner, programmet drager.

Dette viser nødvendigheden af principprogrammet som grundlag og udgangspunkt for en videreudvikling og korrigering af partiets teori og praksis.

Det viser med al tydelighed den demokratiske centralismes nødvendighed.

Tilslutning til partiets generallinie som den er udtrykt i principprogrammet; indhøstning af erfaringer fra klassekampens virkelighed; opsummering af erfaringerne gennem ledede, målrettede demokratiske debatter i partiet; herudfra korrigeringer af de politiske retningslinier gennem partiets samlede afgørelse i centralkomite eller på kongres; derfra atter efterprøvning af den politiske generallinie og de politiske retningslinier i praksis. Dette er meget summarisk den *cyklus*, som udviklingen af et alvorligt arbejden- de kommunistisk parti følger.

Demokratisk centralisme og partiets omgivelser

Men der står et spørgs-

mål tilbage i forbindelse med problemerne omkring den demokratiske centralisme. Hvordan forholder det sig med partiets demokratiske centralistiske debatter og konklusioner *over for arbejderklassen*? Kort sagt: Hvordan er forholdet mellem den demokratiske centralisme og *masselinien*?

Ligesom den demokratiske centralisme indeholder et modsætningsforhold mellem den demokratiske og den centralistiske side, således udgør også demokratisk centralisme kontra masselinien en modsigelse.

Det er af største vigtighed, at et kommunistisk parti løser denne modsigelse på en rigtig måde. I denne artikel behandles først og fremmest forholdet imellem den demokratiske centralisme i partiet og nærmestående og sympatisører til partiet.

Man må bekæmpe den tendens, at partiet betragter sig selv som noget isoleret, noget lukket og at man lunt indendøre kan debattere og opsummere for derefter at præsentere sine undrende omgivelser for resultatet.

Partiets sympatisører

For det første kan man ikke opsummere indhøstede erfaringer og drøfte den politiske linie på denne måde. I hvert fald ikke hvis man tilsigter et seriøst resultat. Partiet kommer i den situation, at det ikke drager sympatisører og nærtstående opfattelser med ind i debatterne og det vil selvsagt skade kvaliteten af debatterne og deres konklusion.

For det andet kan og skal partiet ikke opfatte sig selv som siddende på en øde ø og lejlighedsvis sende en flaskepost ud til sine omgivelser med de sidste nye instrukser. Partiet skal ikke kommandere med sine sympatisører og de øvrige, som partimedlemmerne samvirker med i den daglige klassekampspraksis.

Og selv om man kunne forestille sig, at sympatisørerne m.v. virkelig lod sig kommandere med, ville dette bestemt heller ikke være tilfredsstillende. Det kommunistiske parti har brug for loyale, men kritiske venner. Det har brug for venner, der er i stand til at støtte partiets politik ud fra en grundlæggende

forståelse af den. Og dette kan kun ske hvis partiet inddrager sympatisørerne og andre i vigtige debatter om erfaringerne og den politiske linie. Derved får partiet politisk selvstændige, bevidste venner og ikke marionetter, der ukritisk følger partiparolerne og som i mange tilfælde vil falde fra i længden.

Det kan være en vanskelig opfattelse at føre igennem i praksis, for på den anden side er partiet ikke en åben vælgerforening eller et debatforum. En række spørgsmål er selvsagt interne og drøftes internt i partiet og finder deres afgørelse dér. Dette er vigtigt at understrege, hvis et lille og uprøvet parti som Kommunistisk Arbejderparti skal gøre sig håb om at kunne stille sig i spidsen i kampen mod kapitalismen og for socialismen.

Erfaringer med debatter uden for partiet

Men alligevel viser erfaringerne, at marxist-leninister er i stand til at kombinere den demokratiske centralisme med masselinien. Det blev gjort i forbindelse med KFML's sommerlejre sidste år, hvor der fore-

gik en række åbne debatter om den linie, der skulle føres i forbindelse med overenskomstssituationen og i forbindelse med massearbejdsløsheden. Der er gode erfaringer med dette eksperiment.

Det blev ligeledes gjort i forbindelse med den umiddelbare forberedelse af KAP's stiftelse, hvor forslaget til principprogram blev offentliggjort i »KOMMUNIST« og således lagt ud til bred debat. Hvis den brede debat udeblev, så førtes der i hvert fald med KFML's sympatisører nok så grundige diskussioner omkring de centrale punkter i programmet. Og der er ligeledes meget positive erfaringer herfra.

I den nuværende situation gøres det igen i forbindelse med debatten om kvindens undertrykkelse og om kvindekampens organisering. Dette er en væsentlig debat. Den involverer en lang række spørgsmål, som også rækker ud over selve kvindeproblematikken og hvis løsning vil styrke partiets politiske generallinie. Diskussionen føres selvsagt ikke ud fra det tomme intet. Den føres på basis af års erfaringer med dette afsnit i klassekam-

pen og den føres på basis af KAP's principprogram og dets analyse af baggrunden for kvindens stilling idag.

Når det specielt er denne diskussion, der lægges ud til bred debat, hænger det sammen med en erkendelse af, at en grundlæggende afklaring om kvindeundertrykkelsen og kvindeorganiseringen længe har manglet blandt marxister-leninister herhjemme. Alt for ofte har

me. Alt for ofte har spontaneisme og liberalisme fået lov til at råde — blot med det resultat, at behovet for en grundlæggende debat og afklaring er blevet forstærket.

Det må håbes, at dette sidste initiativ vil bringe lige så gode resultater som de førnævnte eksempler på kombinationen af partiets demokratiske centralisme og masselinien.

Først og fremmest for-

di en afklaring af selve det politiske og organisationsmæssige spørgsmål er meget vigtig, men også fordi det yderligere vil kunne lære partiet, hvorledes det på en fornuftig måde kan mobilisere flest mulige kræfter for at styrke udviklingen af partiets politik på principprogrammets grundlag.

HHN

Debat:

De cykliske økonomiske kriser

Følgende læserbrev er en kommentar til kriseartiklerne i forrige nummer af KT. Redaktionen har bedt forfatteren af disse artikler om at prøve at kommentere læserbrevet. Vi er klar over at det er en vanskelig diskussion og opfordrer til fortsat debat. Redaktionen vil senere tage stilling til de forskellige synspunkter i debatten.

Hvad er de kapitalistiske krisers grundlag?

I sidste nummer af KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT, dobbeltnummeret 7/8 1976, var der adskillige artikler om den økonomiske krise i Danmark, såvel som internationalt, og der var en kritik af såvel revisionisternes som nyreformisternes »kriseforståelse« og politik over for krisen. I kritikken lagde artiklerne også frem, hvad der må være en marxistisk-leninistisk analyse af krisen og hvilken politik der

må føres for at bekæmpe kapitalens forsøg på at vælte krisens byrder over på arbejderklassen.

En bestemt del af kritikken mod nyreformisterne var helliget en kritik af de såkaldte »kapitallogikere«. Kapitallogikerne mener at profitratens tendens til fald er såvel de kapitalistiske krisers inderste årsag, samt deres aktuelle anledning og udløser. Heroverfor skriver KT at det er det ikke, det er derimod overproduktionen af varer. De kapitalistiske kriser er overproduktionskriser, slår KT fast. Det er også rigtigt. Men i kritikken af kapitallogikernes forsøg på at gøre profitratens tendens til fald til forklaringen på alt, så har artiklerne i KT en tendens til at kaste barnet ud med badevandet i deres kritik af denne

opfattelse.

Lad os nedenfor prøve at sammenfatte hovedtrækkene i de kapitalistiske kriser, og herunder se på hvilket forhold der er imellem overproduktionen af varer og profitratens tendens til fald. Det skal understreges at denne gennemgang nødvendigvis må blive meget kortfattet og skematisk - lad os prøve at holde fast ved hovedlinierne og have modifikationer i baghovedet!:

1. I det kapitalistiske samfund udbetaler kapitalisten en løn til arbejderen. For kapitalisten har denne løn to funktioner:

a) dels har den karakter af en udgift i form af løn til arbejderen, altså variabel kapital (v).

b) dels har lønnen karakter af kommende indtægt fordi arbejderen bruger sin løn til at købe varer for som kapitalisten sælger.

Såden ser billedet ud for kapitalisten. For arbejderen ser det omvendt ud: han starter med at have en indtægt (v), for derefter at få dækket sine udgifter til køb af varer.

Kapitalisten er interesseret i at v falder. I løbet af sin samlede arbejdsdag producerer arbejderen dels det der skal dække v, dels det der kommer til at udgøre kapitalistens profit: merværdien (m). Summen af v + m udgør altså værdien af hans samlede arbejdsdag. Jo mindre v er, jo større m - for at sige det meget enkelt!

Kapitalisten reducerer altså sine udgifter ved at skære ned på v.

Men betingelsen for at kapitalisten får sin fortjeneste, ja, overhovedet ser nogle penge for de varer han sælger, er at der er nogen der har råd til at købe dem. Og hvor skal pengene komme fra til købet af varerne? Fra v. Og da kapitalisten selv har reduceret v i form af løn til sin arbejder, ja, så reducerer han købekraften præcis lige så meget. Nok lå der altså øget profitmulighed i

reduktionen af v - men da det også er v der skal realisere denne profitmulighed, så klapper fælden, og varen bliver ikke solgt!

Kapitalisten kan med andre ord ikke skære ned på arbejderens løn uden at det rammer efterspørgslen. Denne uløselige modsætning er selve grundlaget for de økonomiske kriser under kapitalismen. Og det afspejler at det er i selve udbytningen af arbejderklassen at roden til alle kriserne skal findes, og det er i kampen mod denne onde rod at vejen ud af kriserne skal findes: i den socialistiske revolution. En pointe som artiklerne i KT meget rigtigt præciserer netop i forbindelse med kritikken af revisionisternes og ny-reformisternes »kriseløsninger til arbejderklassens fordel«!

2. Kapitalisten har altså ved at skære ned på v skabt en overproduktion i forhold til den af ham selv skabte forringede efterspørgsel. Krisen bryder ud - overensstemmelse mellem udbud og efterspørgsel bliver forsøgt etableret. Derefter kan produktionen så småt komme igang igen.

3. I denne periode skal produktionen genrejses, og kapitalisten forsøger at score lidt ekstra profit. Han investerer nu forholdsvis mere i k end i v for at effektivisere produktionen, dvs. mindske mængden af det samfundsmæssigt nødvendige arbejde nedlagt i varen. Dermed kan han sælge varen til den samme pris som før krisen, men tjene ekstra fordi den gamle pris jo ligger væsentligt over den der svarer til den nye værdi. (vi går her teoretisk ud fra at pris og værdi tenderer at falde sammen.) Her ligger muligheden for en ekstrafortjeneste indtil alle de andre kapitalister har afluret ham og gør præcis det samme, så vil der igen være overensstemmelse mellem prisen og den nye værdi. Men så dukker det nye problem op:

kapitalisten må nu igen ty til en forringelse af v , ligesom han gjorde før, men nu går det endnu værre! For imellemtiden har han jo ladet k vokse forholdsvis mere end mængden af v i sin produktion. Og da det kun er resultatet af arbejderens arbejde der skaber merværdien, ja så er der mindre merværdi til rådighed til forrentningen af den voksende k . Det er altså ikke bare en gentagelse af det gamle problem: det er det samme problem, men bare endnu værre!

Det er et større k der nu skal forrentes end sidste gang. Derfor bliver krisen nu mere dybtgående, mere skærpet, mere ødelæggende end den sidste. Krisen er skærpet og bryder ud på et nyt trin.

4. Som et resultat af opgangen efter den første krise hvor kapitalisten øgede k i forhold til v og skabte sig ekstraprofitter på det grundlag, skærpes modsætningerne nu. Profitkravet vokser, medens profitraten falder - det skærper de stadigt tilbagevendende overproduktionskriser.

5. Den eksisterende krise er altså en overproduktionskrise - men dens specielle træk er bestemt af det trin udviklingen i forholdet mellem m på den ene side og k og v på den anden side har nået: altså udviklingen i profitraten.

Det er altså det kapitalistiske udbyttersamfund der er den grundlæggende årsag til modsætningerne i den kapitalistiske økonomi og som resulterer i overproduktionskrisen. Og kapitalens egne forsøg på at »organisere« sig ud af krisen rummer midlertidige muligheder, men betyder i sidste ende at overproduktionskrisen skærpes, og at profitraten gennemløber et tendentielt fald.

MM

Kommentar til MM vedrørende de kapitalistiske krisers grundlag.

MM skriver, at der i kriseartiklerne i KT 7/8 1976 var en tendens til at smide barnet ud med badevandet. Det drejer sig om profitratens tendens til fald som et led i forklaringen af de kapitalistiske kriser. Dette er vi delvist enige i.

Hovedformålet med artiklen om »Revisionismens fejlagtige kriseteori« var dels at argumentere for, at det er udbytningen, dvs. modsætningen mellem lønarbejde og kapital, der er årsagen til kriserne, dels at tilbagevise de subjektive forklaringsmodeller, der lader kapitalisternes vilje være bestemmende for krisens frembrud og udvikling.

Den kapitalistiske produktions formål er at forøge kapitalen. Den kapitalistiske konkurrence og kapitalens stræben efter hurtigst mulig forøgelse fører til en voksende produktionskapacitet. Udbytningen af arbejderklassen betyder samtidig, at der opstår et voksende »gab« mellem denne produktionskapacitet og massernes købekraft.

Adskillelsen af køb og salg samt det kapitalistiske kreditsystem kan for en tid dække over »gabet«, men på et tidspunkt giver det sig pludseligt voldsomt til kende - krisen bryder ud.

Denne betragtning er MM enig i. MM går herefter videre og siger, at der er en sammenhæng mellem kapitalens konkrete organiske sammensætning på et givet tidspunkt og profitratens højde på den ene side og krisens specifikke træk på den anden side.

Vi vil her prøve at knytte nogle kommentarer til denne problematik uden dog at forklare, hvad begreberne

i sig selv står for. (Vi er klare over at disse ting stadig er vanskelige for mange af KT's læsere. Om organisk sammensætning og profitratens faldende tendens: se f.eks. »Politisk økonomi - lærebog« kap. 9 og 11.)

Hvordan virker profitratens faldende tendens ind på kriserne?

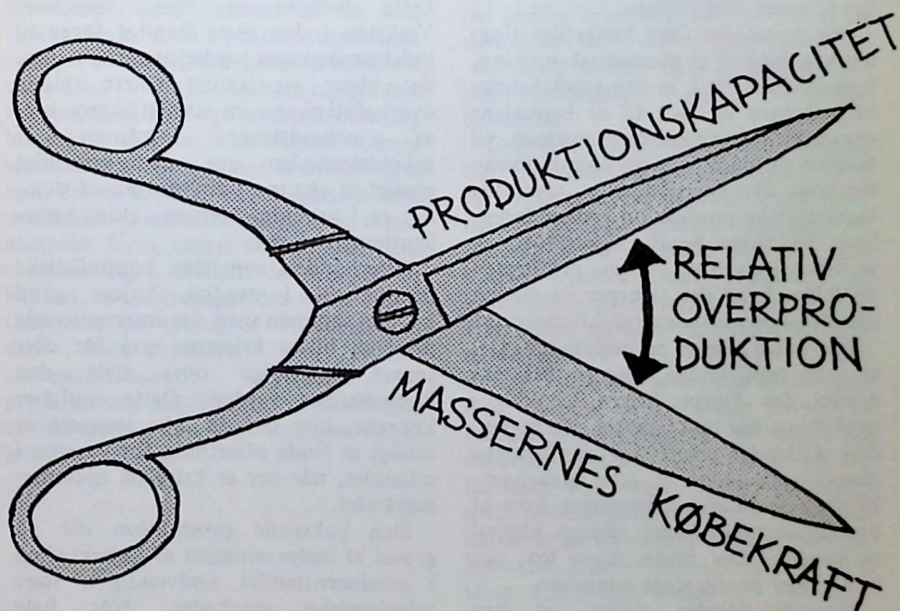
For at modvirke, at profitten falder som en følge af voksende organisk sammensætning (stadig flere maskiner i forhold til antallet af merværdiproducerende arbejdere), griber kapitalen primært til to midler: udvidelse af produktionen og nedpresning af arbejdslønnen (udpresning af mere merværdi af arbejderen). Begge disse ting fører til at »gabene« mellem produktionskapaciteten og købekraften vokser.

Samtidigt må man huske, at

profitratens faldende tendens netop er en tendens. Det er ikke sikkert at profitraten falder i praksis. Foruden nedpresning af arbejdslønnen er der også andre metoder til at modvirke profitratens fald, nemlig rationalisering og teknologisk udvikling af produktionsmidlerne, hvorved den konstante kapital »pr. maskine« falder. Hertil kommer, at profitratens fald kan forhindres eller bremses ved en forkortelse af kapitalens omslagstid, dvs. ved maskiner med kortere levetid, skifteholdsarbejde, hurtigere kommunikationer og lign.

Her vil vi især knytte nogle bemærkninger til pkt. 3, 4 og 5 i læserbrevet.

Ad. 3 og 4. Der kan være flere forskellige årsager til at produktionen genrejses. MM nævner, at krisen

Kapitalistisk konkurrence og profitjagt fører til mere omfattende og mere effektivt maskineri, til fyringer på grund af rationalisering samt til nedpresning af arbejdslønnen. Saksens greb presses mere og mere fra hinanden. Resultatet — krisen.

yderligere skærper den kapitalistiske konkurrence, hvorved den enkelte kapitalist bliver yderligere tilskyndet til at investere i konstant kapital. Men der kan nævnes flere og samvirkende årsager. F.eks. vil det eksisterende produktionsapparat på et tidspunkt enten blive slidt op, blive forældet eller destrueret, hvorfor det bliver nødvendigt at forny produktionsapparatet. Endvidere vil de ophobede lagre på et tidspunkt enten være solgt, destrueret eller ødelagt på anden måde, hvorved produktionen igen kan sættes op en smule. En eller flere af disse ting bidrager på et tidspunkt til en mere eller mindre stærk kædereaktion, der fører til et opsving i produktionen. Opsvinget begynder normalt i produktionsmiddelsektoren, der også normalt er den sektor af økonomien der rammes sidst i krisen.

Der er således flere forskellige ting, der kan føre til et økonomisk opsving, men MM har ret i, at den kapitalistiske konkurrence vil føre til at kapitalens organiske sammensætning normalt vil komme op på et nyt og højere niveau for hver økonomisk cyklus, som den kapitalistiske produktion gennemløber. Som en følge heraf, siger MM, vil profitkravet vokse, medens profitraten vil falde, hvad der skærper de stadigt tilbagevendende overproduktionskriser.

Det sidste kræver en uddybning. Det er ikke profitkravet eller profitratens niveau, der skærper krisen. Kapitalens profitkrav har altid været større end den rådende profit og profitratens niveau som sådan er ikke afgørende. Profitratens højde bestemmes kun af den ustandselige kamp mellem kapital og arbejde. Der findes ingen lov, der bestemmer profitratens minimum.

Det er således rigtigt, at den organiske sammensætning vokser fra den ene økonomiske cyklus til den næste, men det er ikke sikkert at profitraten falder og selv hvis den gør

det, så er det ikke profitratens konkrete fald der skærper krisen. Kapitalen kan godt blive tvunget til at fortsætte produktionen til en lavere profitrate.

Ad.5. Grunden til at kriserne bliver stadig mere skærpede er som nævnt ikke profitratens fald, men den organiske sammensætnings højde spiller på en måde en ikke ubetydelig rolle, idet den organiske sammensætning udtrykker forholdet mellem k og v . Når k vokser i forhold til v , er det netop et udtryk for at produktionskapaciteten vokser i forhold til købekraften. Man kan dog ikke ud af den organiske sammensætnings højde udlede, hvordan kriserne konkret bliver skærpet, idet en række andre forhold også spiller ind konkret. Nogle af disse konkrete forhold er bl.a. følgende: Væksten i den faste kapital fører til indskrænkninger i arbejdsstyrken, dvs. der bliver en stadig større relativ overbefolkning - en stadig større hær af arbejdsløse. Væksten i arbejdsløsheden gør det samtidigt muligt at skærpe udbytningen af dem, der er i arbejde. Herved falder købekraften yderligere.

Efterhånden som den kapitalistiske produktion i stadig højere grad knyttes sammen med det internationale marked, bliver kriserne også før eller senere samtidige over hele den kapitalistiske verden. Dette uddyber kriserne, idet det da ikke længere er muligt at finde afsætning for varerne i udlandet, når der er krise på hjemmemarkedet.

Den voksende produktion må på grund af nedpresningen af købekraften i producentlandet nødvendigvis søge udenlandske markeder. Når hele jorden er inddraget i det kapitalistiske marked reduceres kapitalens ekspansionsmuligheder - dette skærper krisen yderligere, for ikke at tale om når hele

lande rykkes ud af dette verdensmarked gennem sociale revolutioner.

Endelig fører kriserne til centralisering af kapitalen på stadig færre hænder, dvs. til monopolisering. Med monopolernes fremkomst opstår en ny situation i forbindelse med kriserne. Monopolernes økonomiske og politiske magt er så stor, at monopoler sjældent går fallit som en følge af kriser. Herved bliver der tale om en mindre destruktion af kapital i kriserne. En større del af produktionsapparatet holdes indtakt under krisen. Dette fører til relativt mindre investeringer i produktionsmidler end under de gamle klassiske overproduktionskriser. Herved forlænges og uddybes kriserne.

Krisens specielle træk er, som vi har nævnt ovenfor, bestemt af en lang række forhold bl.a. produktionskapacitetens størrelse, arbejdsløshedshærens størrelse, udbytningsgraden, verdensmarkedet og monopoliseringen. Man kan således ikke sige at krisens specielle træk er bestemt af profitraten, men det er klart at en forøgelse af den organiske sammensætning i en meget abstrakt form udtrykker de skærpede modsætninger mellem lønarbejde og kapital, modsætninger der netop bliver skærpede på grund af udvidelsen af den faste kapital og dermed sammenhængende udvidelse af produktionskapaciteten, nedskæringen af arbejdsstyrken og nedpresning af lønnen.

b.

Mennesket/naturen

Gode kammerater.

Jeg har med interesse læst jeres artikel »Den historiske materialisme og klassetilhørsforholdet« i Kommunistisk Tidsskrift. I en ellers god artikel er der en alvorlig fejl. I indledningen skriver i: »Den historiske materialisme tager sit udgangspunkt i menneskets kamp mod naturen,...« (min fremh.). Hvad enten det er en svips eller i mener det, så er det en forkert fremstilling. Mennesker og natur er ikke antagonistiske modsætninger - »kamp mod«. Der skulle jo have stået: Den historiske materialisme tager sit udgangspunkt i menneskers stofskifte med naturen - altså at mennesker er en del af naturen. Kapitalisterne opretholder for nogens vedkommende stadig den opfattelse, at det gælder krig mod naturen - det er på den måde, der hvert år f.eks. blir solgt onusvis af insekt- og »ukrudts« udryddelsesmidler(gift) til ængstlige haveejere.

Den gamle Karl Marx sagde engang om menneske/natur: »Arbejdet er i første instans en proces, hvori både mennesket og naturen deltager, en proces, hvor mennesket på eget initiativ iværksætter, regulerer og kontrollerer sit stofskifte med naturen. Han stiller sig som naturmagt op som modstykke til selve naturstoffet; han sætter de naturkræfter, han er udrustet med, nemlig arme, ben, hoved og hænder, i bevægelse for at tilegne sig naturprodukterne i en form, der er tillempet hans egne behov. Samtidigt med at han gennem denne bevægelse indvirker på og ændrer naturen uden for ham selv, ændrer han sin egen natur.« (Kap. I,2. s. 302, Rhodos).

Kammeratlig hilsen
PHK

PS. Der er sgu altfor mange trykfejl i KT.

Kære PHK

Når man i dialektikken taler om modsigelse og om kamp imellem dens to sider er der ikke nødvendigvis tale om en antagonistisk modsætning. Imellem to ikkeantagonistiske modsætninger er der også tale om kamp, en kamp som kan foregå på vidt forskellig vis alt efter modsætningens karakter og de betingelser den forefindes under. F.eks. er modsætningen mellem arbejderklassens mænd og kvinder ikke antagonistisk, og om en mand skal have flere tallerkner i hovedet eller blot overbevises ved en rolig samtale for at ville vaske op, gør naturligvis en forskel, men der er i begge tilfælde tale om **kamp**. Under den rolige overbevisning foregår der en kamp mellem mandens kvindeundertrykkende ideologi og kvindens kamp for ligestilling angående opvask.

Kamp kan altså foregå under meget forskellige former og få meget forskellige udtryk. Ethvert modsætningsforhold omfatter er kamp og eksisterer netop i kraft af denne.

Når vi i sidste nummer talte om menneskets kamp mod naturen, lå der ikke i dette, at mennesket nødvendigvis ødelægger naturen/fører krig mod naturen. Modsætningen menneske/natur kan antage mange former: en midlertidig »stilstand« hvor der kun sker en umærkelig udvikling; en voldsom kamp hvor enten naturen destruerer mennesket (stormflod, jordskælv) eller mennesket

afgørende forandrer naturen (dyrearter destrueres, frugtbar jord bliver til ørken, fordi primitive folk fælder træerne, floder tæmmes). Udviklingen af modsigelsen menneske/natur går fra naturens herredømme over mennesket, da mennesket var totalt overladt til naturens betingelser uden egentlige muligheder for at indvirke/ændre på disse (naturen fremtræder som en fremmed, farlig og mystisk magt over for mennesket) - frem imod menneskets større og større mulighed for at indvirke på og ændre/beherske naturen til menneskets fordel igennem en indsigt i dens lovmæssigheder. Denne udvikling sker med udviklingen af produktivkræfterne. Men om denne udvikling bliver udnyttet til fordel for hele menneskeheden eller til fordel for et lille mindretal, kapitalistklassen, det afhænger af om samfundet er kommunistisk eller kapitalistisk. I det kapitalistiske samfund ser vi hvordan naturen ødelægges - i den forstand at visse muligheder for udnyttelse af naturen fremover umuliggøres, for ikke at tale om at arbejderklassens sundhedsvilkår forringes af bl.a. forurening af naturen.

I det kommunistiske samfund er det lige modsat, som vi allerede kan se gennem udviklingen af det socialistiske Kina. Forureningen bekæmpes (selv om der er langt igen), Den Gule Flod går ikke mere over sine bredder, haglskyer spredes med antiluftskyts så kornet ikke ødelægges osv.

Red.

VERBODEN TOEGANG TOEGANG
HOLD THE UNIVERSITY

DIN AVIS
I KLASSEKAMPEN

KOMMUNISTISCH-ARBEIDSPARTIJ: AVIS

ABONNEMENT I

ABONNEMENT I

HOLD DIG ORIENTERET -

DIN AVIS I KLASSEKAMPEN

KOMMUNISTISK ARBEJDERPARTI's AVIS

ABONNÉR !

Ring (01) 14 64 04

KAP

tegn abonnement på ARBEJDERAVISEN

Udover at udgive KOMMUNISTISK TIDSSKRIFT, som nu udkommer 6 gange om året, så udgiver KAP ARBEJDERAVISEN, der nu er blevet ugeavis.

ARBEJDERAVISEN konkretiserer KAP's grundlag i forhold til de konkrete kampe, der finder sted. I ARBEJDERAVISEN er der støtte til kampene på arbejdspladserne, til boligkampen, uddannelsessøgendes kamp, kvindekampen. I ARBEJDERAVISEN er der artikler om den udenrigspolitiske situation, udviklingen i Kina og Albanien. Der er blevet rejst en debat i avisen om kunst og kultur. Vi har bragt artikler om den overordnede politiske situation i Danmark.

Det er vigtigt at følge med og holde sig orienteret om de kampe, der dagligt foregår. Det er i de daglige kampe, at den revolutionære strategi konkretiseres.

Læs ARBEJDERAVISEN! —
Abonnér på ARBEJDERAVISEN!

ADRESSER:

KOMMUNISTISK ARBEJDERPARTI (KAP):

ESBJERG: Postboks 293, 6700 Esbjerg
HELSINGØR: Postboks 71, 3000 Helsingør
HERNING: Postboks 142, 7400 Herning
KØBENHAVN: Studiestræde 24, 1455 Kbh. K,
Tlf. (01) 15 21 33
LOLLAND-FALSTER: Postboks 7, 4930 Maribo
ODENSE: Postboks 32, 5240 Vollsrose
SILKEBORG: c/o K. Østergård, Sølystvej 21,
8600 Silkeborg
ÅLBORG: Postboks 2022, 9100 Ålborg
ÅRHUS: Oktober Bogbutik, Vestergade 64, 8000 Århus

ARBEJDERAVISEN:

ARBEJDERAVISEN redigeres af et udvalg. Ansvarshavende redaktør: N.H. Hansen.
Adresse: Studiestræde 24, 1455 Kbh. K.
Redaktion: tlf. (01) 144266 Distribution: tlf. (01) 146404
Tryk: Helsingør Dagblad. Sats: Arbejderavisen.

KAP's BOGBUTIKKER:

Bogbutikken 1.MAJ: Rosenborggade 5, kld.,
1130 København K. Tlf. (01) 12 87 97.
Åbningstider: mand.-torsd.: 13-17.30, fred. 13-19.00
lørd. 11-13.00
OKTOBER Bogbutik: Vestergade 64, 8000 Århus C.
Åbningstider: Mand.-fred.: 15-17.30, lørd.: 10-13.00

FORLAGET OKTOBER

FORLAGET OKTOBER: Studiestræde 24, 1455 Kbh. K.,
Giro 9 21 41 27. Tlf. (01) 14 27 34.
Træffes bedst daglig kl. 12-16

